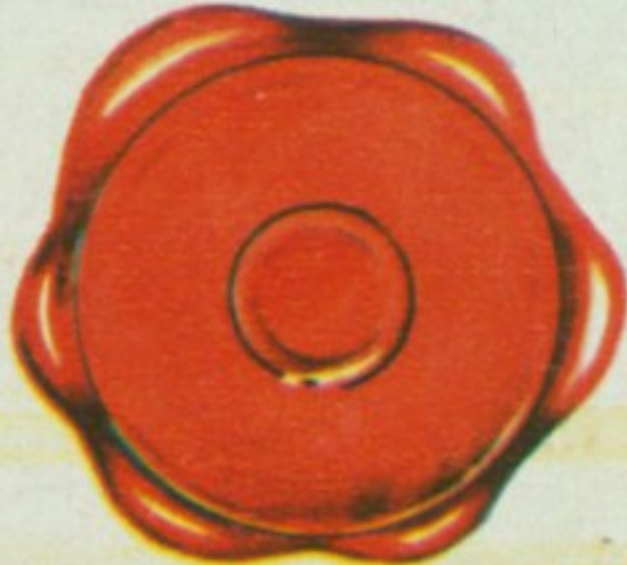

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

26. II 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА L • 400 ДИН. • БРОЈ 1887

ПОЛА ВЕКА

За ових 50 година створен је човек Забавника, типичан читалац који носи изузетне наследне особине:

- брише досаду гумицом радозналости
- буну се против сваког поповања
- иде у свет маште, слободно, не чекајући ничију дозволу

Фирма

Веровати или не!

МРКИ МЕАВЕД ГРИЗЛИ СА АЛАСКЕ

(URSUS ARCTOS HORRIBILIS)

НАЈВЕЋИ ЈЕ И НАЈ-СНАЖНИЈИ КОПЧЕНИ МЕСОЈЕД. ТЕЖАК ЈЕ ОКО 650 КГ, КОРАК У ТРКУ ДУГАЧАК МУ ЈЕ ГОТОВО 6М, ИМА КАНЈЕ ОД 10 СМ, А ЗУБИМА МОЖЕ ДА ПРЕГРИЗЕ ЛИМ КАРОСЕРИЈЕ АУТОМОБИЛА. ЛОБАЊА ОВОГ ГРИЗЛИЈА ЈЕ ТАКО ЧВРСТА ДА О њу МОЖЕ ДАСЕ ОДБИЈЕ МЕТАК ИСТАЉЕН ИЗ ПУШКЕ.

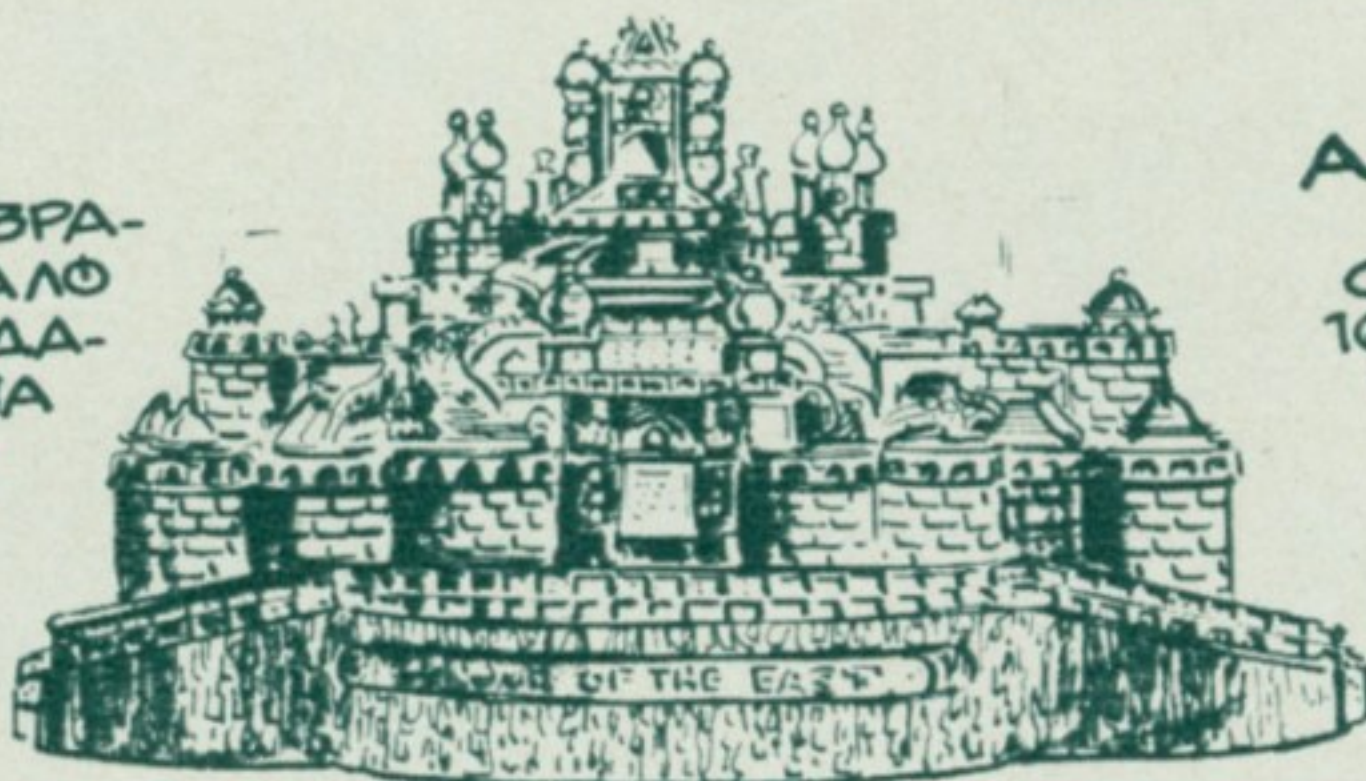
МУЗЕЈ ОРАХА

ОСНОВАЛА ЈЕ ЕЛИЗАБЕТА ТАШЦИАН У ОЛА ЛАИМУ (САД). ИЗЛОЖЕНЕ СУ СВЕ ПОЗНАТЕ ВРСТЕ КАО И ДВА КОКОСОВА „БЛИЗАНЦА“ ТЕШКА 14 КИЛОГРАМА.

Замак

ОД ДРАГОГ КАМЕЊА И ЗЛАТА ИЗРАДИО ЈЕ КАНАДСКИ ЈУВЕЛИР РАЛО ТОВЕЛ ЗА ПРАВЉЕЊЕ ОВОГ „ЗАДЊА“ ОД 7 КГ ЗЛАТА, 600 РУБИНА И СМАРАГДА, 6 БИСЕРА И 170 ДИЈАМАНТА ТОВЕЛУ ЈЕ ТРЕБАЛО ПРЕКО 8000 ЧАСОВА. ЗАМАК ЈЕ ПРОЦЕЊЕН НА 1.250 000 ДОЛАРА.

У СЈЕДИЊЕНИМ АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА

ОДГАЈИ СЕ ГОДИШЊЕ ВИШЕ ОД 168 700 000 БУРАКА. АМЕРИКАНЦИ ЗА ГОДИНУ ДАНА ПОЈЕДУ ОКО 1180 400 000 КИЛОГРАМА БУРЕТИНЕ, ШТО ПО СТАНОВНИКУ ИЗНОСИ ОКО 5 КИЛОГРАМА.

© 1987 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

хермелин или зердав, животиња која веома личи на ласицу, али је два пута већа од ње, код нас може једино да се види у шумама Славоније. Некада је насељавао све шуме али је

због скупог крзна готово истребљен. Зато је хермелин стављен под заштиту закона и лов на њега је строго забрањен.

на сваких милион становника у Француској патентном заводу годишње се пријави 220 изума, у САД – 267, Великој Британији – 350, СР Немачкој 535, а у Јапану 2.130.

најбржи теретни воз на свету, који је прорадио прошле године на линији Перпињан – Париз, развија брзину од 160 километара на сат. Најчешћи товар – свеже воће и поврће.

године 1986. у СР Немачкој извршено је 1627 операција пресађивања бубрега, 212 коштане сржи, 160 срца, 109 јетре, 23 панкреаса, али потребе су много веће. Недостају искусни хирурзи, апарати и – здрави органи.

Американци страхују да ће већ 1990. многи њихови градови остати без места где би могли да бацају смеће, више, једноставно, нема простора за то. Закопавање тоне ђубрета у Миннеаполису

данас кошта 30 долара, у Филадельфији чак 90. Године 1981. тона ђубрета „коштала“ је само пет долара.

проучавајући понашање гвожђа под супервисоким притиском амерички геофизичари дошли су до закључка да температура у средишту Земље износи 7200°C ± 1000°C, тј. виша је од оне на површини Сунца.

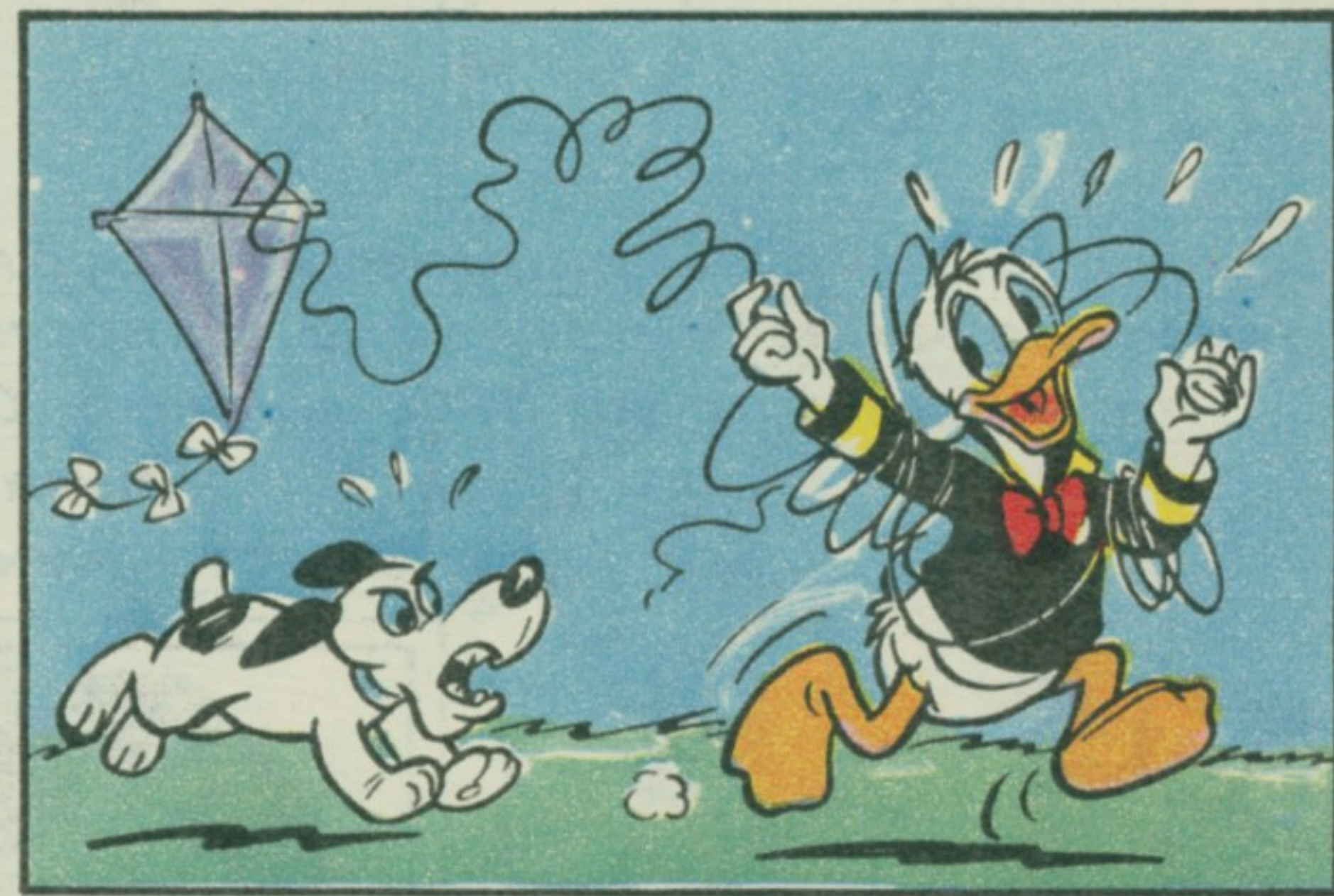
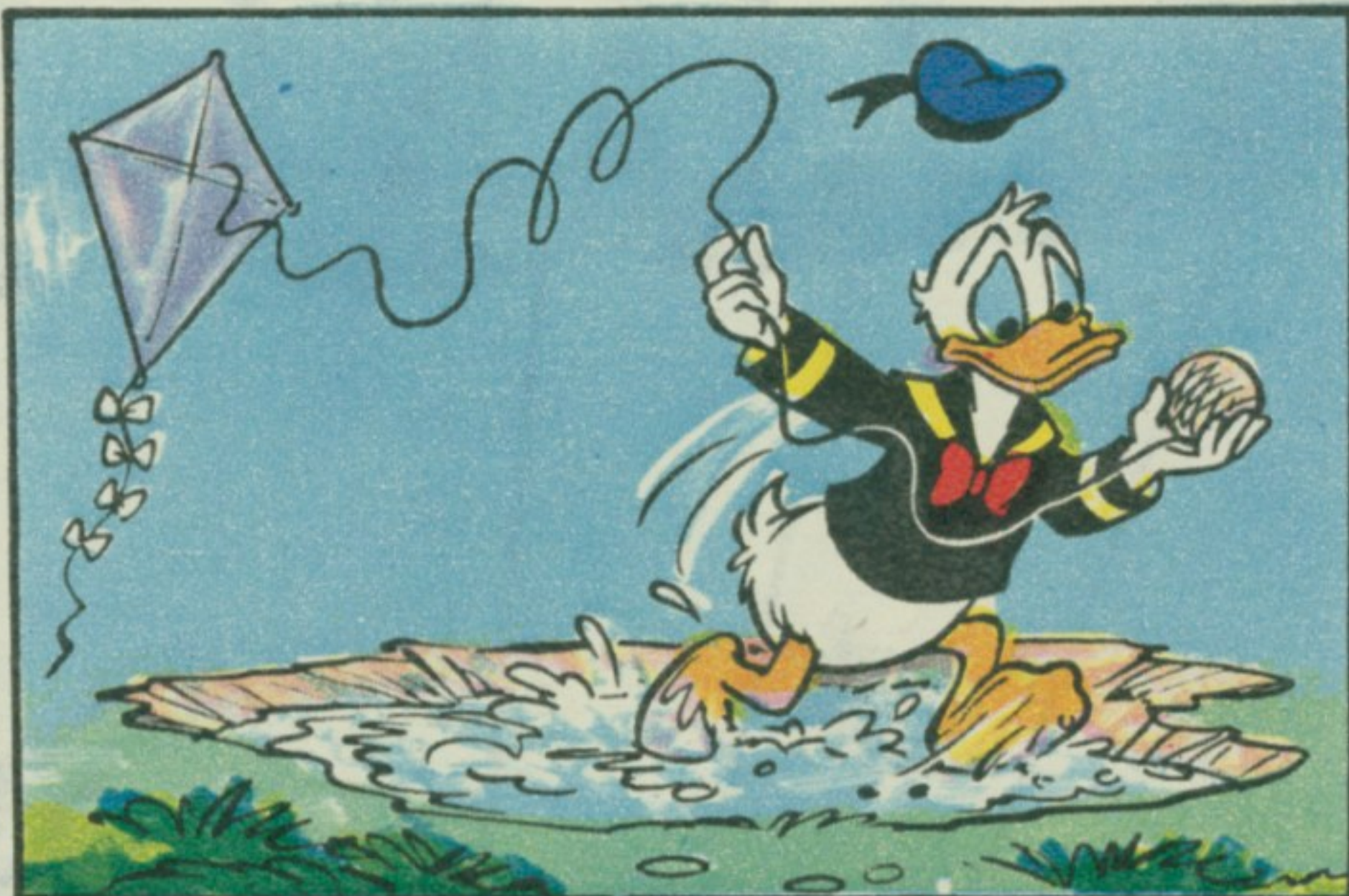
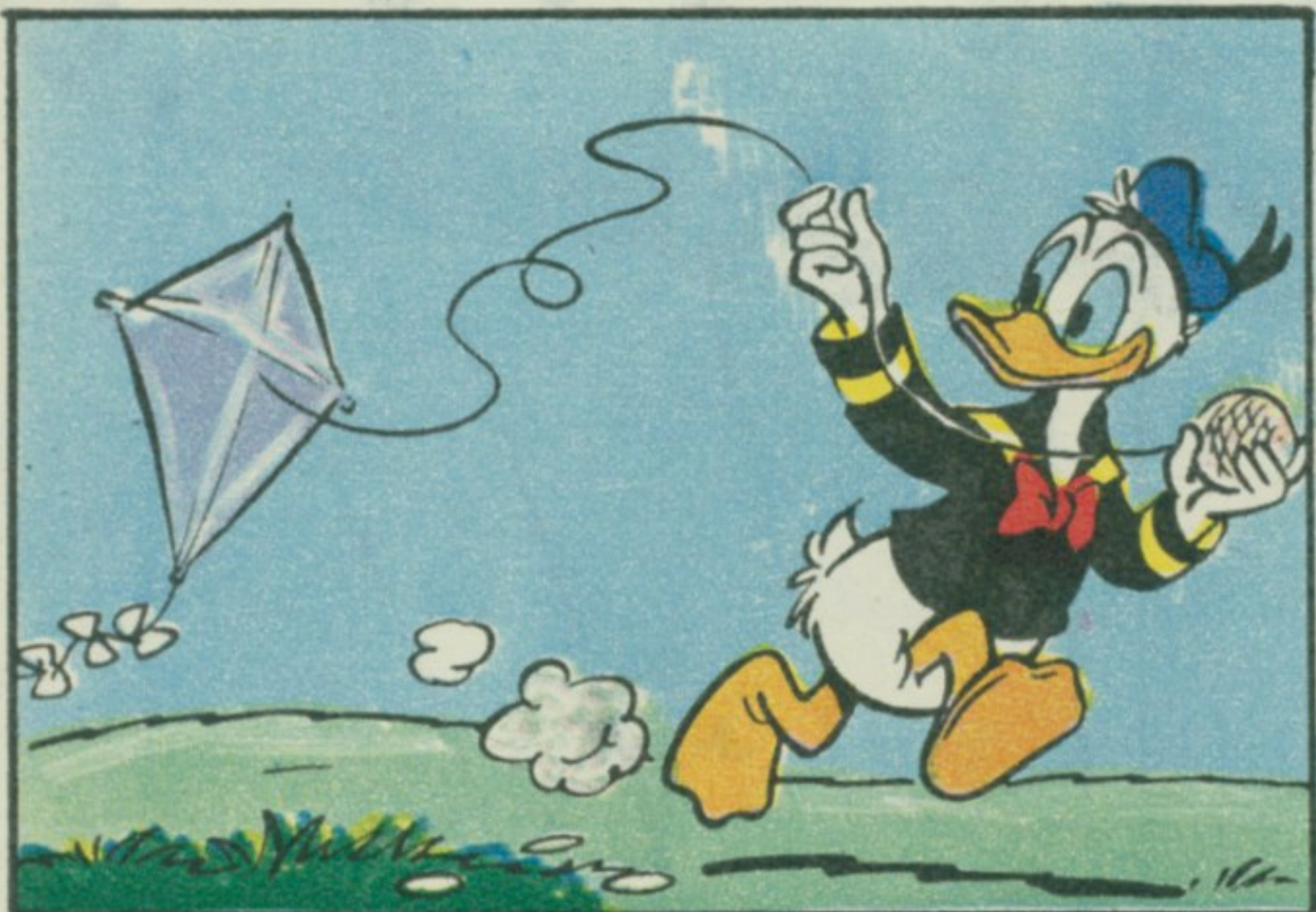
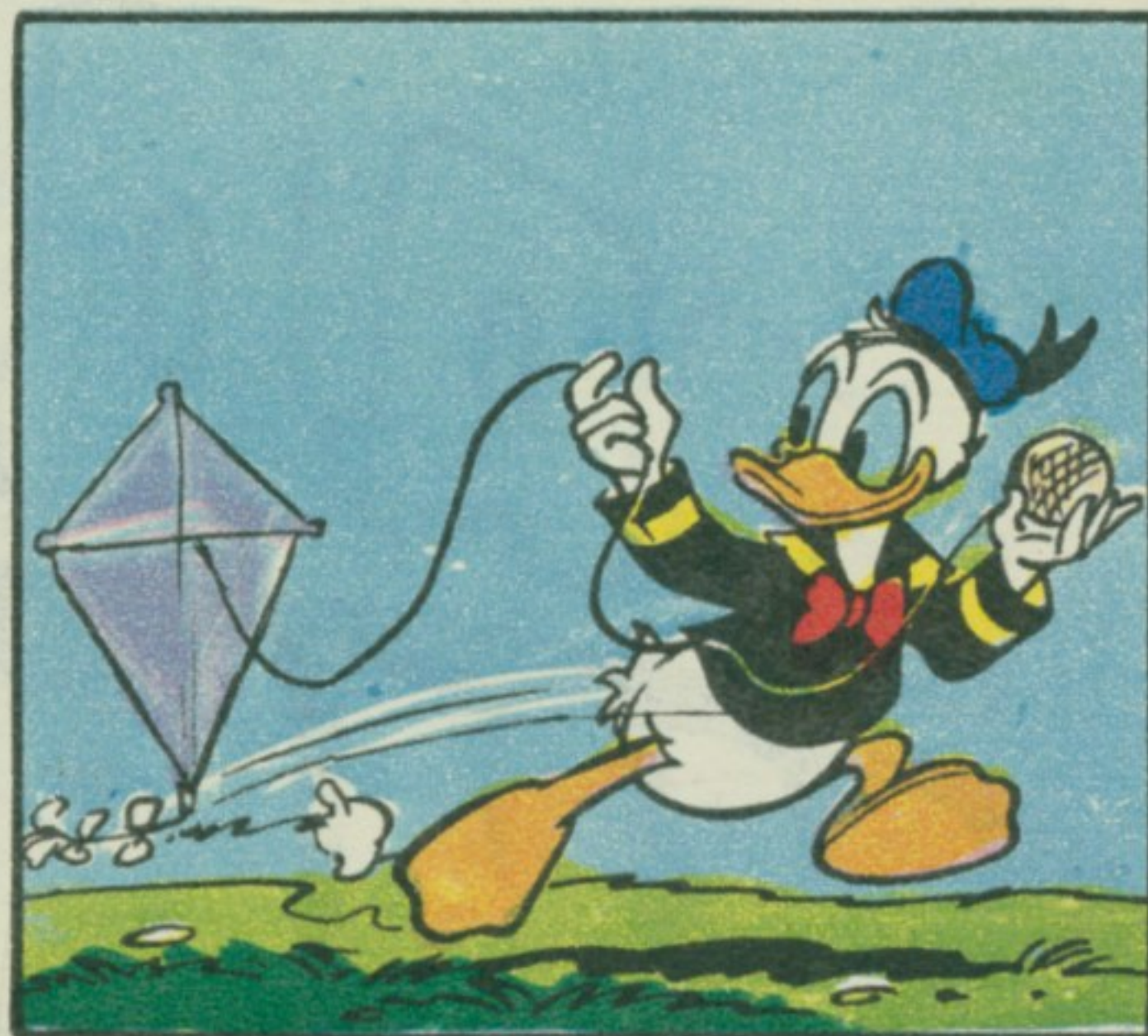
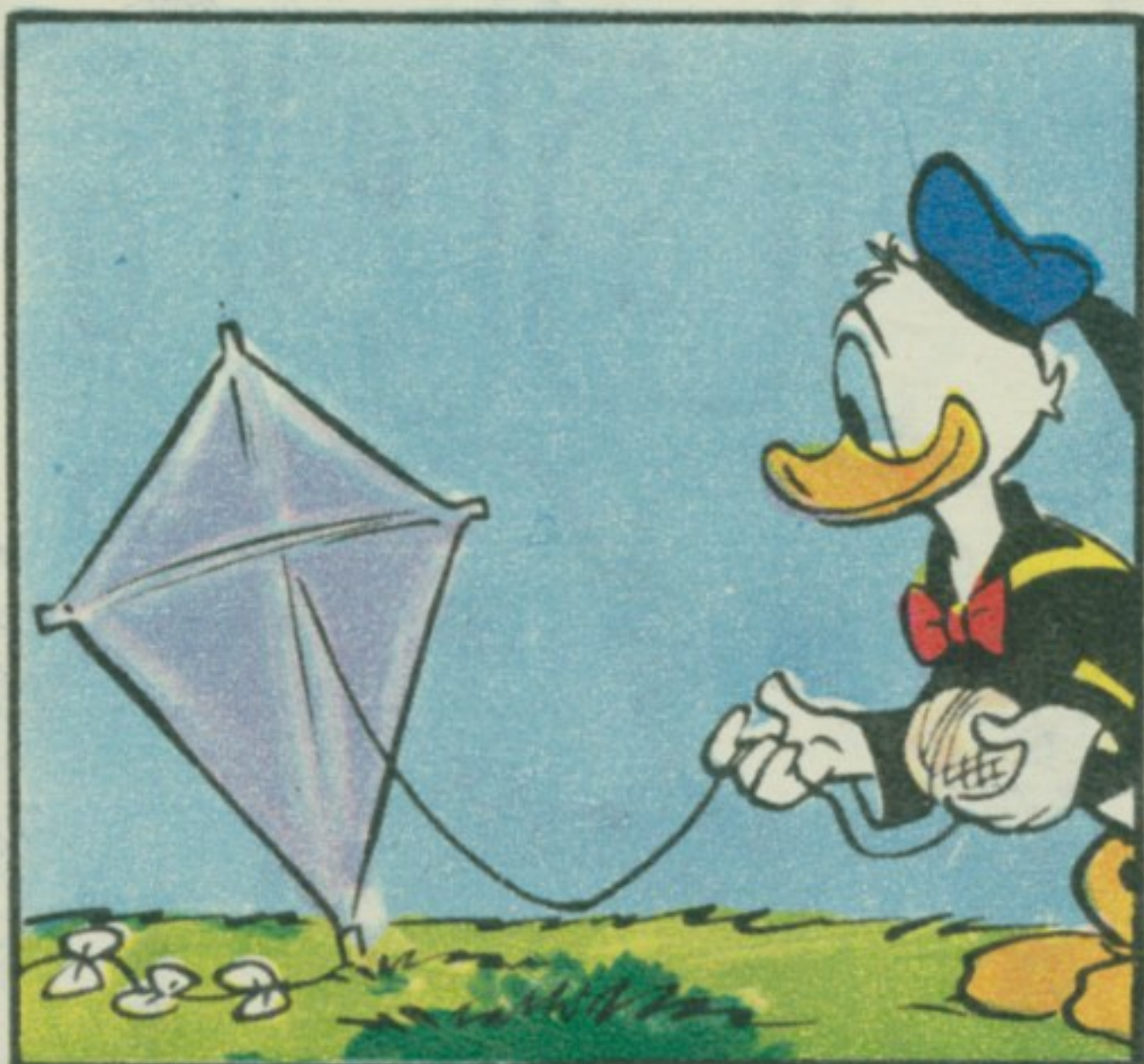

калифорнијски адвокат Денијел Хоудс прешао је прошлог лета пешке Гибралтарски мореуз и то на пластичним скијама у облику понтона дугачких 3,3 метра. За овај подвиг требало му је пуних 7 часова. Срећом, море је било мирно.

група људи који у рукама држе велику простирку од коже и једног свог друга бацају увис традиционална је игра Ескимима. Данас је забава, а пре само тридесетак година ловци су на овај начин с висине осматрали равну тундру у којој нема ниједног јединог дрвета.

ПАДОБРАНОМ СА ХИМАЛАЈА

Кућа је крај Љубљане, према Крању. Једноставна једноспратница. Породица Кунавер. По много чему необична, чак и за Словенију.

Студенткиња медицине из Љубљане учинила је што досад ниједна жена није: полетела је с „крова света“, с висине од 7128 м, и приземил се на 3900 метара. О том свом лету и још понечем

**прича
Власта Кунавер**

**Власта
као
ласта**

Бескрајни заљубљеници у висине, врхунски алпинисти. Недавно су поново били у, како се то лепо каже, жижи јавности, а све зарад двадесет-четворогодишње Власте. О томе касније, сад девојка представља фамилију Кунавер:

— Већ шест година бавим се алпинизмом. Опасно? Није ништа опасније него кад се возите аутом или прелазите улицу. Нормално, мораш да пазиш, да знаш кад се ваља вратити, поштујеш правила игре, време, своје могућности... Покојни отац Алеш, учесник прве југословенске ек-

спедиције на Хималаје 1960. и касније вођа пет-шест наших на „кров света“, дуго ми је забрањивао да се рвем с висинама... Данас се и брат и сестра, млађи од мене, пентрају попут дивокоса. Нити могу, нити хоћу да им браним. Мајка Душанка само слеже раменима... Прикупила је све што је Алеш Кунавер записивао на својим походима и то ће, колико знам, ускоро да изађе као књига „Од Триглава до Триглава“. У спомен на оца а и за наук другима, млађим...

Алеш за вечност

Почетком јуна прошле године из далеке Индије дописник „Танјуга“ је у свет послао вест да је двадесетчетворогодишња студенткиња из Љубљане Власта Кунавер оборила светски рекорд у скоку падобраном за жене. Скочила је с једног од врхова Хималаја, са 7128 метара, и приземлила се на 3900 м. Пут

до врха, разуме се, није био лаган. Први сведок Власта Кунавер:

— Нас шесторо пријатеља из Љубљане (Ладо Видмар, вођа експедиције, Вања Матијевић, Славко Прантар, Јанез Костилек, Санди Маринич и ја) одлучили смо да на Хималајима испењемо нови смер западне стене Трисула, врха високог 7128 м, да двоје нас полети падобраном а двојица се спусте скијама. То нам је био план. Морам рећи, врло амбициозан. Припремали смо се прилично дуго, али нам је убедљиво највише времена одузело обијање прагова радних организација не би ли обезбедили новац. То је некако постао усуд многих наших алпинистичких експедиција... Кренули смо, коначно, 28. априла.

Пут преко Копенхагена до Њу Делхија, са све опремом, онда до подножја „крова света“, уз брижљиви надзор савезног официра да којим слу-

чајем не би фотографисали нешто што се не сме или се не запуте према врху за који нису платили, прилично је потрајао. Уз обавезно ослушкивање прогнозе времена. Са Хималајима никад ниси начисто, што се времена тиче.

— Базни логор — наставља даље Власта Кунавер, сведок из прве руке — поставили смо на 3900 метара. И чекали, бескрајно дуго. Лепо време, разуме се. Глупо је да превалиш толики пут и онда одустанеш на некој стени само зато што ти се журило. Коначно смо кренули 27. маја. Сви шесторо одлучили смо да се пењемо на такозвани алпски начин, што значи без постављања висинских логора, без фиксних ужади... Идеш као у Алпима, све своје собом носиш и на лицу места, у стени или где другде, припремаш бивак за спавање...

Корак по корак, с погледом у бездан испод себе, шесторо Љубљанчана је пуна четири дана грабило према врху, Трисулу I — 7128 метара. За неупућене податак да су претходно морали да савладају Трисул III па Трисул II. Врхове које је, 1960, освојила прва југословенска експедиција на Хималајама са Алешом Кунавером. На Трисул I нису успели да стигну, што због неискуства са Хималајима, што због лошег времена. Отуд, сасвим разумљиво, и одлука Ладе Видмара и другова да новосвојени смер западне стене Трисула назову именом Алеша Кунавера, трагично преминулог алпинисте.

Страх је дошао касније

Са скромним смешком, у топлини свог дома, Власта Кунавер данас с некаквом чудном носталгијом наставља причу:

— Искрено, док смо се пењали нисам веровала да ћемо остварити један од циљева, спустити се падобраном с врха. Прво, врх је још био далеко, а, друго, морало је да ти се посрећи да тог тренутка буде лепо време, без јачег ветра, па да полетиш. Ваља, међутим, знати да то није класичан падобран, више је налик делта-плану, профила сличног авио-крилу. Дакле, не падаш него летиш. Потребно је да имаш ветар у лице брзине 10 метара у секунди, направиш корак-два и онда си сличан Икару (и Дедалу, свакако), с крилом близу Сунца...

Догодило се управо оно у шта Власта Кунавер није веровала: на врху је било пре-

лепо време. Само, без дашка ветра.

— Све ти је под ногама, цео свет, а ти једва дишеш. Ваздух као да је усисао сам хиндуистички бог Шива. Није ни чудо, то је висина од преко 7000 метара. Први је кренуо Санди Маринич, двадесетосмогодишњи професор физичког васпитања. Насмешио се, залетео и полетео. Убрзо је његова шарена купола падобрана представљала малу црну тачку... Не, нисам се плашила. Летела сам већ педесетак пута, мада никада са те висине. Нисам имала времена за страх. Морала сам у себи да понављам све оно што ми је ваљало чинити...

С руксаком тешким петнаестак килограма на леђима, у зони разређеног ваздуха, девојка је морала да претрчи неколико корака, с раширеним падобраном за собом, и тек онда је могла да рачуна да је старт успео.

— Вероватно сам пријатељима личила на рибу коју су избацили из воде, тако сам халапливо гутала ваздух. После тих неколико као вечност дугих корака залета све сам заборавила. Летела сам с Хималаја... Не, ништа нисам осећала, бар се тога не сећам. Све се тако брзо догађало. Нити шта видиш, нити осећаш. Знаш само што ваља учинити да се безбедно спустиш у базу, на 3900 метара. Многи ме, упорно, запитују како изгледа свет одозго. Немам појма, понављам. Само знам да сам по слетању дуго непомично зурила према Трисулу I убеђена да сам гледала неки филм, да је то неко други учинио... Страх је дошао касније, у сну. Али, опет бих летела. И хоћу, чим уграбим прилику...

Власта Кунавер и Санди Маринич претпостављају да су тих 3228 метара савладали за двадесетак минута. Нису имали сат (!?) те не могу прецизно да кажу колико је све то трајало. Преосталој четворци чланова експедиције требало је пун дан и по да се са врха врате у базу. Био је то, иначе, трећи скок с те висине, други у Хималајима. Пре тога се један Француз, такође падобраном, спустио са 8035 метара, други, касније, са 7130 м, с врха Лењин у Памиру.

До тог 30. маја „нежни“ пол никада није полетео с толике висине... Ното volans, човек који лети, вековима недостижан сан људи, досањала је, тако, Власта Кунавер, попут савременог Дедала. Икар није био те среће.

П. Милатовић

Илустровао Брана Јовановић

КВАНТНА МЕХАНИКА
ИЛИ ДРУГАЧИЈИ
ПОГЛЕД НА СВЕТ

АТОМ

ЧИТА

МИСЛИ

Џејмс Трефил,
професор физи-
ке на америч-
ком универзите-
ту Џорџ Мејсон,
објашња једну
од највећих тео-
рија овог века

Неким људима је лако. Кад их деца питају чиме се баве, могу да им одговоре без тешкоћа: „Лечим људе“, „Правим кифле“... Као теоретичар физике никад нисам могао тачно да објасним чиме се, у ствари, бавим. Некад се тачно знало. Физичари су се бавили откривањем различитих закона који управљају светом. Чини ми се да је тада ситуација била знатно лакша. А сада, оно што нас мучи и што не можемо ни деци (па

ни одраслима) више да објаснимо јесте да смо, у овом веку, постали, можда и преко воље, мудраци који треба да дају одговор на питање „шта је стварност“?

У стара добра времена могли смо да говоримо о механичком свемиру сер Исака Њутна поредећи га са стварима које су нам блиске и познате. На жалост, та времена су заувек прошла. Шта мислите како један физичар може једноставно да објасни

тврђење неких својих колега који кажу да овај наш свет нема само 3 већ 11 димензија! Или да је васиона закривљена и да се шири?

Општеприхваћено – неразумевање

„Нова“ физика проучава свет који није нимало сличан оном на који смо навикли. Тај свет атома и њихових саставних делова има потпуно другачије законе. Теорија која објашњава њихово понашање зове се – **квантна механика**. Да није ње, тешко да би могле да се објасне (и направе) ствари као што су дигитални сат, ласер или компјутер.

Кад физичар ујутру изађе из кола, попије кафу (ако је воли) и седне испред компјутера, у том тренутку практично напушта познати стварни свет и улази у неки други у коме се све одвија на чудан, готово необјашњив начин.

Даћу вам пример за ово што сам рекао. Кад се затрчите и ударите у зид, знате да ћете се одбити од њега. Међутим, да сте, којим случајем, електрон, по теорији квантне механике постоје шансе да се појавите на другој страни тог зида а да не оставите рупу у њему. И сад ми реците како објаснити ову теорију? И шта закључити? Да ли је електрон стваран или није?

Физичари су се упетљали у ове невоље јер су две теорије 20. века, теорија релативитета и квантна механика, задале озбиљне ударце прихваћеним идејама о томе шта је стварни свет. Већ смо се опоравили од шока двадесетих година, кад се, чак и на коктелима, ћаскало о теорији релативитета. Људи су настојали да ову теорију „приближе“ тако што ће је објаснити (опет) стварима које су им блиске. Сад је дошло време да и квантна механика прође сличан период општеприхваћеног – **неразумевања**.

Физичари су, почевши од проучавања појава из свакодневног живота (кретања фудбалске лопте, плиме и осеке...) дошли до атома и честица од којих су ти атоми састављени (електрони, протони, неутрони, неутрини, пиони, миони...), односно до ствари које не знамо и не можемо директно да сазнамо. Унутар атома све је, па и материја и енергија, у облику малих порција – **кванта**. Оне могу бити мање или веће, али не могу да се деле.

Чудесан свет

Прва и основна разлика између познатог света и света квантне механике, света ато-

ма, јесте да ствари у та два света не „видимо“ на исти начин. Поглед из реалног света доводи до недоумица као што је – како електрон може да прође кроз зид а да при томе не направи рупу у њему? Не стане с једне стране зида и појави се на другој. Морате признати да нас ама баш ништа из овог нашег свакидашњег света не припрема за тако нешто.

Можда о томе никад нисте ни размишљали, али, кад гледате страницу „Забавника“, на пример, опажете светлост која долази од неког извора, одбија се о хартију и долази до вашег ока. Разлог што не размишљамо да видимо на овај начин је тај да у нашем „нормалном“ животу можемо са сигурношћу да тврдимо да одбијање светла о „Забавник“ не мења „Забавник“ ни на који начин (који је, за нас, важан).

Када уђемо у квантни свет, ова комотна претпоставка више нам не врши посао. Ако хоћемо да видимо ту гомилицу материје која се зове електрон, потребно је да о њу одбијемо другу гомилицу материје сличне величине (јер мање нема). У том процесу електрон мора да се промени.

Да бисмо ово разумели, узимамо аналогију из „нашег“ света. Претпоставимо да хоћемо да видимо да ли у дугачком тунелу постоје нека кола (гомила материје) и претпоставимо да је једини начин да то учинимо да пошаљемо друга кола (слична гомила материје) чекајући да чујемо судар. Очигледно је да ће се на овај начин, и то врло звучно, решити загонет-

ка да ли је у тунелу било нечега. Исто тако је јасно да после овог експеримента аутомобил више неће бити као пре. У квантном свету ово је **једина** врста експеримента која може да се изведе. Из тога следи и први велики закон квантне механике. **Не можеш опазити нешто док то „нешто“ не промениш.** То је, уједно, и основа која се зове – **принцип неодређености.**

Када си изабрао да спознаш једну особину неке ствари, тачно место аутомобила у тунелу, заувек ти остаје непозната њена друга особина, на пример, којом су се брзином кола кретала пре судара.

Немогућност да ствари у „атомском“ свету посматраш, да их при томе не промениш, имају чудне последице кад почнете да мислите о томе како се честице крећу од једне до друге тачке. Да искористимо још једну аналогију!

Претпоставимо да треба да ми одговорите где ће неки аутомобил бити наредног дана. Вероватно ћете прво погледати где је тренутно, куда иде и којом брзином. Убрзо бисте ми дали приближно тачан одговор.

Међутим, да су кола електрон, не бисте смели да их погледате више од једанпут. Већ ваш поглед на ауто (електрон) све би променио. Не можете одговорити ни где је ни којом се брзином креће. Највише што можете јесте да одговарате у – претпоставкама. Рекли бисте, рецимо, да је аутомобил (електрон) негде на подручју Чикага, да иде на исток и да се креће брзином између 60 и 90 километара на час. Ово би било највише што

бисте рекли, све остало бисте сазнали кад бисте извршили додатна мерења, а она би само променила позицију кола и њихову брзину и тиме још више повећала вашу несигурност.

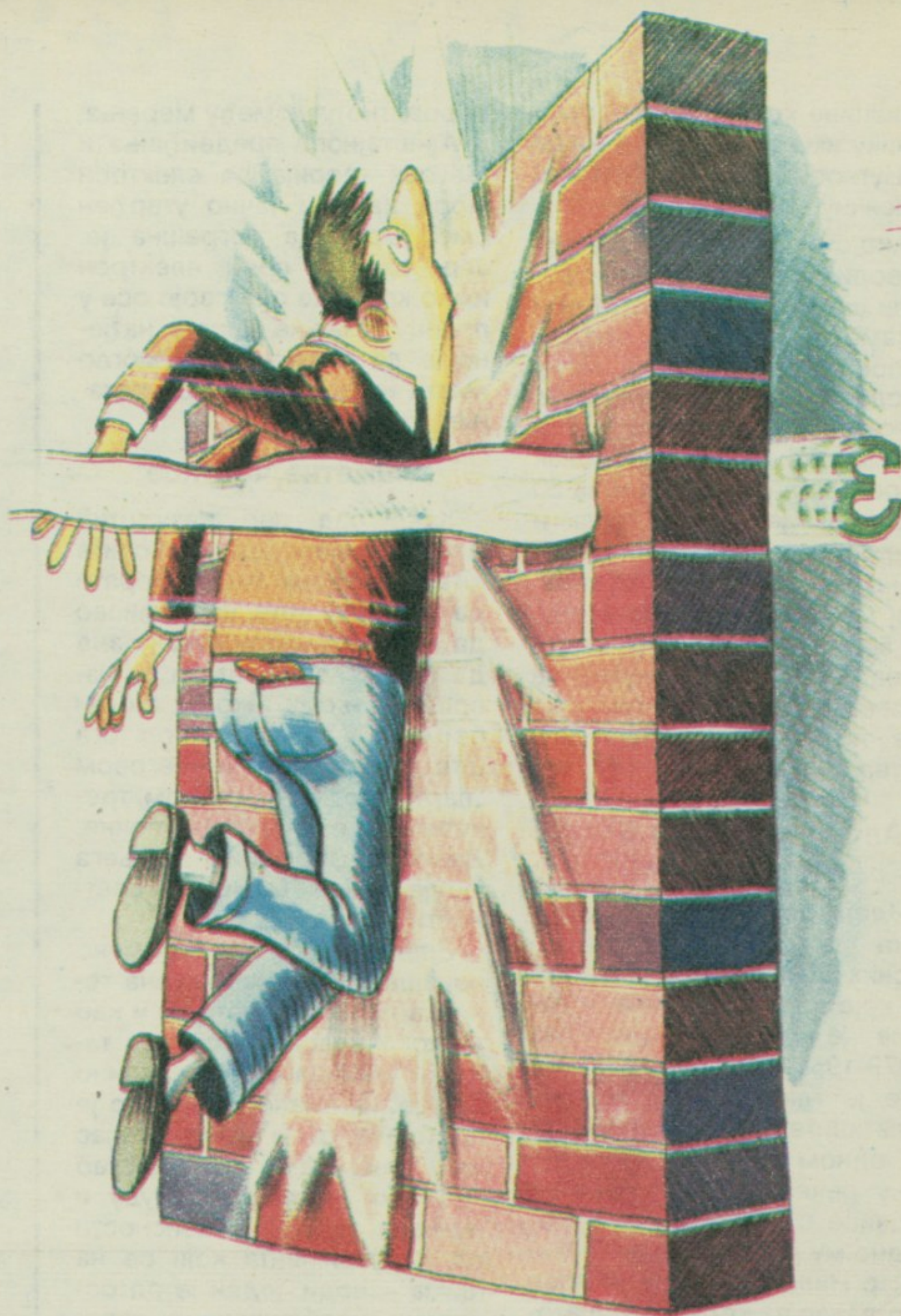
Шредингера мачка

До сада сте све ово, сигуран сам, пратили с лакоћом, можда чак с намером да ме исмејете што вам објашњавам све ове, тако очигледне ствари. Е, чекајте, тек сада ће се све искомпликовати.

Дејвид Херберт Лоренс

РЕЛАТИВНОСТ

Волим теорију релативности и теорију кванта зато што их не разумем и што чине да осећам како свемир непрестано мења смер, попут лабуда што не може да се скраси, одбијајући да застане и препусти се мерењу, и како је атом ћудљива стварчица која се сваки час предомисља.

Како да вас узбуђује та прича о колима кад ви добро знате да су она, чак и ако их не видите, стално ту негде и да ће бити довољно да провирите у тунел и да их угледа-те. Чак и кад знате да не сме-те да их погледате, јер ћете тако покварити експеримент, није вам важно јер имате осећај да су ту.

Невоља је што физичари не доживљавају електроне на овај начин. Њихово мишљење је да све док гледате у честицу морате да је схватате као скуп вероватноћа. Ако већ све поредимо са реалним стварима – кола нису ни на једном одређеном месту. Ако покушамо мерењем да сазнамо где су, мењамо право стање ствари и одређујемо им приближно место. Међутим, између два мерења сама кола (честица) су у гаражи на сваком месту онолико колика је вероватноћа да их мерењем баш ту нађемо. Скуп тих вероватноћа представља таласну функцију (кола).

Овакво схватање објекта (честице) довело је до велике свађе међу научницима. На-стала је позната световна ана-логија под именом – Шредингера мачка (Ервин Шредингер, 1887-1961, творац

Наставак на следећој страни

једначине која за квантну механику има исто значење као и Њутнови закони кретања за класичну механику).

Ако ставимо мачку у кутију, затворимо је (да не бисмо видели шта се унутра догађа) и пуцамо у кутију иако постоји 50 посто могућности да мачку погодимо али исто толика је вероватноћа да ћемо да је промашимо. „Нормалан“ човек би рекао да је вероватноћа 50 посто да је мачка жива и 50 посто да није (али да је једно или друго). Но, по квантној механици, и једно и друго: 50 посто мртва, а 50 посто жива. Ако отворимо кутију да проверимо, тек тог тренутка она постаје или жива или мртва.

Алберте, не учи Бога шта да ради!

Идеја да мора да постоји нека скривена реалност таласних функција и вероватноћа које користе физичари навела је Алберта Ајнштајна (1879-1955, велики физичар чије је главно дело теорија релативитета 1916. године) да на једном конгресу каже чувену реченицу „Бог не игра коцкице с универзумом“. Наводно му је други познати физичар Нилс Бор (који је први дао данас важећи модел атома који је нашао теоретску подлогу у квантној механици) одговорио: „Алберте, престани да учиш Бога шта ће да ради!“

С обзиром да је Ајнштајн осећао велики отпор према квантној механици, објавио је 1935. мисаони експеримент који је требало да покаже бесмисленост третирања честице као скупа вероватноћа.

Његов аргумент био би следећи. Када емитујемо два електрона из атома, и ако се први окреће око своје осе у правцу кретања казаљке на сату, онда ће се онај други електрон окретати око своје осе супротно кретању казаљке на сату. Када удаљимо та два електрона, и то много, тако да не могу да „комуницирају“ међу собом и измеримо на коју се страну један електрон окреће, одмах ћемо знати да се онај други окреће у супротном смеру. Према Ајнштајну, не треба никаква вероватноћа за описивање другог електрона већ само просто закључивање.

На жалост, никад не треба потценити експерименталне физичаре. Средином осамдесетих година изведен је низ експеримената да би се проверило да ли је Ајнштајн заиста био у праву. Победила је теорија која каже да електрон мора да се опише као скуп

вероватноћа између мерења, а Ајнштајнова предвиђања и његова теорија да електрон мора да има тачно утврђен смер кретања погрешна је. Јер, ако је први електрон имао кретање око своје осе у правцу казаљке на сату, нађено је да је онај други могао имати и једно и друго кретање.

Паметне честице

Како сад ово разумети? Ако покушате да замислите шта електрони раде, морате да се навикнете на помисао да други електрон некако зна да ће експеримент да се изврши на њему тако да он себе мења у зависности од тога шта ће се десити његовом „партнеру“ и то у истом тренутку кад експеримент почне. Дакле, информација до њега путује много брже од светлости.

Електрон се истовремено понаша и као минијатурна тениска лоптица (честица) и као талас. У класичној физици талас и честица су били једино што је постојало и све што је постојало било је или талас или честица. То својство квантних честица да буду и једно и друго, у зависности од експеримента који се на њима изводи, један је од основних необјашњивих парадокса квантног света.

У последњих неколико година физичари су покушали да изведу експерименте у којима би „преварили“ квантну честицу како би показала своју праву природу. Електрон би управили на апаратуру и, док је још у лету, експеримент би се нагло променио тако да електрон коначно покаже или своја таласна или својства честице. Наравно, електрон „у лету“ никако није могао да зна који ће се оглед на њему извршити. И поред све памети уложене у експерименте резултат је увек био тачно онај који је и предвиђен квантном механиком. Ако је физичар тражио својства електрона као честица, она би се показала, а ако је замислио да је електрон талас – он би то и био.

Шта рећи на све ово? Шта је уопште тај електрон и како може да се преобрати у току самог лета? Какве су то честице које „разговарају“ међу собом и које имају способност телепатије? Зар је могуће да је једна честица и „лоптица“ и талас? Које су то честице које пролазе кроз зид а за собом не остављају рупу?

Можда све ово, у свемиру са једанаест димензија, добија јединствен смисао.

Приредила:
Весна Софреновић

Како је настао КУНГ-ФУ

У ПРА

Љубав не зна за препреке па је Јим Винг Чун одлучила да изабраника свог срца пусти да је победи. Ко је заправо јачи, показала му је већ првих дана брака

Дрвена платформа на сред села збунула је мештани. За кога је то подиже трговац Јим Је Гунг? За себе вероватно не. Сви су знали да је нежног здравља, добро зашао у године. Ко ће онда, и с ким, поделити мегдан? Цело село слегло се на дан борбе да на лицу места сазна одговор. Изненађење се претворило у запрепашћење када се дрвеним степеницама на платформу најпре попео вођа банде који је терорисао и село и трговца а одмах за њим и крхка Јимова кћи. Чим је дат знак за почетак борбе, разбојник је силовито наслрнуо на девојку нимало не сумњајући да ће већ првим ударцем одлучити мегдан у своју корист и тако је, по договору, присилити да се уда за њега. Али, догодило се нешто што ни он ни било ко од присутних није могао ни да замисли. Девојка је вешто избегла напад, муњевито испружила ногу или руку, нико од присутних није смео да се закуне шта је било прво а шта друго, и разбојник се нашао на поду. Без свести. Међутим, Јим се није усуђивала да ужива у победи: плашећи се освете пораженог разбојника пожурила је да се у пратњи калуђерице Нг Муи склони у манастир Бели ждрал у подножју планине Таи Леунг.

Турнир девојке Јим

Време је пролазило а Јим Је Гунг није имао никаквих вести о својој јединици све до оног дана када је Нг Муи поново сишла у село. Девојка је добро, обавестила је старца, и време углавном проводи у дворани Винг Чун. Трговац није знао шта то значи али

је био уверен да поред Нг Муи, којој је имао да захвали што је његова кћи тако добро савладала неку нову, потпуно непознату вештину борења да је као од шале савладала вођу разбојника, девојци не може ништа лоше да се догоди. Кад ће се вратити оцу, није могла да каже јер је њена штићеница чврсто решила да у манастиру остане све док не савлада све тајне винг чун. А њих је било много.

И тако се десило да је Јим остала у Белом ждралу све до смрти своје учитељице Нг Муи. У село се вратила са новим именом: Јим Винг Чун и брзо се прочула. И заиста, није тада било баш обично да једна веома лепа, уз то и млада девојка, живи од борилачких турнира у којима сама учествује. Велики мајстор до тада потпуно непознатог стила борбе – кунг-фуа – односила је победу за победом. Све док није сама одлучила да изгуби.

Јим Винг Чун смртно се заљубила у борца из суседне провинције Леунг Бок Чуа а драгој Нг Муи је, на самрти, обећала да ће се удати само за оног ко буде успео да је победи. Не желећи да крши задату реч, изазвала је свог изабраника и – предала се. Али, савест јој није дала мира. Између жене и мужа не сме да буде тајни. Искрено признање насмејало је младожене: зар она да победи њега кога сви знају као доброг znalца песницења? Разуме се да пристаје на двобој. Али, Јим Винг Чун је и њега, пре но што се снашао, бацила на под. Још два пута је самоуверени муж трговчеве кћери летео у прашину пре него што је памет надвладала сујету. И

ИЗАБРАНИК

ШИНИ

Из овог града кунг-фу се после другог светског рата сели у Хонгконг, затим у Велику Британију, па у СР Немачку, САД, Канаду, Шведску и даље широм света. Али, само она „украдена“ варијанта. Прави винг чун је до 1974. године био строго чувана тајна све док се није указала потреба да се одбрани од напада оних који су имали шта да му замере. Тада се, наиме, тек сазнало да је винг чун вештина која се годинама градила на најбољим елементима других начина борбе. Настао је из потребе кинеског човека да се одупре туђину, освајачу, владару из Манчудинастије када је 1644. године срушен последњи владар из династије Минг. У новонасталој ситуацији, у Суан Квеја, командант армије свргнутог цара нашао је за најпапетније да се сместа стави у службу новог владара. Обичај је налагао да официри, осим војних вештина, знају и све борилачке. Тако је сваки покушај Кинеза да збаце власт туђина завршавао неуспехом, између осталог и због тога што су се устаници углавном ослањали на познавање борилачких вештина. На друго и нису могли: под претњом смртне

казне било је забрањено поседовање, ношење и употреба оружја.

Жеља за слободом била је ипак толико јака да је подјармљени народ морао да нађе бољи начин за борбу против омрзнутог цара. Задатак је поверен калуђерима и старешинама разних манастира, центара отпора. И једни и други с одушевљењем су се дали на посао: требало је смислити нов начин борбе који би задржао све добре особине и искључио недостатке постојећих стилова. За центар је изабран манастир Шаолин, а за вежбалиште његова Винг Чун сала.

Бекство из Шаолина

Али, како то обично бива, цар је ускоро сазнао шта се догађа у Шаолину. Његова војска је банула једног дана пред зидине манастира и саврила га. Смрт је избегло само 11 калуђера. Међу њима и Нг Муи. Бежећи пред потерама, нашао је уточиште у југозападној Кини, у манастиру Бели ждрал на самој граници провинција Сечуан и Јунан. Родољуби као и она, калуђери у подножју Таи Леунга ставили су јој на располагање дворану коју је Нг Муи, у знак сећања на Шаолин, назвала Винг Чун. У њој је без страха могла да изграђује стил у који је, стицајем околности, прва била посвећена девојка Јим.

Бранимир Шегвић
мајстор кунг-фуа

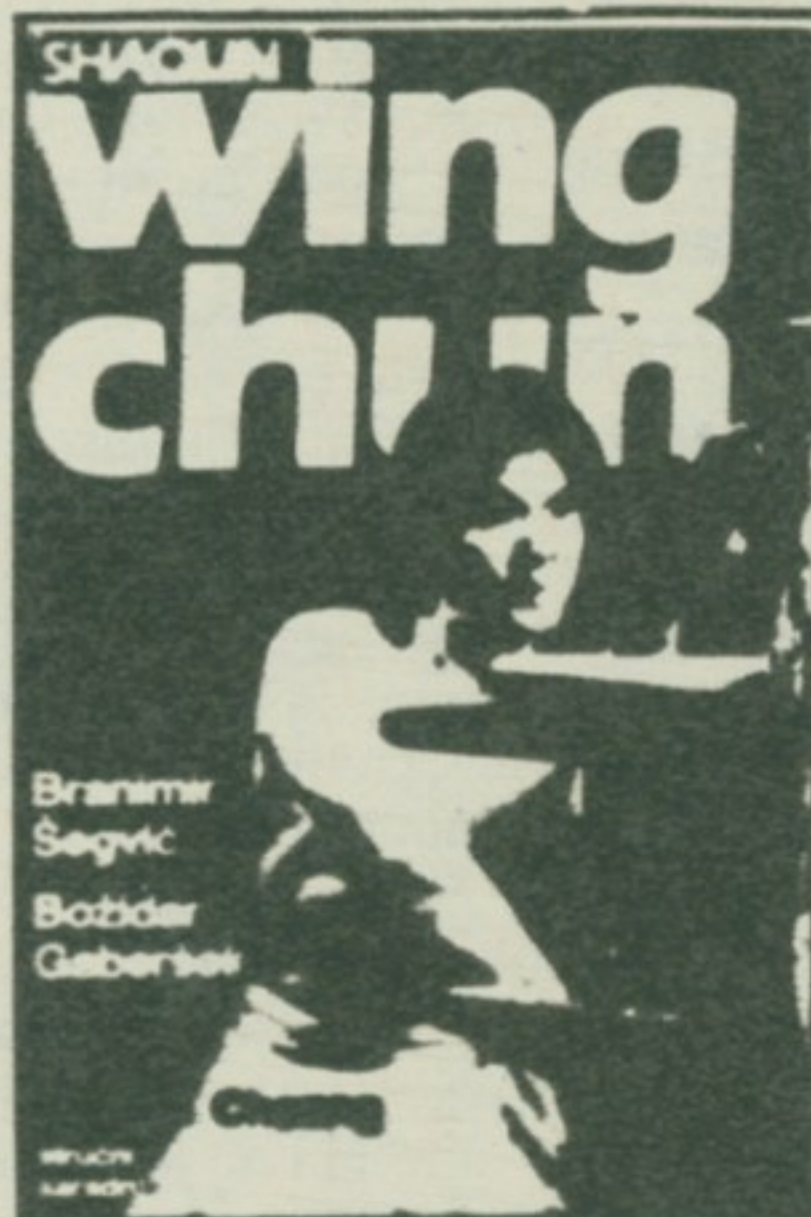
тако, није му преостало друго него да призна да је она надмоћнији борац и да је замоли да га узме за ученика.

Временом, вештина којом је поред Винг Чун овладао и Леунг Бок Чау преношена је пажљиво изабраним ученицима, најчешће члановима породице. Заклетва на верност и тајност даљег преношења подразумевала се.

Комшија у прикрајку

Кунг-фу је остао тајна све до пре стотинак година када је у Фат-Шану, значајном трговачком и културном средишту недалеко од Кантона, за њега сазнао др Леунг Дјан. Човек коме је лекарски позив омо-

гућавао да води више него пристојан живот потпуно се залудео овим начином борбе. Винг чуну, вештини названој по дворани у којој су вежбале Нг Муи и девојка Јим, научио је и своје синове. Свакодневне вежбе из прикрајка је посматрао и његов први сусед. Доктору Леунгу то није промакло: за комшију је зато измислио варијанту у којој је много шта измењено. Овај то, разуме се, није знао, па се ускоро прочуо у граду као учитељ нове вештине. У Фат-Шану су наставила да живе два стила једног истог начина борбе: онај први, оригинални, чуван и даље у породици Леунг, и „украдени“, доступан свима.

- Prva knjiga u Jugoslaviji o originalnom Wing Chunu.

- Stil Bruce Lee

- Najveći majstori autentичне verzije uz Williama Cheunga obelodanjuju najefikasniju veštinu borbenja drevne Kine.

- Idealno za nežniji pol - veštinu je stvorila žena

- Narudžbine na adresu: Edicija Kung Fu, Balkanska 40/IV, 11000 Beograd.

NARUDŽBENICA

Naručujem knjigu Shaolin wing chun po ceni od 5500 din + poštarina

IME I PREZIME: _____

ulica i broj _____

mesto _____

НАЈМЛАЂА ОСАМДЕСЕТОГОДИШ- ЊАКИЊА

Астрид Линдгрен, најчувенији и највољенији писац на свету. Најмлађа осамдесетогодишњакиња. Зашто су прослави рођендана Астрид Линдгрен присуствовали амерички и совјетски амбасадори? Како је настала „Пипи Дуга Чарапа“.

Ако би се уздуж поређале све штампане књиге шведске књижевнице Астрид Линдгрен, а штампане су у стотинама милиона примерака на 54 језика, могао би да се направи троструки обруч око Земљине кугле. Ако у тој „метражи“ има мало и претеривања, сасвим је сигурно да је творац ликова веселих, раздраганих, маштовитих малишана који не пристају да буду мала копија света одраслих присутна у готово свим деловима света. Генерације деце, у Стокхолму као у Токију, Риу као у Сурдулици, успавају се или сричу прва слова уз Пипи, брацу лављег срца, Емила или Карлсона.

„Бониер“ одбио „Пипи“

Астрид Линдгрен је, несумњиво, најчувенији и највољенији писац за децу данашњице. Њене књиге штампају се још

„вруће“, тек што су рукописи изашли из радне собе књижевнице, издавачи се грабе за њене наслове а кажу да су Немци буквално превели сваки ред који је написала.

Тако, међутим, није одувек било. Њен првенац, дело које је вероватно и најпознатије, „Пипи Дуга Чарапа“, никада није штампано у првобитној верзији. Одбио га је најчувенији шведски и један од најпознатијих светских издавача, кућа Бониер, позната по непогрешивим изборима.

Књига је настала, како то често бива код великих ствари, случајно. Кћерчица Астрид Линдгрен лежала је болесна и замолила је маму да јој прича неку причу. Али, коју причу? О Пипи Дугој Чарапи – гласио је одговор. Мајка се за тренутак збунила, а онда је помислила да уз то, у трену измишљено и необично име, пристаје и необична прича. Прича је почела... три године касније, Астрид је била везана за кревет јер је уганула ногу, па је одлучила да прекине време стенографишући те приче (радила је својевремено као секретарица па је стенографију и касније користила у раду) с намером да их кћери поклони за рођендан. Тако је рукопис стигао до „Бониера“.

Сага о Астрид

Први неуспех је, није обесхрабрио. Прерађену „Пипи“ касније је послала на један наградни конкурс код другог издавача и добила прву награду. Међутим, морала је да прогута и горку пилулу лоших критика („победила је лоша прича“, „болесна фантазија“ итд.), али књижевни пут Астрид Линдгрен незадрживо се отварао.

Недавно је Астрид Линдгрен напунила осамдесет година. Била је то, за прилике пословичне шведске уздржаности, по свему нечувено славље, никога до сада Швеђани нису обасули са толико пажње, поштовања и љубави. Штампа је писала праве саге о њој, деца су јој слала цвеће и писма, а фото-репортери је данима нису остављали на миру. „Ја сам најстарија и највише фотографисана шведска жена“, бранила се Астрид, говорећи у чуду: „Па и други људи славе осамдесет година“. У безброј написа у штампи поводом рођенданског јубилеја, нико, међутим, није написао да је Астрид Линдгрен стара 80 година, јер „Астрид је млада 80 година“, „Астрид је најмлађа осамдесетогодишњакиња на свету“ и „Астрид је најдража на свету“.

Све то, међутим, није била никаква пригодна пажња нити тренутно кавалерство према старој дами. Астрид Линдгрен је годинама једна од најпоштованијих и најомиљенијих јавних личности Шведске. У традиционалној годишњој анкети 1986. је проглашена за најпопуларнију Швеђанку, остављајући иза себе, поред осталих, веома популарну краљицу Силвију, једну естрадну звезду и једну министарку. Протекле, 1987. године, само је заменила место са краљицом препуштајући јој да и на списку популарности буде на трону.

„Крава мора да сретне бика“

Астрид Линдгрен не штеди ни појаве, ни људе, ни нације, када сматра да заслужују осуду. Њене речи, изговорене благо и ненаметљиво, без микрофона и говорничког подијума, доспевају увек на право место и изазивају дужну пажњу.

За Астрид Линдгрен не постоје велике и мале ствари – она се истим жаром залаже за мир у свету као и за спасавање неке рањене птичице. Недавно је написала писмо шведском премијеру Ингвару Карлсону захтевајући хуманије услове за животиње које се одгајају на фармама. „Краве треба да иду на пашу и сретну правог бика а не само семенаторе“, убеђивала је шефа шведске владе, сматрајући беспоговорно да он и о томе мора да води рачуна. Карлсон није одложио писмо у фиоку свог министра за пољопривреду, већ је пожurio у стан Астрид Линдгрен да јој обећа доношење новог закона о бољим условима за животиње на фармама.

Зар је, после свега, необично што су на рођенданском слављу велике књижевнице, у позоришту у коме је изведена премијера представе по њеној књизи „Браца лављег срца“, заједно са децом на степеништу седели совјетски и руски амбасадор, што је Михаил Горбачов послао личну поруку са честиткама и што је Ингвар Карлсон, усред понетих речи честитке, одложио микрофон и једноставно и топло загрлио најмлађу осамдесетогодишњакињу на свету.

Драга Божиновић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НАДИМАК

и како га стећи

НИ ПО ПОПУ НИ ПО КУМУ

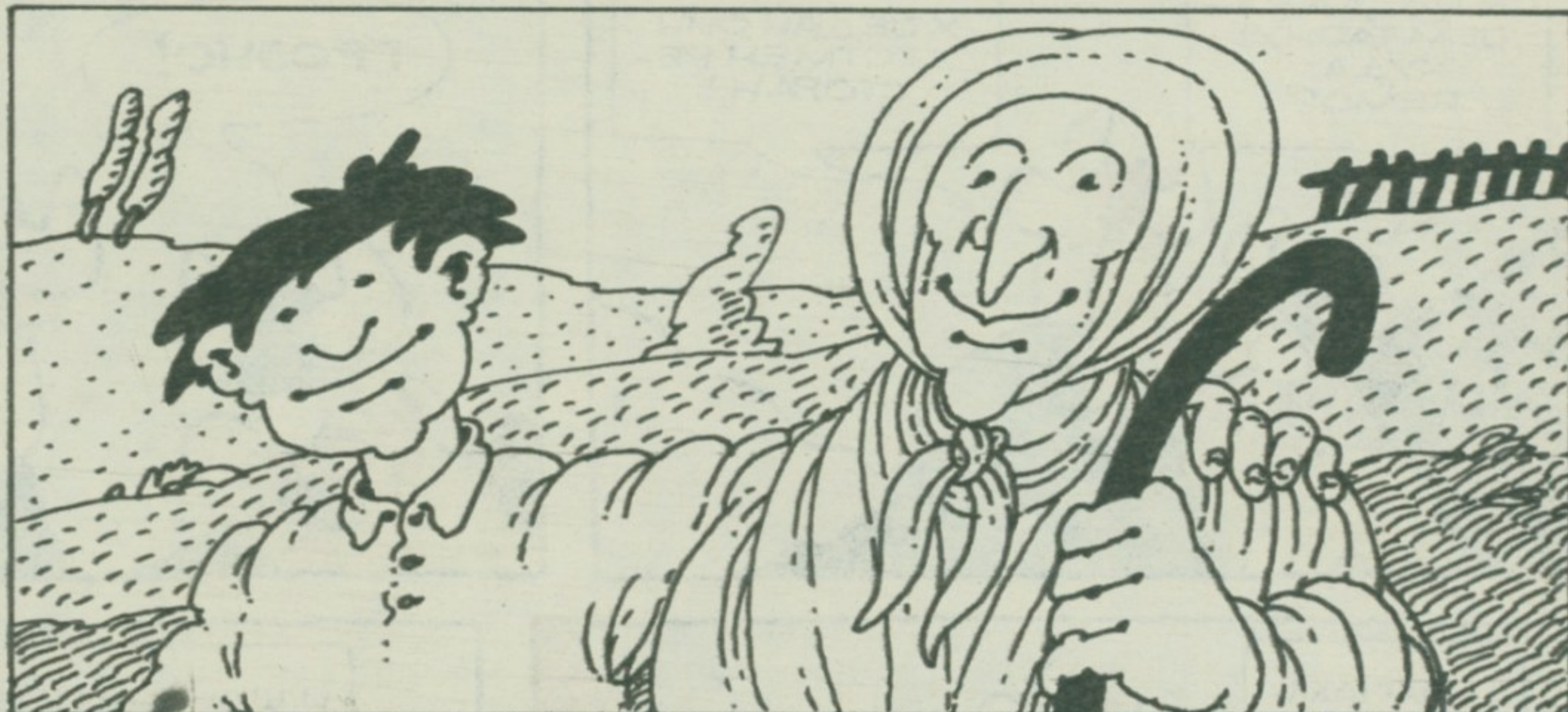
У стара времена по селима је владао обичај да се новорођенчад прво носи у цркву на крштење па тек онда да се позову кумови. Тако су и моји родитељи урадили. На крштењу, поп-Сташко ми је наденуо име Миодраг, кажу, зато што сам био необично лепа и умиљата беба. Међутим, ово име се мојим кумовима није допало па су ми дали друго – Симиша.

У време када сам се родио

моја породица је била бројна, нас десетак живело је у кућици од три собичка, али су сви били старији па су највећи део дана проводили у пољу.

ма подигла децу. Сваком од њих баба Павлија је дала по неки надимак па ни ја нисам избегао то треће крштење. Прозвала ме је Нике. Шта та

рада 202 учествовао као Победник са Вождовца. Водитељ је, додуше, сматрао да то препотентно звучи и да моји прилози нису баш одговарају-

Ја сам са прабабом Павлијом остајао код куће. Ту моју прабабу волело је и поштовало цело село не само зато што је била добра и вредна жена већ и зато што је потпуно са-

реч значи сазнао сам тек у војсци: „нике“ је на грчком победа. Мој надимак ми се од тада веома допадао, толико да сам у популарној омладинској емисији „Озон“ Беог-

ћи потпису, али сам ја инсистирао на њему. Због прабабе Павлије и успомене на њу.

СИНИША МИТИЋ НИКЕ

Село Ђинђуша
Бојник

КЕ ЗБОГ ДЕДЕ

Да ли је Миломир Плазинић из Губеревца код Гуче добио надимак на своју срећу или несрећу не знам, али знам да ће заувек остати Ке. Овај кратак и необичан надимак Миломир сигурно не би добио да његов деда није имао говорну ману. Тај његов деда

био је, као и сваки други деда, врло поносан на унука па му је стално тепао. Именом га углавном није звао јер је било и дугачко и тешко за изговарање. Најчешће му се обраћао са Мике. Међутим, ни то Мике деда није изговарао чисто: изостављао је „и“ а наглашавао последњи слог „ке“. Разуме се, оно „М“ се уопште није чуло па је Миломир постао Ке. Тако га је од малих ногу звало цело село. Оно право више нико и не памти.

КАЈА МИЛАДИНОВИЋ
Драгише Петровића 2/3
Бољевац

МАЛИ, ЛЕП, ПАМЕТАН

Мој брат Стеван био је прилично брбљиво дете које је о себи све најлепше мислило. Осим тога, био је и врло несташан па га је наша бака

пратила у стопу да не би, како је говорила, неку несрећу направио. Тако га је једног дана „ухватила“. Стеван је тада имао три године, како стоји пред огледалом, милује се по образима и говори:

– Мали, лепи, паметни Цецијано!

Сутрадан, играјући се са нешто старијим Сашом, Стеван је ово поновио још неколико пута. Саша се изгледа то јако допало па га је од тог дана звао искључиво ‘Цеција’. Овај надимак прихватили смо и ми и тако је мој брат већ двадесет година Цеција.

ЈЕЛЕНА ОРЕЉ
Бошка Марковића 34
Сремска Митровица

Илустровао: Ђубомир Милојевић – Ђубац

Чудан догађај у
Будимпешти

РЕКЕТ ПУЦАО КАО СТАКЛО

Ти стонотениски судари између Европе и Азије увек привлаче највећу пажњу. Стил и схватања су сасвим различити, а често чак и држање рекета. Амбиције су обостране, па су и мечеви увек бурни и узбудљиви.

Прошлог новембра у Будимпешти финални меч на Међународном шампионату Мађарске био је један од таквих судара. Боје Европе бранио је Швеђанин Ерик Линд а за Азију је играо Ким Сонг Хуи из НДР Кореје. Обојица заузимају висока места на светској ранг-листи и добро су познати учесници великих стонотениских турнира и првенстава.

Искусни и борбени, изврсни техничари, увек у пуној физичкој кондицији, обојица су и овога пута морали да уложе огромне напоре да се пробију у финале. Случај је хтео да Линд у полуфиналу остави иза себе свог славнијег земљака Валднера кога је једва савладао са 3:2 у сетовима.

Истовремено је и Ким Сонг Хуи водио огорчену битку са својим земљаком. Пред њим је положио оружје Ли Гун Санг с којим он већ тако дуго игра у репрезентацији своје земље.

Гледалиште у спортској дворани уз сам славни фудбалски НЕП-стадион у Будимпешти било је испуњено до последњег места. Сви су очекивали да ће у финалу видети игру највише класе.

О изгледима се нико није изјашњавао. Било је дотада већ толико изненађења да су се стручњаци у том погледу обесхрабрили. У екипном делу победила је репрезентација НР Кине, која је у финалу победила Шведску чак са 3:0 у партијама. Међутим, на турниру појединача Кинези су елиминисани још у првим колима. Томе се заиста нико није надао.

Корејац хвата рекет и држи га као перо у руци („пен-холдер“), а Швеђанин се служи класичним стилем, али игра левом руком.

Иницијативу је у почетку имао Линд и тако је и добио први сет – 21:18.

Како је игра одмицала, било је све јасније да Корејац има право оружје да раз-

Шта да ради стонотенисер када остане без јединог рекета који одговара његовој игри?

бије Швеђанина. Брзи и врло јаки ударци слали су лоптицу у саме углове.

Ким Сонг Хуи добио је други сет (21:19) и у трећем убедљиво водио чак са 19:15. Ударао је све јаче и погађао све – тачније.

И тада – прасак.

Линд је једва вратио једну лопту на сто. Корејац је замахнуо и свом снагом ударио. Пошто рекет држи као перо у руци, закачио је сто уместо лопте. Дрво је пукло као стакло.

У руци је остала само половина рекета.

Шта сад да се ради?

Застали су играчи, чак се и судија нашао у недоумици. Овакви случајеви су заиста ретки.

Да се то догодило у тенису, играч би из своје торбе извадио други, исти такав рекет (у ствари исте производње) и одмах наставио игру. Али, у стонотенису играчи не излазе пред публику са торбом пуном рекета. Имају само онај један – једини.

Тако га Ким Сонг Хуи није ни донео, а није имао ни – резервни па је настала пометња у корејском табору. Растрчали су се тренери, нешто су објашњавали судији, свако је говорио својим језиком. Нико ништа није разумео.

После петнаестак минута, по наређењу судије, меч је настављен. Ким је узео рекет свог колеге Ли Гун Санга кога је претходно победио.

Одмах се видело да је сасвим немоћан. Личио је на орла са посеченим кри-

лом. Лопту више није умео да погоди. Од његових мајсторских удараца, које смо све дотада гледали и дивили им се, није било ни трага.

Некадашњи европски шампион Золтан Берцик је узвикнуо:

– Оваква игра више нема никаквог смисла!

Ким Сонг Хуи је ускоро предао меч. Заиста више није могао да игра. Линд је потрчао за њим и покушао нешто да му каже. Ни то није помогло.

Тако једно финале у ствари није ни одиграно. Прекинуто је онда када је било на врхунцу. Разлог – рекет је сломљен.

Председник Светске стонотениске федерације Јапанац Иширо Огимура био је својевремено два пута првак света (1954. и 1956.) Изјавио је:

– Каква несмотреност! Никада на меч нисам излазио само са једним рекетом. То сам научио од свог тренера још док сам био сасвим млад играч.

Југословенски селектор Душан Османгић тврди:

– У стонотенису готово је немогуће имати два сасвим једнака рекета. Све зависи од врсте дрвета, од гуме која се ставља на рекет, па чак и од лепка.

Славни југословенски ас Драгутин Шурбек имао је обичај да лепи гуму на дрво непосредно пред почетак меча. Само тако је добијао идеалан рекет.

Председник Огимура, међутим, наглашава:

– Кад год сам путовао авионом, носио сам по четири рекета у ручној торби. Никада их нисам остављао са осталим стварима.

Иза догађаја на финалном мечу у Будимпешти остало је ново искуство: стонотенисери, чувајте своје рекете. Један никада није довољан.

Ово упозорење може да буде више него значајно баш у 1988. години. На Олимпијским играма у Сеулу први пут ће се појавити и стони тенис као један од нових спортова у званичном програму.

Стојан Протић

Илустровао Бора Милићевић

Како је пустиња
процветала шницлама
и лепим девојкама

Закопчане
до грла,
у дугачким
црним
хаљинама,
љупке,
чедне
и интелигентне

**Ово је прича о човеку
који је ушао у историју
као угоститељ и који је
први поштено нахра-
нио, напојио и омогу-
ћио удобан смештај
становништву Новог
света**

Фредерик Хенри Харви, млад и амбициозан Енглец који је средином 19. века дошао у Сједињене Америчке Државе у потрази за срећом, обрео се – а где би него – на Дивљем западу. И, будући да је био рођени гурман, одмах му је пало у очи да ту човек не може поштено да се наједе, а камоли да одседне у колико-толико пристојном хотелу. Наравно, Фред није био први који се злопатио на својим путовањима – јео некакав бућкуриш и гурао се са још четворицом у кревету. Али, зато је Фред био први који је одлучио да људима омогући да се пријатно осећају и далеко од својих домова...

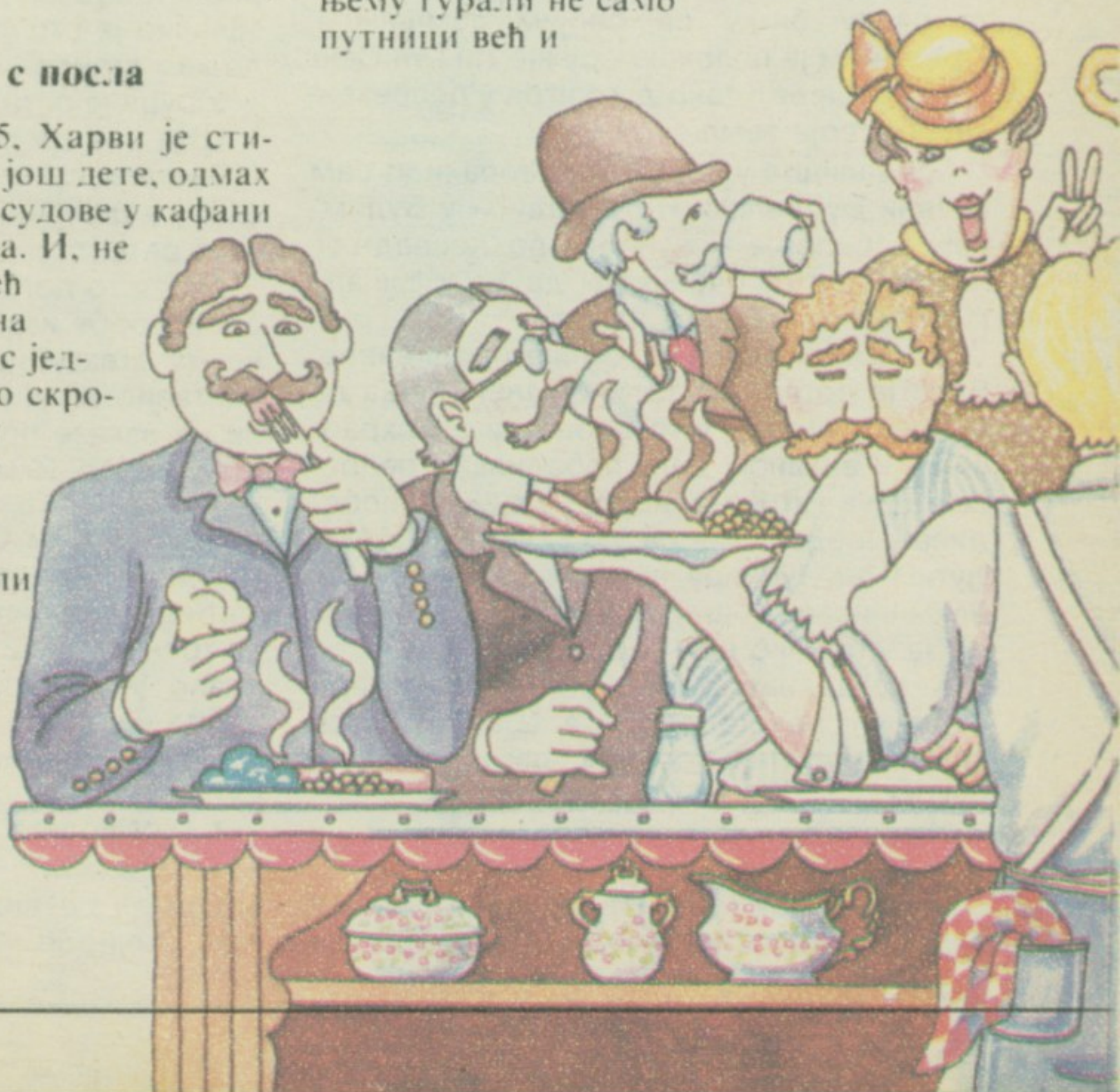
Како је време пролазило, Фред је отварао све више ресторана, а затим и хотела, запошљавао најбоље куваре, набављао најразноврснију храну и имао, за оно време, нешто револуционарно – келнерице! Неко је забележио да је то био човек захваљујући коме је пустиња „процветала шницлама и лепим девојкама“.

Управник лети с посла

Рођен у Лондону 1835, Харви је стигао у Њујорк 1850. Иако још дете, одмах се латио посла – прао је судове у кафани неког Смита и Мек Нила. И, не само да је био вредан већ и штедљив. За пет година уштедео је толико да је с једним пријатељем отворио скроман ресторанић у Сент Лунсу. Грађански рат је донео црне дане за све, па и за Фреда Харвија. Он и његов ортак морали су да ставе катанац на ресторан, а када је рат завршен, Харви је схватио да му је пријатељ нестао без трага.

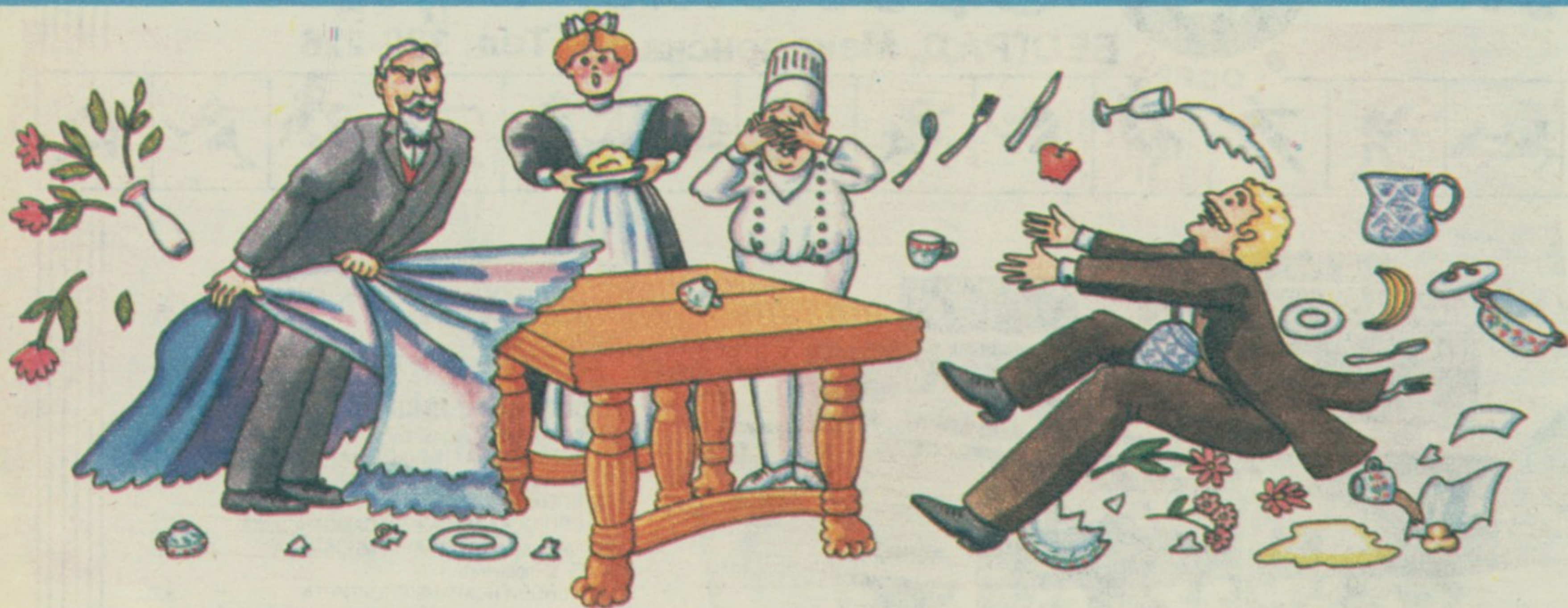
Како је читавом западу Америке од лоше хране било већ прилично мука, а и

колективно је патио од пробавних сметњи, Фред је закључио да је то добар разлог и прилика да отвори кафаницу у којој ће се добро и јефтино јести. Удружио се с неким Чарлсом Морсом и мали ресторан је прорадио на железничкој станици у Топику. За само неколико недеља постао је толико популаран да су се у њему гурали не само путници већ и

ПЕТАНИК „А ЛА ХАРВИ“

Сто није
био добро
постављен.
Фред је
само
дограбио
крајичак
столњака и...

мештани. Иста слика могла је да се види и у Санта Феу, у још једном Фредовом ресторану. Харви је задовољно трљао руке и ширио мрежу својих локала.

А онда је Фред одлучио да засени све своје конкуренте: у малом месту Флоренс, у Канзасу, купио је хотел који је опремљено скупocenним намештајем од ораховине, сребрним посуђем и кристалима из Енглеске, порцуланом из Француске, постељином и столњацима из Ирске... И кувари су били из Европе. Ту нису свраћали само путници намерници. Читаве породице, из свих крајева Америке, долазиле су да код њега проведу празник, одмор, или да се само добро почасте.

Његова послуга морала је у свему да буде беспрекорна. Сам је све надгледао. Читав живот провео је обилазећи те своје ресторане. Ако би неким случајем наишао на сто који није добро постављен, дограбио би крајичак столњака и све сручио на под... За поновљену немарност цех је плаћао управник ресторана – летео би с посла.

А ко су биле Фредове келнерице? Из једног огласа који су по његовом налогу објављивале најтиражније новине види се да су то морале да буду привлачне и интелигентне девојке од 18 до 30 година.

Примале су плату и имале бесплатан стан и храну, али су морале да обећају да се бар за годину дана неће удати. Биле су под будним оком надзорница које су бринуле о томе да њихове штитенице буду у кревету до десет увече. Могуће удварање могле су да приме само у гостинској соби а ако би три пута закасниле на починак, добијале би отказ.

Конобарица Џуди Гарланд

Девојке су биле неупадљиво обучене, за разлику од дама које су радиле по другим кафанама и хотелима. Закопчане до грла, у дугачким црним хаљинама, с белим кецељама и машном у коси, Фредове келнерице деловале су љупко и чедно, па није ни чудо што су се за њих отимали лекари, инжењери, трговци... Многи бракови склопљени су баш у његовим ресторанима, а забележено је да је око четири хиљаде дечака, рођених у тим браковима, добијало име Фред, Харви или и једно и друго.

Да би одали признање Фредовом доприносу општем расположењу и пуним и здравим стомацима, педесетих година овог века снимају се филмови о овом хотелџеру. Познате су „Харијеве девојке“ из 1946. са чувеном Џуди Гарланд у главној улози.

У железничком
ресторану
у Топику тискали
су се не само путници
већ и мештани

Фред је да кажемо и како је изгледао једном у једном од ових ресторана: кавијар, филети од беле рибе, млад товљени петаро „а ла Харви“, бифтек с ђусом, свињетина са сосом од јабука, пуњена ђурка, печена патка, пита с месом на енглески начин, пиле са цемом од рибизле, шунка са слатким преливом, шпикован јагњећи језик – све то гарнирано са седам врста поврћа и четири различите салате, укључујући и салату од јастога. Наравно, ту је био и велики избор слаткиша. Оброк се завршавао различитим сиревима, као што је то и данас обичај у неким земљама.

За једним столом било је места за осморо, а госте је дочекивала келнерица и примала наруџбине. Друга конобарица би убрзо стигла и сваком госту сипала кафу, врућ или хладан чај или млеко! Гости би се само загледали и питали како је знала ко шта пије. Нико није приметио кад је прва келнерица, пошто је примила наруџбину, на посебан начин окренула шољу испред сваког госта. То је била Харијева шифра: нормално окренута шоља – значила је кафу, окренута наопако – врућ чај, окренута наопако али нагнута преко тацне – хладан чај и постављена наопако али изван тацне – млеко.

Пред крај 19. века Харви и његови синови почели су да остварују свој највећи сан – отварају луксузне хотеле с радњицама за продају сувенира. Невероватно добру прођу имали су руком ткани индијански ћилими, ћебад, али и њихова гринчарија и накит. Захваљујући Харвију у Албукерку је оживела и сачувала се уметност старих индијанских племена Хопи, Навахо и Зуна.

И кад се то најмање очекивало, 9. фебруара 1901. Фред Харви је умро. Управљање хотелима (15), ресторанима (47), колима за ручавање (30) преузели су његови синови и зет.

Компанија Фреда Харвија и данас постоји у саставу акционарског друштва „Емфек“ са седиштем у Сан Франциску. Има велики број одмаралишта у Аризони, Калифорнији и на Хавајима. С. И.

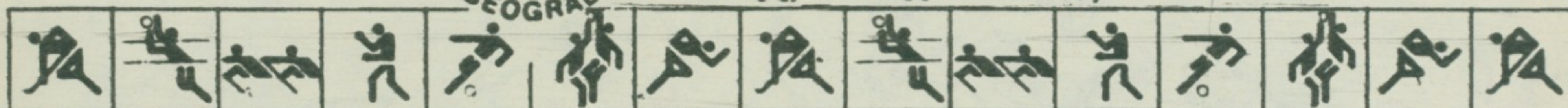

ЈЕРО

Sportska knjiga

БЕОГРАД, Македонска 19, Тел: 320-226

Препоручује

БОРИЛАЧКИ СПОРТОВИ

	дин
1. Јорга - Ђурић	
АБЦ КАРАТЕ - ТЕКИ 1 ЕНПИ КАТА	4.500
3. Р. Мудрић, ШКОЛА КАРАТЕА I	6.500
4. Р. Мудрић, ШКОЛА КАРАТЕА II	6.500
8. Љ. Врачаревић, АИКИДО	6.500
6. Шегвић Стојиљковић, КУНГ ФУ	4.500
9. Б. Вујић, ПУТ У НАПРЕДНИ КАРАТЕ	5.500
11. Т. Нобило, ТЕАКВОНДО	8.500
12. Врачаревић - Куртовић	
ОДБРАНА ОД НОЖА	4.500
13. Врачаревић - Куртовић	
ЛЕПШИ ПОЛ ЈАЧИ ПОЛ (самоодбрана за жене)	4.500
15. С. Бојовић	
РВАЊЕ - слободним стилем	3.500
16. С. Бојовић	
БОРЕЊЕ - слободним стилем (на македонском језику)	680
7. ШЕГВИЋ - ГАБЕРШЕК, WING CHUN	5.500
10. Л. Бунда, МЕЈКУО РОНАИ КАТА	3.000
76. Јорге - Ђурић	
КАРАТЕ - МАЈСТОРСКЕ КАТЕ I	12.000
77. Јорге - Ђурић	
КАРАТЕ МАЈСТОРСКЕ КАТЕ II	12.000
134. Д. Павловић, КЕНДО	4.500
141. Б. Вујић	
НАПРЕДНИ КАРАТЕ - практична примена	5.500
142. С. Поповић, ТАЈНЕ ЏУДОА	6.000

ШАХ

136. А. Алехин, ПУТ ДО СВЕТОСКОГ ПРВАКА	6.500
140. Ј. Р. Капабланка, МОЈА ШАХОВСКА КАРИЈЕРА	3.000
19. Трифуновић - Вуковић, ШАХОВСКИ БУКВАР	3.000
20. И. Бондаревски	
КОМБИНАЦИЈЕ У СРЕДИШЊИЦИ	3.000
29. С. Домазет, ШАХ ОД А1 ДО Х8	6.500
30. С. Домазет	
СВЕТ ШАХА - ШАХОВСКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ	5.500
33. НОВА ПРАВИЛА ШАХОВСКЕ ИГРЕ	1.500
34. Д. Бјелица	
НА ПОТЕЗУ БОРИС СПАСКИ	3.000
37. Д. Бјелица, БУГОЈНО 78	2.600
21. П. Мејић, ЗНАМЕНИТИ ЉУДИ И ШАХ	1.500
40. Д. Андрић	
43. ТУРНИР У ЛОНДОНУ (1849-1982)	1.200
44. ТУРНИР У АМСТЕРДАМУ (1889-1981)	1.200
45. БЕЧКИ ТУРНИРИ (1873-1961)	1.200
47. ТУРНИРИ У ЊУЈОРКУ (1857-1980)	1.200
32. Х. Голомбек, ШАХОВСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА	3.000

ФУДБАЛ

52. А. Боженко	
РАД СА ФУДБАЛЕРИМА МЛАЂИХ УЗАСНИХ КАТЕГОРИЈА	3.000
53. Б. Елснер	
МЕТОДИКА РАДА СА ФУДБАЛЕРИМА	5.500
67. В. Стефановић	
САВРЕМЕНИ ФУДБАЛ И ПЕДАГОШКО-ПСИХОЛОШКИ РАД	3.500
68. А. Боженко	
ТРЕНИНГ ВРХУНСКИХ ФУДБАЛЕРА	2.500
69. Б. Дукић	
ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА ФУДБАЛЕРА	5.500
70. Д. Шаренац	
ФУДБАЛ - У СПЛИЦИ И РЕЧИ	4.500
71. С. Јоксиминовић, ГОЛМАН У ФУДБАЛУ	4.500
144. В. Стојковић, ЛЕГЕНДЕ ФУДБАЛА	7.500

СПОРТСКО-СТРУЧНА

БИБЛИОТЕКА

52. Д. Шаренац, КАКО У ХХИ ВЕК	900
54. В. Стефановић, ПЕДАГОГИЈА И СПОРТ	3.500
56. Ј. Малацко	
ОСНОВЕ СПОРТСКОГ ТРЕНИНГА	6.500
65. Р. Арменулић, ШАМПИОНСКИ ТЕНИС	8.500
66. Р. Арменулић, ТЕНИС	4.500
75. С. Мићовић, КОШАРКАШКИ ПИВОТМЕН	4.500
80. Verderwulbeske	
ГИМНАСТИКА + игра за децу	3.500
82. Ивовић - Жарковић	
ИГРЕ - за спорт, школе, рекреацију	3.500
135. Група аутора	
СПОРТСКА ГИМНАСТИКА	6.500

РЕКРЕАЦИЈА

78. М. Чабрић	
АТЛЕТСКА ГИМНАСТИКА	3.800
79. Поповић - Штаљанин	
МОДЕРНИ БОДИБИЛДИНГ	3.800
81. Ј. Пуљо	
МИНИ ВЕЖБЕ ЗА МАКСИ ЗДРАВЉЕ	3.000
94. Д. Шаренац, РАНДЕВУ НА БАЗЕНУ	1.500
96. Н. Шандор, НАУЧИ И ТИ ДА ПЛИВАШ	1.500
124. Група аутора, УУ АЕРОБИК	3.500
126. Б. Мијатовић, ЈЕДРЕЊЕ НА ДАСЦИ	1.500

МОНОГРАФИЈЕ - АНТОЛОГИЈЕ - ДОКУМЕНТАЦИЈЕ - ПРАВИЛА

56-65. АЛМАНАХ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СПОРТА (8 књига)	6.400
72. Ратковић - Мићуновић	
ПЛАВИ У ОРБИТИ	2.000
91. СМУЧАЊЕ НОРДИЈСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	250

127. Д. Шаренац	
АНТОЛОГИЈА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ СПОРТСКЕ КАРИКАТУРЕ	2.500
148. Д. Шаренац	
ЛЕКСИКОН 40 СПОРТОВА	3.200

СПОРТСКА МЕДИЦИНА

97. Котуровић - Јеричевић	
КОРЕКТИВНА ГИМНАСТИКА	3.500
98. В. Ђурђевић, СПОРТСКО СРЦЕ	4.800
99. В. Смодлака	
СПОРТСКА МАСАЖА И САМОМАСАЖА	4.500
100. Група аутора, ИНФАРКТ МИОКАРДА	12.000
156. П. Милошевић	
ОСНОВИ ИСХРАНЕ СПОРТИСТА	1.800
103. Д. Слијепчевић, ХОРМОНИ ПОЛНЕ СФЕРЕ	4.500
128. А. Шкоклев, АУРИКУЛО АКУПUNKТУРА	4.500
132. В. Смодлака, СПОРТСКЕ ПОВРЕДЕ	4.500
143. Д. Бакоч, ДОКТОР БЕЗ РЕЦЕПТА	12.000
146. Н. Поповић	
СПОРТСКЕ ПОВРЕДЕ У РУКОМЕТУ	3.500
149. В. Смодлака	
МЕДИЦИНСКИ АСПЕКТИ ФУДБАЛА	4.500

ХОБИ ИЗДАЊА

105. В. Литричин, ОСНОВНА ЗНАЊА О ПСУ	4.500
107. Н. А. Сахаров, ДРЕСУРА ПАСА	4.500
108. Мишковић - Грабовшек	
ИГРАТЕ ЛИ БРИЦ	6.500
138. Д. Цветковић	
ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА - ПРЕФЕРАНС	6.500
101. М. Ђонић, ДУНАВСКИ АЛАСИ	2.000
109. М. Ђонић, РИБЉИ СВЕТА	2.500
110. М. Ђонић, МАМЦИ И ВАЉЦИ	2.500
147. Ђонић - Милосављевић	
ПОНАШАЊЕ НА ВОДИ	1.500
150. М. Ђонић, ГИБОЛОВ ВАРАЛИЦОМ	6.500
155. Петковић - Шерифовић	
СВЕ О РИБОЛОВУ	6.500
117. Ж. Вукосављевић, ШКОЛА ЗА ГИТАРУ	2.500

ОСТАЛА ИЗДАЊА

104. М. Трифуновић, ПСИХОЛОГИЈА КУПАЦА	1.600
111. С. Протић, ЗАПИСИ ИЗ КУЋЕ МРАКА	1.000
113. Н. Поповић	
СРЦЕ НА ТРАВИ (Поезија о фудбалу)	800
115. Ј. Пуљо, БИСЕРИ МУДРОСТИ	8.000
119. М. Пауновић	
СВЕТСКА АВИЈАЦИЈА (1783-1930)	3.000
120. Р. Мићуновић	
САЊАЛИШТЕ (Поезија за децу)	150

ИГРО „СПОРТСКА КЊИГА“

Београд, Македонска 19, п. факс 720

НАРУЧЕНИЦА ПЗ - 1/88

Поручујем књиге под редним бројем _____

у укупној вредности од _____ дин.

1. Унапред уплаћујем на ваш жиро-рачун 60801-603-22384

2. Плаћам поштару при преузимању књига - ПОУЗЕТЕМ (заокружити начин плаћања)

(презиме и име)

(поштански број, место, улица и број)

У цену књиге нису урачунати ПТТ трошкови.

Исећи и залепити на дописницу.

Књиге можете поручити и преко телефона: 011/320-226.

МИНЕРАЛНО МЛЕКО

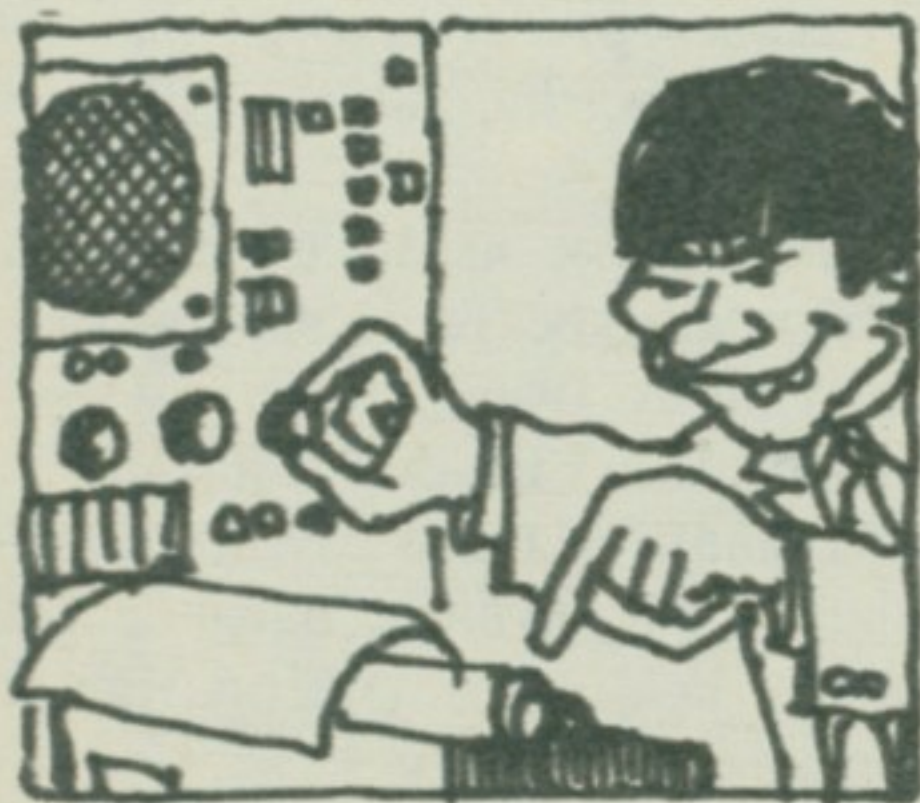
Има деча који не воле да пију млеко. Свесни тога, произвођачи на Западу експериментишу с новом врстом белог напитка који би, слично популарним пићима попут кока или пепси коле имали „гас“. Не улазе-

ћи сад у наш проблем што ни обичног млека често нема у продавницама, из Америке обећавају да ће се до следеће године појавити минерално млеко које ће имати и различите укусе, од јагоде, чоколаде, брескве до млека-коле.

МАШИНА ЗА ПРЕВОЋЕЊЕ

Најновији модел машине за превоћење направљен је у Јапану. Када се у њега убаци јапанска реч, она иде у неколико одвојених компјутера, где се преводи на енглески, француски и немачки језик. Ако се при томе користи комуникациони сателит, преведена информација може бити примљена истовремено у неколико земаља. Ипак, људска помоћ је још неопходна. Ако је реченица сложена или је састављена из компјутеру тешко разумљивих речи.

НИЈЕ ЛАКО БИТИ ТИГАР У КИНИ

Мало је што им користе крзно, сад су смислили да су им и кости незаобилазан састојак за прављење посебне врсте вина. Реч је о тигровима, нарочито онима који, на жалост, живе на кинеско-индијској граници, у држави Утарпрадеш. Индијске власти већ годинама протестују због недозвољеног лова на велике мачке. Из Кине само стижу уверавања да се не лове тигрови из Индије (мисли се, наравно, на ловокрадице којима ни државне границе не представљају препреку) него да их набављају из Бурме. Значи, не пориче се чињеница да их ипак користе и то, веровали или не, за припремање посебне врсте вина за коју кажу да има лековита и афродизијачка својства. Тешко је разуверити човека да напитање од самлевених тигрових костију може да се

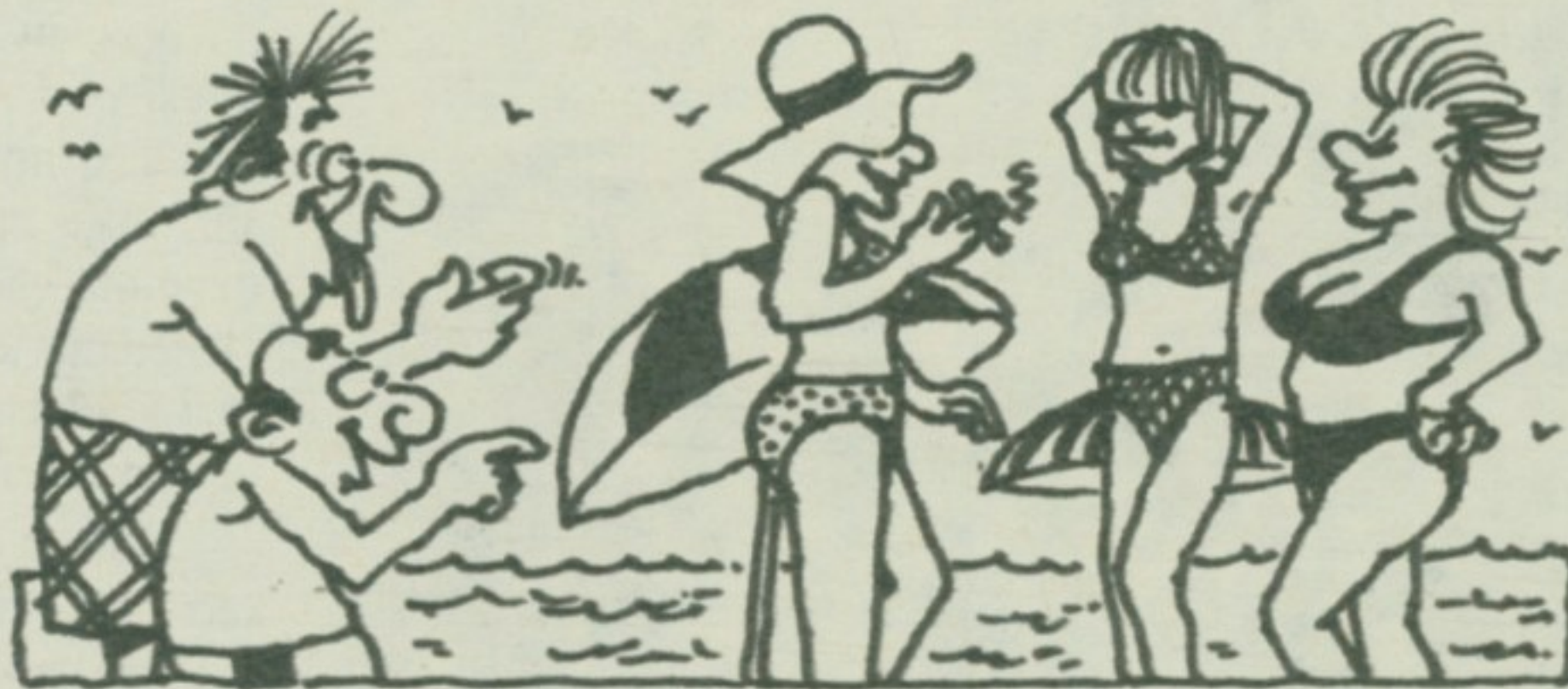
замени нечим другим и да не убија ове животиње којих је ионако све мање. У Индији их данас има још само четири хиљаде. Ако се настави са недозвољеним ловом и ове велике мачке ће се уписати на листу угрожених врста, а

знамо да је ова листа сваког дана све дужа. Људи су неумољиви, а произвођачи не мисле на будућност. Њима је једино важно што ће за литар тигровог вина добити на тржишту између 400 и 500 долара.

ЗАЉУБЉЕНА СИ, ВИДИМ ТИ ПО КОСТИМУ!

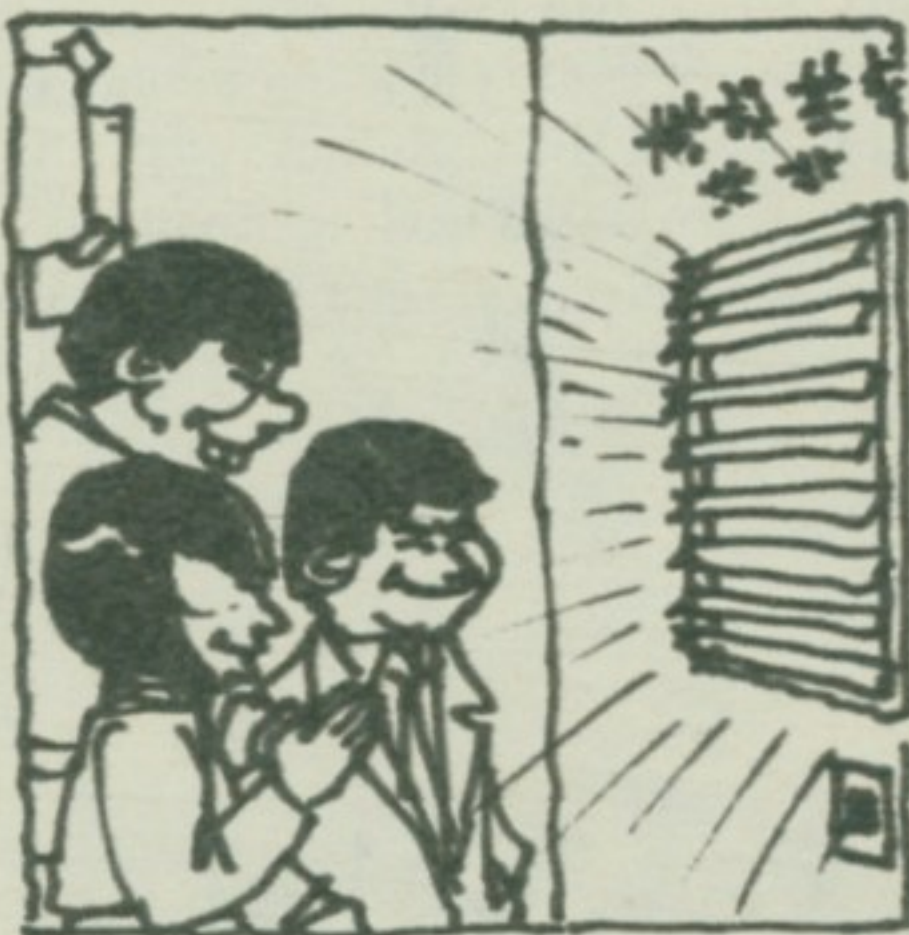
По свој прилици још овог лета биће врло забавно видети неку жену на плажи. Не ради се о новом моделу костима који ће открити „још више“, напротив. Костим ће можда бити много „чеднији“ од многих на које смо већ навикли да виђамо на мору последњих неколико година,

моћи да купе костим који ће мењати боју у зависности од телесне температуре. Направљен од термоосетљивог материјала у који су „уграђени“ течни кристали костим ће преливати од тамноплаве, зелене, до браон боје и других нијанси. Пошто се обично каже да је особа која се заљуби или која је љута „топлија“, према боји костима знаћемо каквог је расположења и, сходно томе, моћи ћемо да јој се обратимо

али ће по нечем другом бити занимљивији. Доналд Спектор, проналазач из америчког града Њу Џерси, обећава да ће већ овог лета жене

или не. Да, и то је врло важно. Костим ће се продавати по цени од 100 долара. Скупо задовољство, ал' вреди.

ЛЕК ЗА СЕНКУ

Годину за годином, Јапанци остају у све већој сенци својих све виших зграда. Нови систем осветљавања просторија, које би иначе остале у вечитом полумраку, сачињавају аутоматски сензори који прате сунце на крову и преносе његову светлост оптичким влакнима у собе. Тако се сада осветљава срце Токија. За оне на северној страни рефлексна огледала на крову могу директно да одбијају не само сунчеву светлост већ и његову топлоту.

ПАЗИ, КРОКОДИЛ!

Последњи смртни случајеви у Аустралији скренули су пажњу на крокодиле који су овде иначе туристичка атракција. Неки људи држе ове рептиле као кућне љубимце, али предузимају се нове мере да се упозоре туристи на

опасност од ових животиња. Џори Харилос чува пет крокодила већ 30 година а и остали власници тврде да они могу да буду веома умиљати. Мада их локално становништво воли, туристи још нису упозорени, колико ове животиње могу бити опасне.

ВУК ДЛАКУ МЕЊА, А БУД..?

Тог пролећа пре пет година налазио сам се на острву Капринов, у Александровом архипелагу. Трагови зиме свуда су се видели – снег се још није сасвим отопио, а ја сам као страсни ловац и заљубљеник у природу једва дочекао те прве лепе дане да кренем на Аљаску.

Једне ноћи, тек што ме је ухватио сан, чуо сам завијање вука. Шатор ми баш није био неки заклон, па сам брзо зграбио пушку и излетео напоље. Припуцао сам, али у ваздух, желећи само да отерам звер. Прошло је неколико дана, али она се више није појавила.

Трагови воде до јазбине

Пет дана касније, кад сам кренуо у лов на зечеве, чуо сам неку животињу као тужно завија. Пришао сам ближе и угледао вука, у ствари вучицу, чија је једна шапа била заробљена у замци. Њене набрекле груди говориле су ми да има младе. Гледајући је закључио сам да је била заробљена око пет дана и да је

*Полако сам пришао
женки ухваћеној у замку. Иако сам се сатима трудио око њених
младунаца желећи да
схвати моје добре намере, при додиру њене
шапе прошла ме је језа. Шта ће учинити кад
је ослободим – питао
се Ирвин Морис*

Млади се нису појављивали. Стајао сам ту још неко време. Већ сам изгубио сваку наду. Кад су, вучићи једно по једно, почели да излазе – било их је четворо. Нису имали више од две недеље. Испружио сам руку, а они су, онако изгладнели, почели бесомучно да сисају моје прсте. Потрпао сам их у врећу и брзо кренуо натраг.

Чим ме је угледала, вучица се усправила и подигла главу. Било је очигледно да је нањушила своје младе – почела је тужно да завија. Пустео сам вучиће и они се истог трену залепише на њен трбух. Шта сад, питао сам се. Покушао сам да јој приђем, али она је претећи зарезала. Била је сва изнемогла од глади. Тога дана уловио сам зеча и одлучио да јој га дам. Халапљиво га је прогутала, али још нисам задобио њено поверење.

Пушка на готове

Следећи дан прошао ми је у лову и настојању да се приближим вучици. Играо сам се њеним младунцима, а њој се нежно обраћао. Неколико дана касније могао сам да јој приђем на метар. Кад сам јој петог дана донео ручак, усудио сам се да јој дотакнем заробљену шапу. Устукнула је, али у њеном покрету није било ничег претећег. Ако је сад ослободим, можда неће изгубити шапу.

Одлучио сам да отворим замку. За сваки случај, држао сам пушку на готове. Вучица је почела да завија и трчи укруг, све време пазећи на шапу. На основу мог искуства, очекивао сам да ће сада окупити младе и нестати пут шуме. Међутим, престала је да трчи и полако кренула ка мени. Пришла ми је и онушила ме. Срце ми је лупало као лудо, али сачувао сам присебност. Одједном, почела је да ми лиже прсте. Прошла ме је језа. Онда је окупила своје младе и упутила се ка шуми. Изненада је стала и кренула натраг. Напетост сам ишчекивао шта ће да уради. Стала је испред мене и гледала ме неко време.

– Хоћеш да пођем с тобом? – питао сам је, као да разговарам са човеком.

У тим тренуцима она је за мене заиста била разумно биће. Кренуо сам за њом. Стигли смо у шуму, прошли њену јазбину, али вучица је ишла даље. Изашли смо на један пропланак... Задрхтао сам. Тамо нас је чекао чопор вукова. И, уместо да се баце на мене, као што би свако очекивао, они су само завијали. Била је то, по свему судећи, њихова добродошлица.

Стајао сам ту неко време, играо се с младима, а онда пре сумрака кренуо. Осврнуо сам се тек на уласку у шуму. Вучица и њени млади стајали су на том месту где смо се и растали и гледали за мном. Махнуо сам им као што бих то учинио растајући се од доброг пријатеља. Док сам залазио у шуму, пратило ме је тужно завијање вучице.

С. Ивановић

она вук који се врзмао око мог шатора. Вероватно је оне ноћи, кад сам припуцао, бежећи упала у замку коју је поставио неки ловац.

Њени младунци су вероватно још били живи у некој јазбини недалеко одатле. Сажалио сам се на њих и пожелео да им ослободим мајку. Али, знао сам да би ме вучица истог трену растргла. Зато сам одлучио да потражим младе и донесем их. Можда ћу тако задобити њену наклоност.

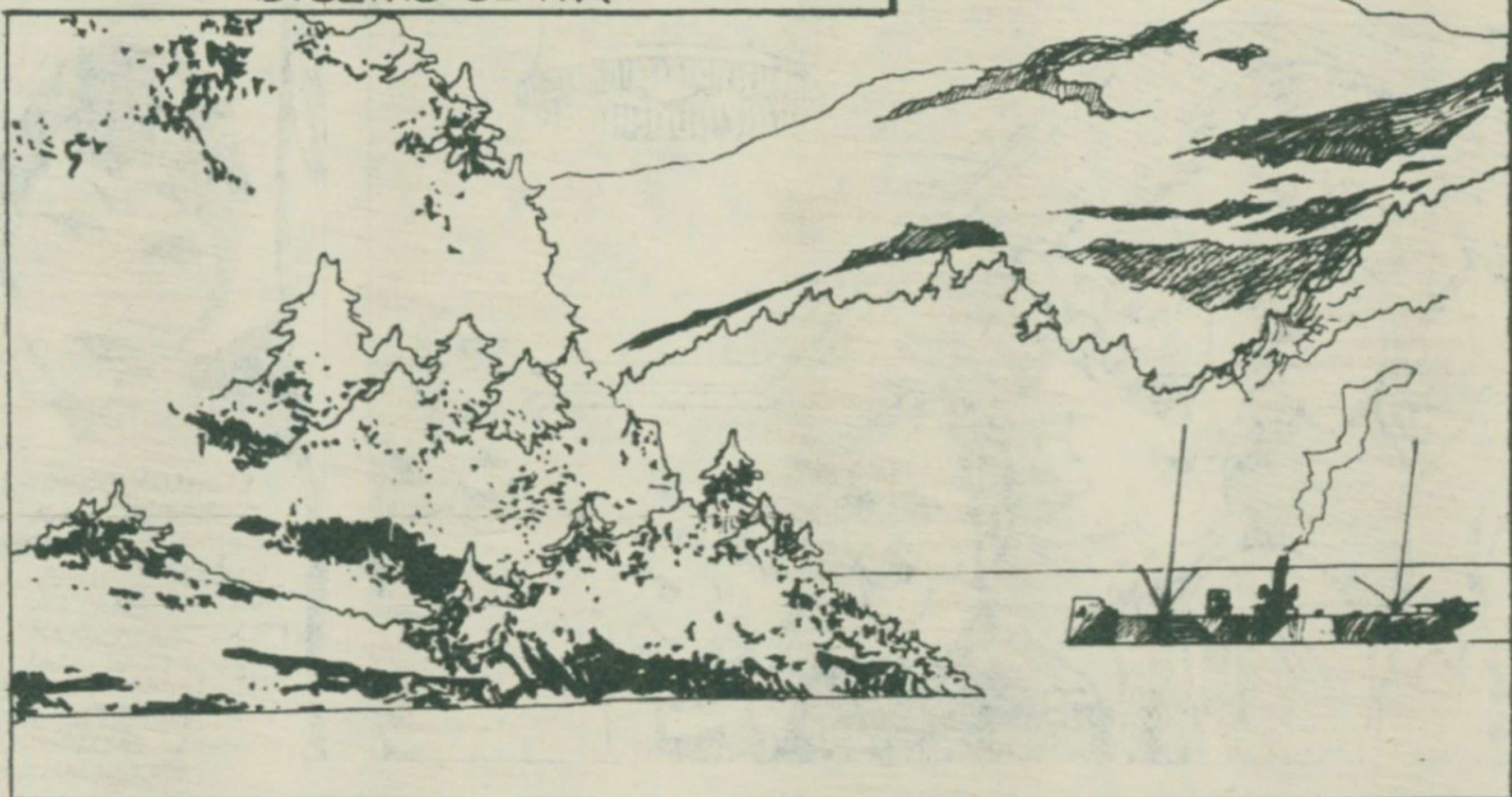
На сву срећу, снега је још било и видели су се трагови вучице. Водили су до мог шатора, а онда ка шуми. Два-три километра даље, у стаблу једне огромне оморице, угледао сам јазбину. Из ње није допирао никакав звук. Младунчад вука су плашљива, зато и веома опрезна, па нисам веровао да ћу тако лако и брзо моћи да их измамим. Али, морао сам да покушам. Почео сам да опонашам глас њихове мајке – завијао сам, али, наравно, узалуд.

ПЕТРА БЛОКИ

КОТОР... ЗАЛИВ КОЈИ СЕ УВУКАО У
КОРНО ЧЕТРАДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА... ОИВИ-
ЧЕН ЈЕ ШУМОВИТИМ ГИЛИНАМА ПО-
КРИВЕНИМ СНЕГОМ... ЗИМА ЈЕ БИЛА
ИЗУВЕТНО ОШТРА !!!

ПОДМОРНИЦА U 17, КОЈА ЈЕ СПАСЛА
ПЕТРУ ИЗ ЛЕДЕНИХ ТАЛАСА ЗАДРАНА,
САДА ЈЕ БИЛА УКОТВЉЕНА НА ДОКУ
ЧЕТИРИ ИЗМЕЂУ ЈЕДНОГ АУСТРИЈ-
СКОГ ТОРПЕДНОГ ЧАМЦА И МАТИ-
ЧНОГ БРОДА !!!

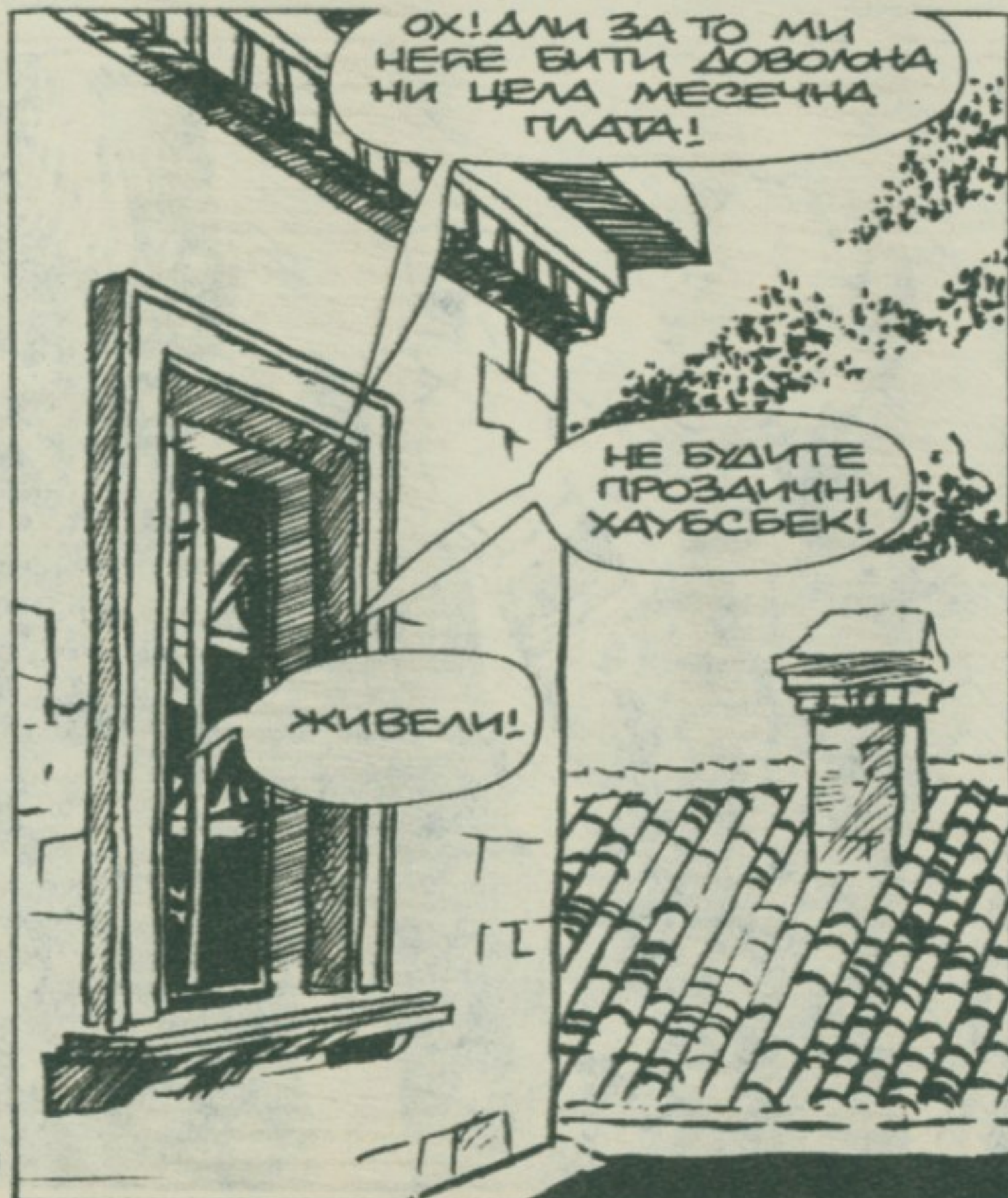
КАПЕТАНЕ
КОРВЕТЕ ХАУБСБЕК,
ПРЕКОРАЧИЛИ
СТЕ СВА СВО-
ЈА ОБЛАШ-
ТЕЊА!

ЈЕСТЕ
ДА СТЕ
СПАСЛИ
НАЈЛЕПШЕГ
БРОДОЛОМНИКА
У ОВИМ ВОДАМА, АЛИ ТО
ВАМ НЕ ДАЈЕ ПРАВО
ДА ЈЕ САКРИВАТЕ ОД
НАС!

ХММ...
AUDACES
FORTUNA
IUVAT!*

И ЗАТО, МОРНА-
РИЧКИ ОФИЦИРИ АУСТРИЈ-
ЈЕ И НЕМАЧКЕ, НА ЧЕЛУ СА
АДМИРАЛОМ, КАЗНИТЕ ВАС
ТАКО ШТО ЋЕТЕ ПРИРЕДИ-
ТИ ВЕЧЕРУ НА КОЈОЈ ЋЕТЕ
ИМ ПРЕДСТАВИТИ
МЛАДУ ДАМУ!

ОХ! АЛИ ЗА ТО МИ
НЕЋЕ БИТИ ДОВОЉНА
НИ ЦЕЛА МЕСЕЧНА
ПЛАТА!

НЕ БУДИТЕ
ПРОЗАИЧНИ,
ХАУБСБЕК!

ЖИВЕЛИ!

* ХРАБРИМА СРЕБА ПОМАЖЕ.

ВЕЧЕРА ЈЕ
ПРОТЕКЛА У
ПРИЈАТНОМ
РАСПОЛОЖЕЊУ...

ВАША ХРАБРОСТ
ТРЕБА ДА БУ-
ДЕ НАГРАЂЕНА,
ГОСПОЏИЦЕ ДЕ
КАРЛОВИЦ! ПРЕТ-
ПОСТАВЉАМ ДА
ЖЕЛИТЕ ДА ОДЕ-
ТЕ ШТО ПРЕ! МОГ-
ЛИ БИТЕ СЛЕДЕ-
ЋИМ ВОЈНИМ
ВОЗОМ...

ОДВЕШТЕ
СЕ ДО САРАЈЕВА!
ОДАТЛЕ МОЖЕТЕ У
БЕОГРАД ЛОКАЛНИМ
ЦИВИЛНИМ ВОЗОМ,
ПА ОНДА ОРИЈЕНТ-
ЕКСПРЕСОМ ОПЕТ
ДО БЕЧА!

ТО ЈЕ СВЕ ШТО МО-
ЖЕ ДА ВАМ ПОУДИ
КРАЉЕВСКА РАТНА
МОРНАРИЦА! ЈЕР, ШТО
ЈЕ U17 ЈОШ МЕЂУ НА-
МА, ВАША ЈЕ ЗАСЛУ-
ГА!

ГОСПОДО,
ИАКО ТО НЕ ПРИ-
ЛИЧНО ЈЕДНОЈ
ДАМИ, ИПАК ХО-
ЋУ ДА НАЗДРА-
ВИМ АДМИРАЛУ...
ХВАЛА...

ЖИВЕЛИ!

ЖИВЕЛА
РАТНА
МОРНАРИ-
ЦА!

ДИВНА
ОСОБА... ГИНА
ШАРМА...

ДРАРИ
МОЈ, ИМА
ЛИ ИШТА
ЛЕПШЕ ОД
БЕЧЛИЈКИ?
МОЖДА ЈЕ-
ДИНО ПА-
РИЖАНКЕ...

АУСТРИЈСКИ КОНВОЈ №29
ХЕРЦЕГ НОВИ-САРАЈЕВО ВИЈУЛАО
ЈЕ ИЗМЕЂУ ПЛАНИНА...

ТРЕЋИ ВАГОН ОД ЛОКОМОТИВЕ,
КУПЕ ДРУГЕ КЛАСЕ,
БИО ЈЕ РЕЗЕРВИСАН
ЗА ГОСПОДУ ОФИЦИРЕ...

ПЛАНИНЕ И ДОЛИНЕ
БИЛЕ СУ ПРЕКРИВЕ-
НЕ СНЕГОМ... СВУДА
ЈЕ ВЛАДАЛА ТИШИ-
НА... АЛИ, ТАЈ МИР
ЧЕСТО МОЖЕ ДА
БУДЕ ВАРЉИВ...

БРЗО,
ТАКО ВАМ
СВЕГА!
ЗАР НЕ
ЧУЈЕТЕ?
ДОЛАЗИ!
БРЗО!

ТУ!
ТУ!
ТУ! ТУ!
ТУ!

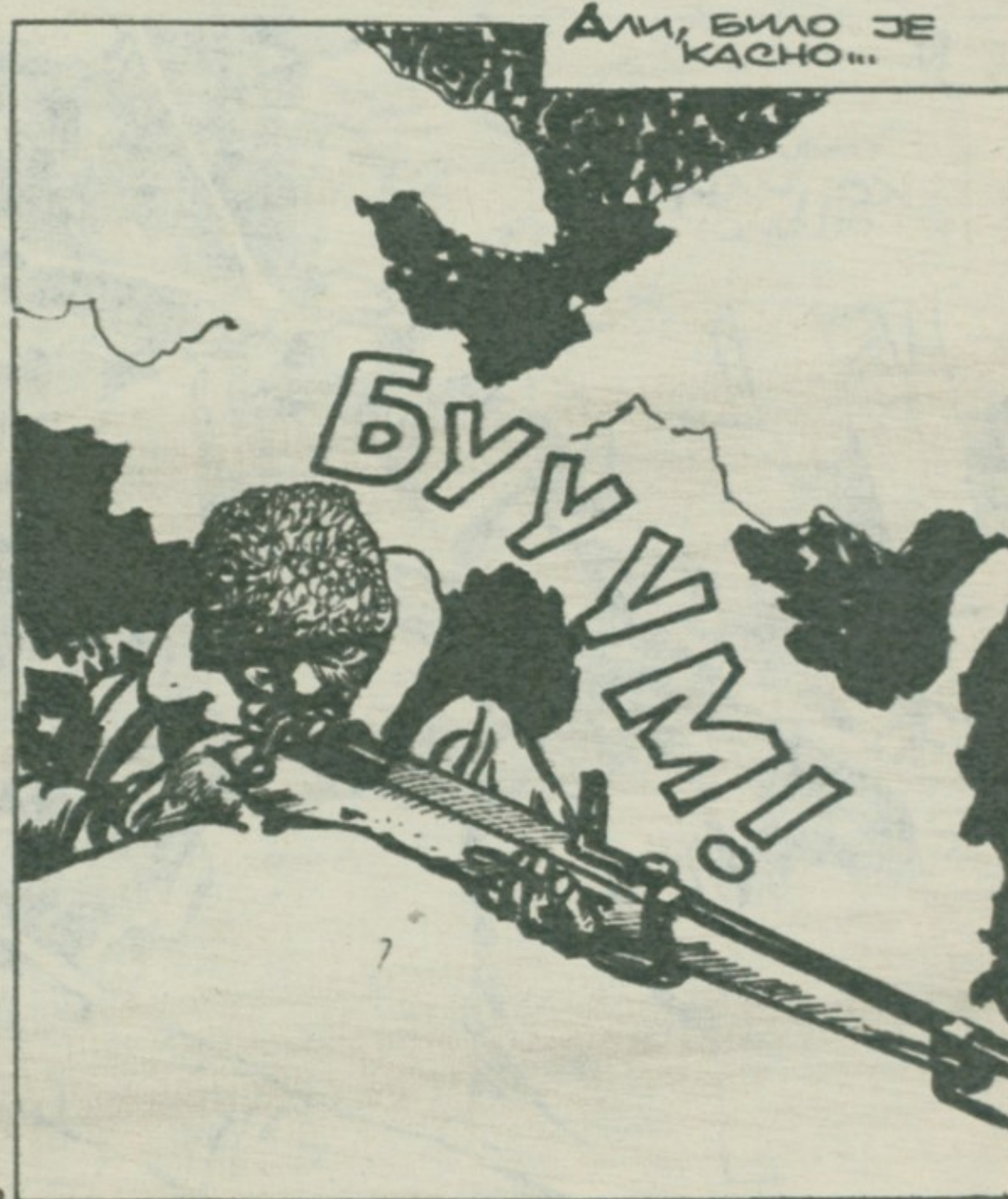
ОВАМО,
КОМЧАРЕ!
ОВАМО!

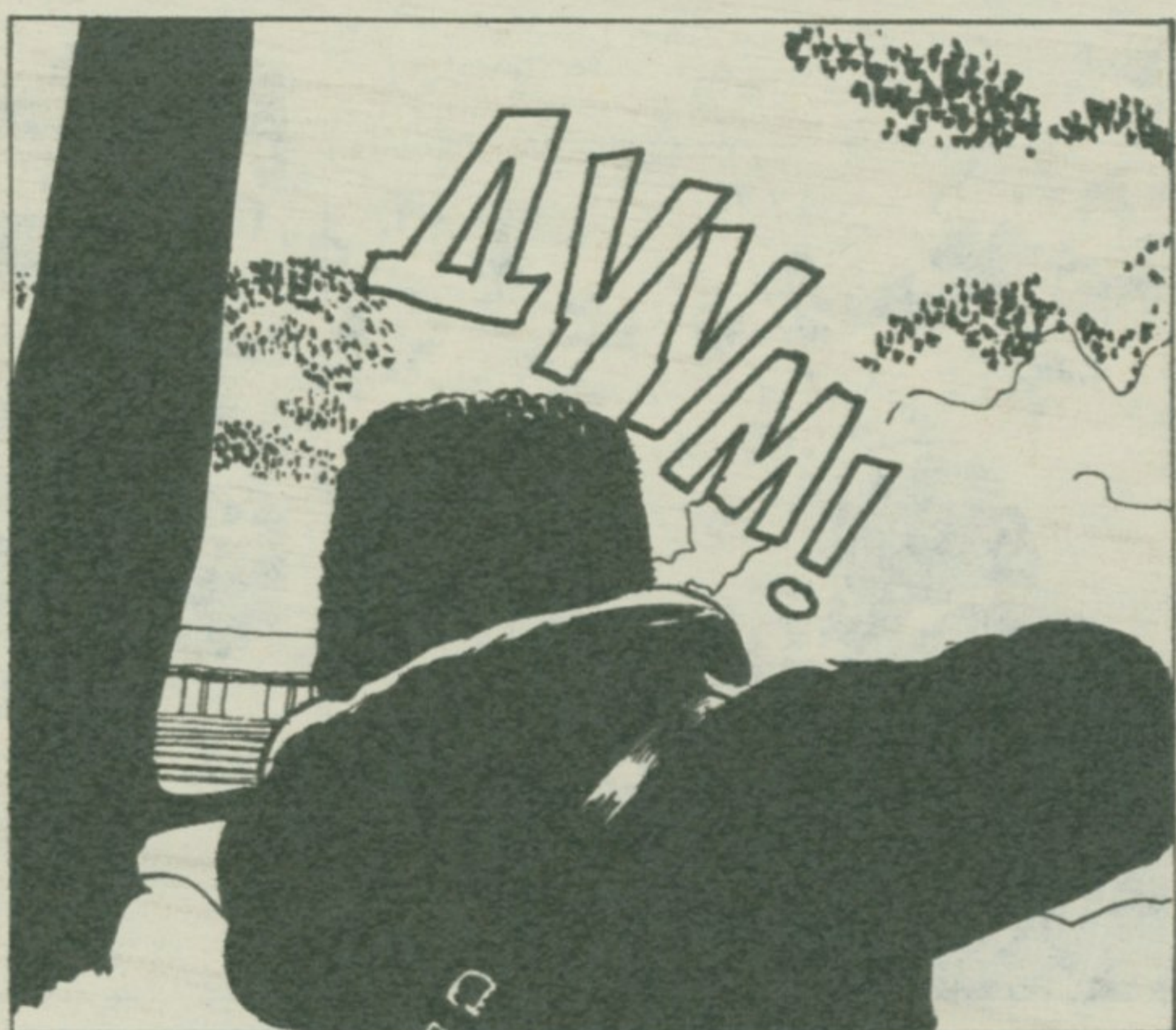
БЕЖИ!
СКЛАЊАЈ
СЕ! СВИ
ИЗА ДРВЕЋА!

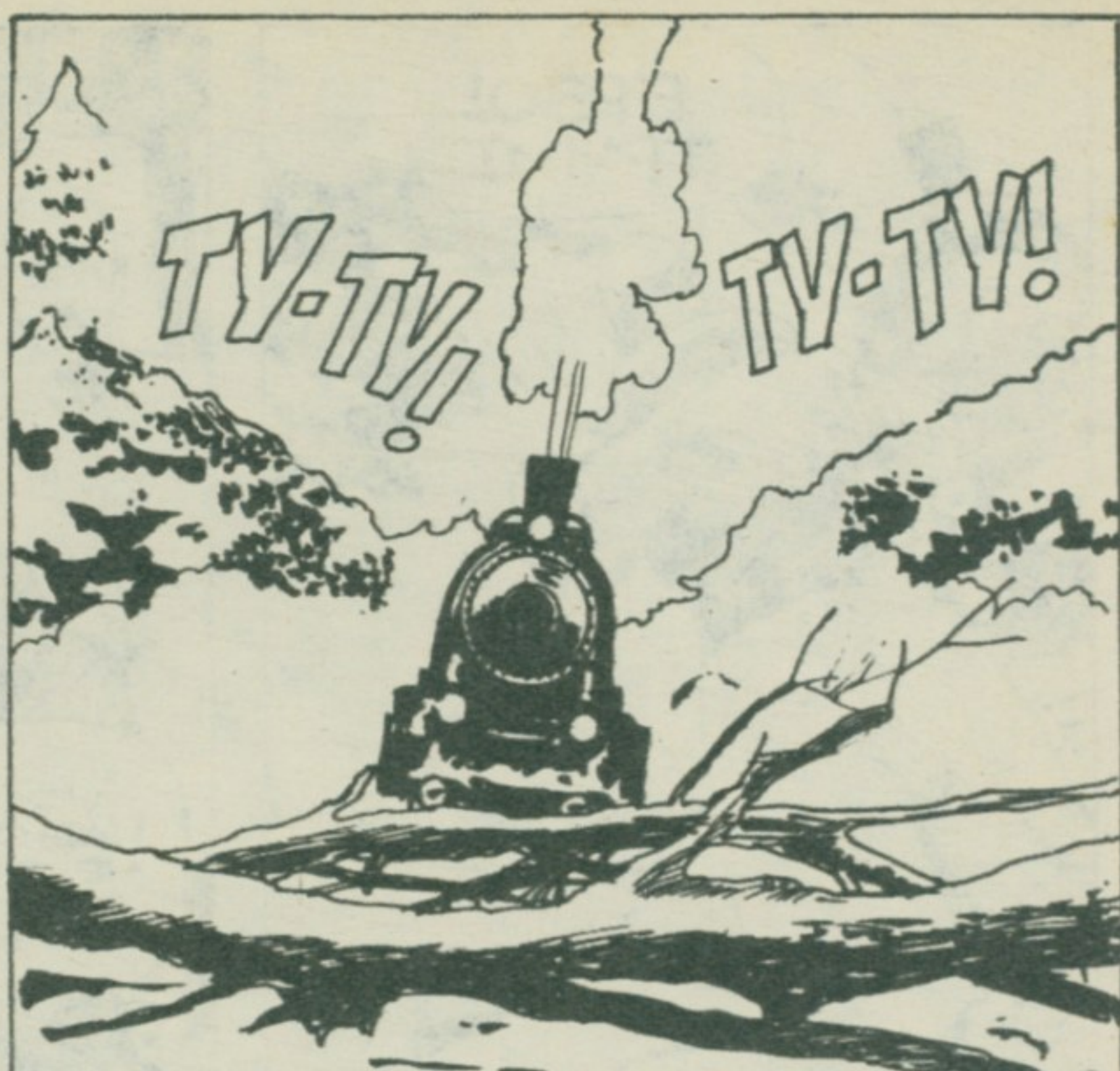
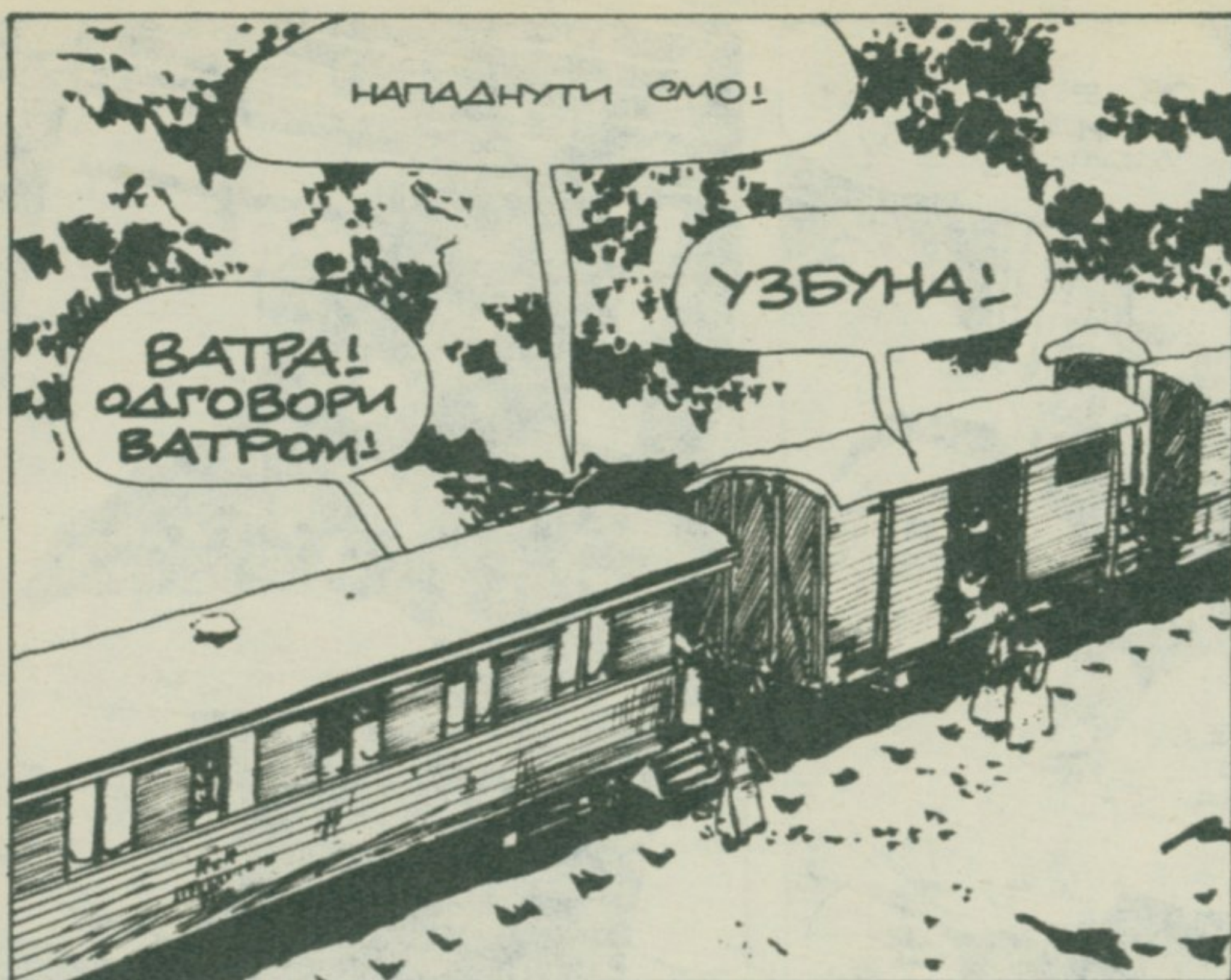

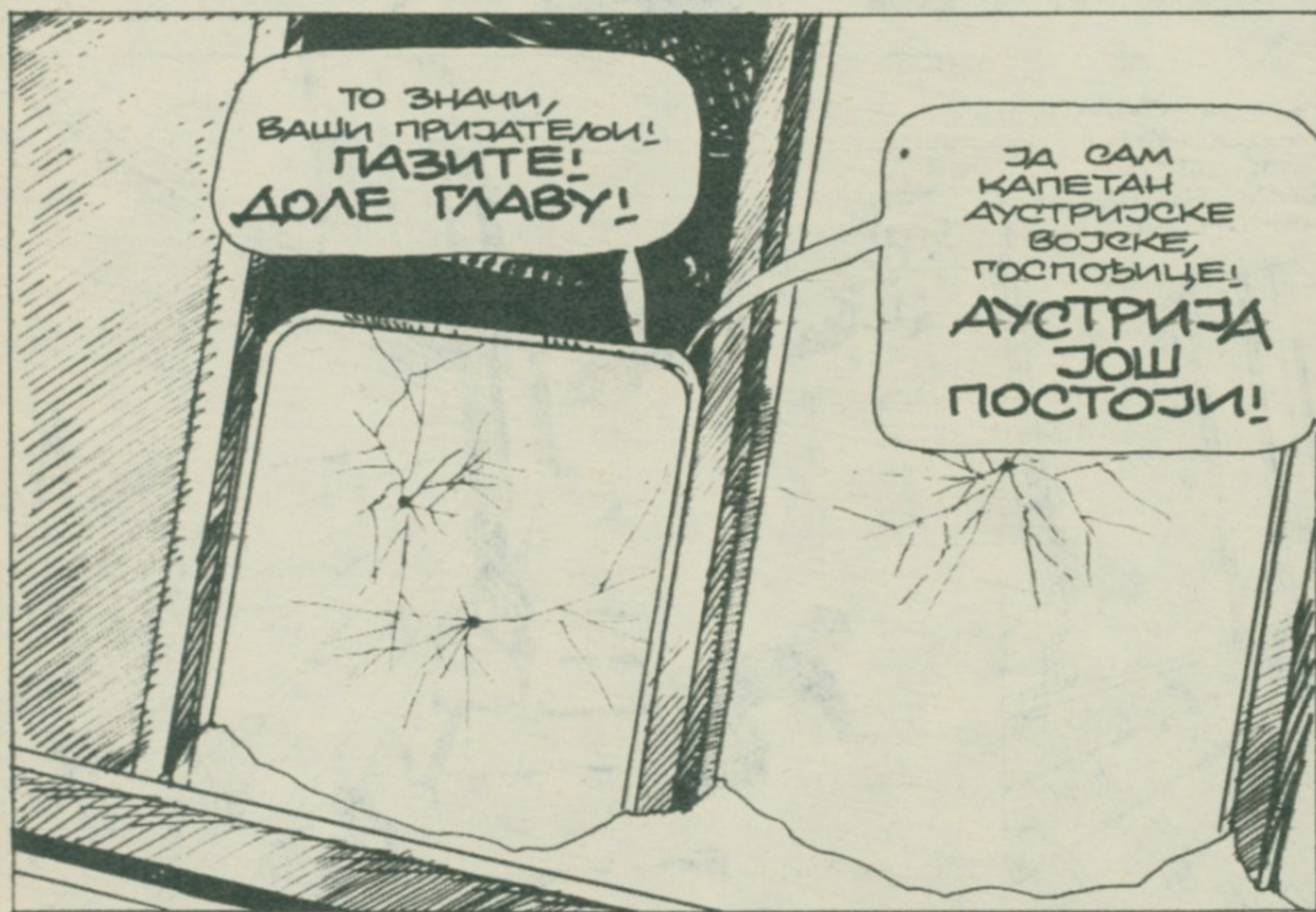

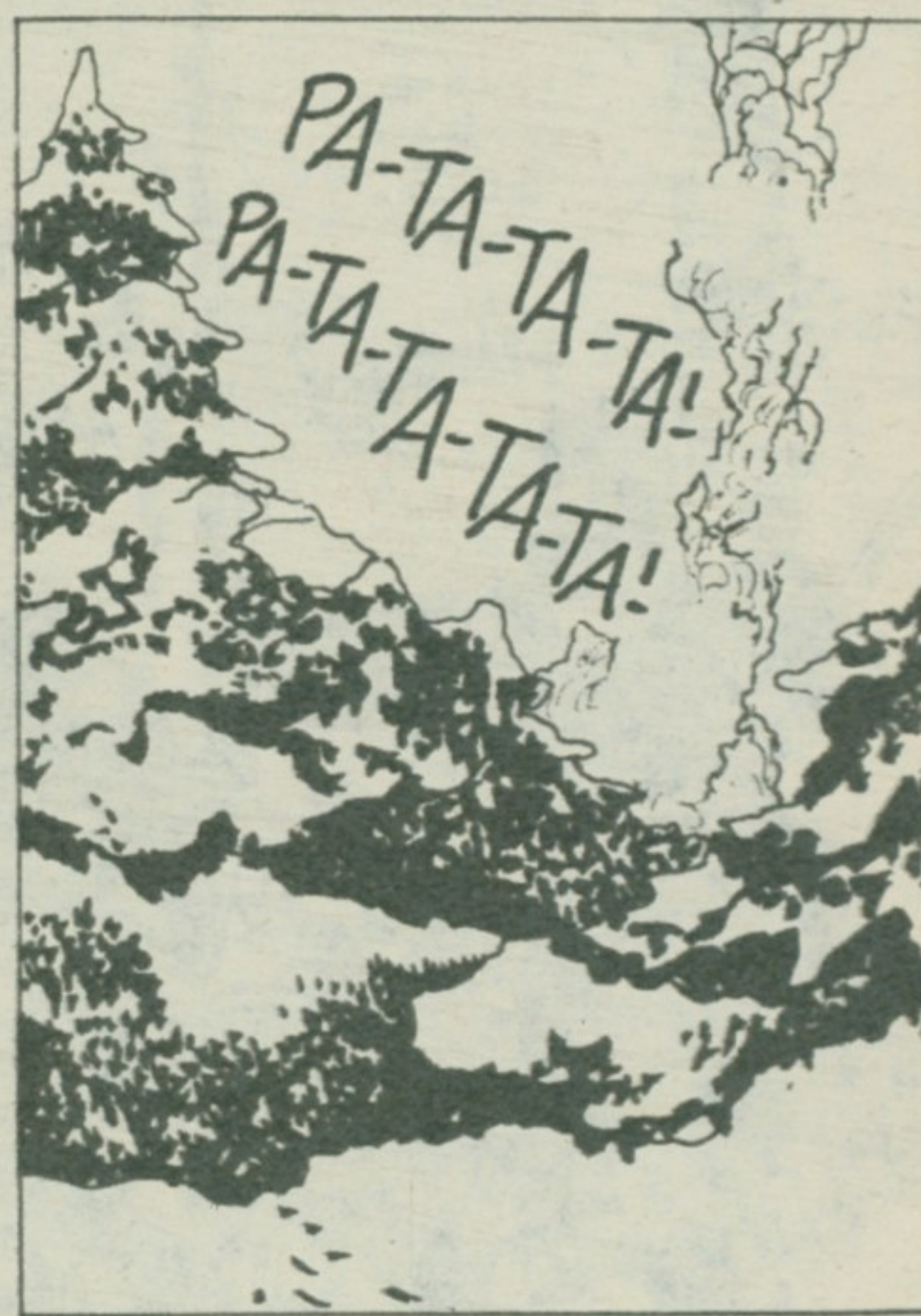
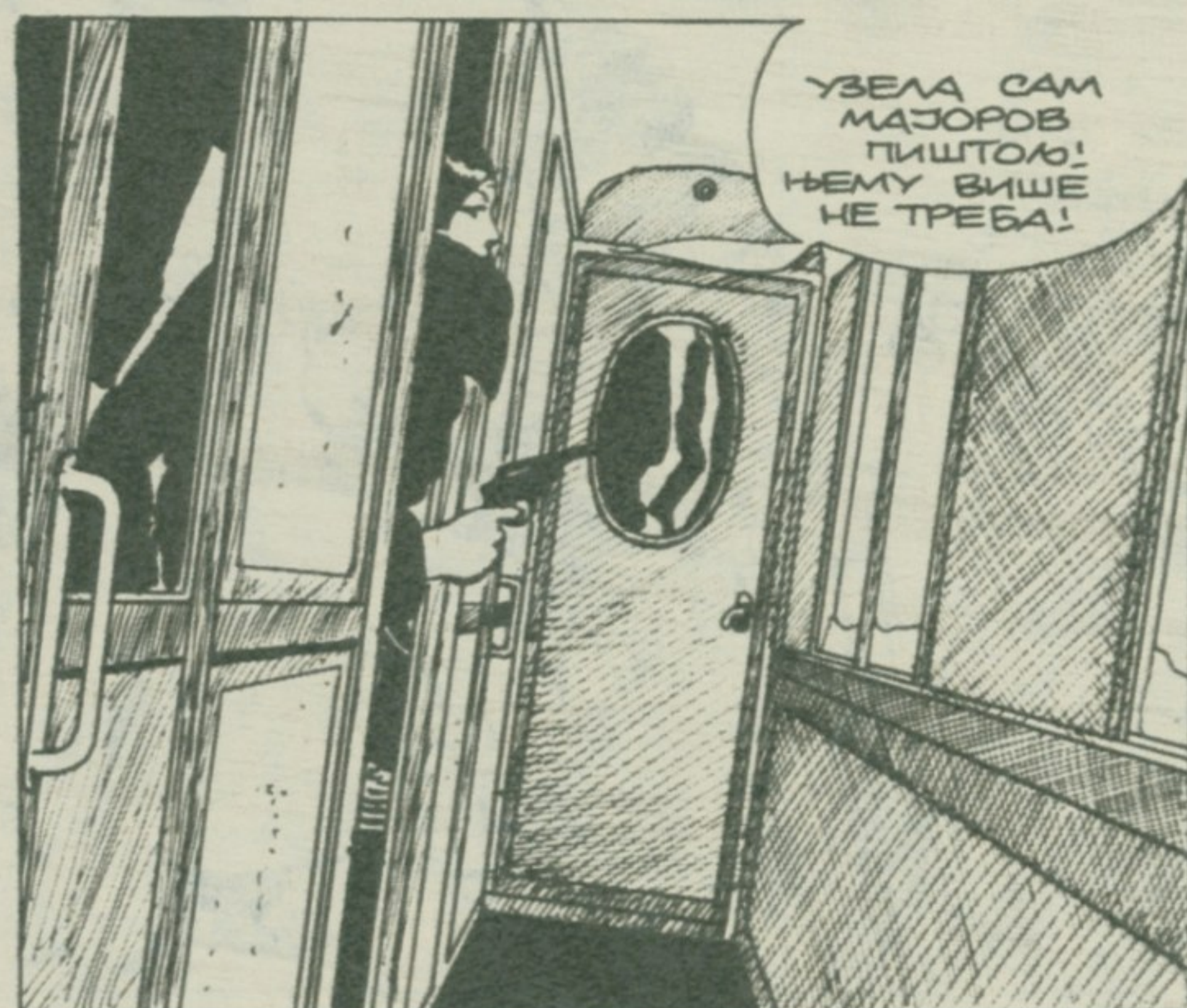

ИСПАБЕН JE И ПОСЛЕДЊИ ХИТАЏ...
ТИШИНУ СУ РЕМЕ-
ТИЛИ САМО
ГЛАСОВИ ЛУДИ
И ШИШТАЊЕ
ПАРЕ КОЈА
JE ИЗЛАЗИЛА
ИЗ ИЗРЕШЕТАНОГ
КОТЛА!!!

КОЛИКИ СУ
ПУБИЦИ,
РАНКОВИЋУ?

ТРИ
МРТВА
И ПЕТО-
РИЦА РА-
ЊЕНИХ!

ЗАРОВАЊЕНИЦИ?

ДЕСЕТ
ОФИЦИРА
И ТРИДЕСЕТ
ЧЕТИРИ ВОЈНИ-
КА ИЗ ПРАТ-
ЊЕ!

ШТА
БЕМОЗ

СТРЕЉАЋЕМО
ОФИЦИРЕ, А
ПРАТНОЋЕ БЕМО
ПУСТИТИ
ЧИМ ИХ
РАЗОРУЖА-
МО!

ШТА?
ТО JE
ПУЦАЊ ИЗ
РЕВОЛВЕ-
РА!

ЗВУК JE ДОШАО СА
ДРУГЕ СТРАНЕ!

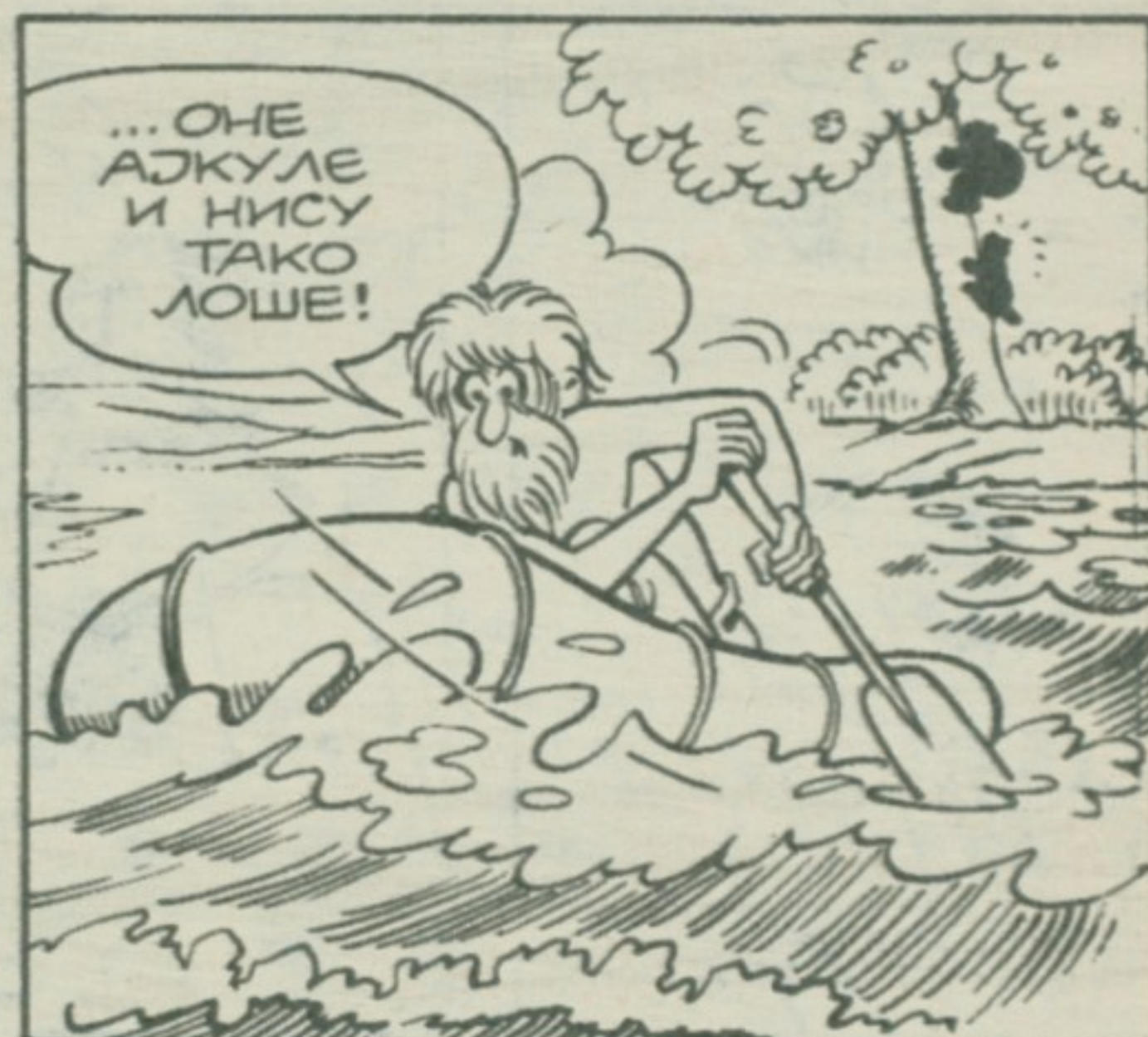

НАЈВЕЋА КЊИГА ЗА ДЕЦУ!

Генерације
млађих
и старијих
с носталгијом
и дивљењем
се сећају

ПОЛЕТАРЦА, нашег
најбољег и најмодернијег часописа за децу.

ПОЛЕТАРАЦ у издању РАДА - велика књига

за децу свих узраста - у 4 тома, препуна прича, песама,
занимљивости из разних области, уметничких слика и цртежа.

На преко 800 страна, на квалитетној хартији - антологија готово свих
познатих српских и југословенских писаца за децу.

ПОЛЕТАРАЦ - јединствена и трајна читанка за учење, васпитање
и разоноду преко целе године, украшена радовима најбољих сликара
и илустратора за децу.

ПОЛЕТАРАЦ је истовремено лектира, поучник и забавник, јер окупља многе славне
и мудре књиге и писце разних времена, бајке и знања наших и других народа.

Календар и приручник за сваку породицу, школу, обданиште и родитеље.

ПОЛЕТАРАЦ - књига са највећим
словима - ћирилицом и латиницом!

Штампано у 4 боје, формата 26 × 37 цм,
у тврдом повезу са заштитном кутијом,
с насловним странама Душана Петричића.

Цена комплекта 96.000.-

За готово 76.800.-

НАЈЛЕПШИ
ПОКЛОН ЗА
ВАШУ ДЕЦУ!

Душана Радовића

(у 4 књиге)

ПРОЛЕЋЕ,
ЛЕТО,
ЈЕСЕН,
ЗИМА

рад

РАД - ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 Београд, М. Пијале 12. Тел.: 404-765 и 422-517

НАРУЧБЕНИЦА - ПЗ

Овим неопозиво наручујем:
ПОЛЕТАРАЦ (у 4 књиге), по цени од 96.000.-
ЗА ГОТОВО - Вредност наручених књига уплатићу ПОУЗЕЋЕМ (по пријему од по-
ште) **С ПОПУСТОМ од 20%, или**
НА ОТПЛАТУ - Вредност наручених књига уз годишњу камату од 34%, отплатићу
у ..... редовних месеч. рата, по пријему књига, рачуна и уплатница, с тим што ћу
прву рату уплатити поштару код пријема. Књиге се могу отплатити **НАЈВИШЕ У 8 РА-**
ТА, а НАЈМАЊА рата је 12.000.- дина. Купци на отплату овершавају наручбеницу у орга-
низацији где раде, а пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. У случају спо-
ра надлежан је Пети општински суд у Београду.

(Презиме и име)

(Име оца)

(Датум и место рођења)

(Занимање)

(Број личне карте и место издав.)

(Број поште, место и адреса стана)

(Радна орг. и место где је купац запослен)

(Датум)

М.П.

(Овера о запосл. и
потпис овл. лица)

(Потпис купца)

БАР ЈЕ КОЊ ПРАВИ

Биле су потребне три године упорног рада и 2 милиона долара да би се коначно појавио и механички цокеј. Дејвид Кајм, електроничар из Мемфиса, проналазач овог робота за коње задовољно трља руке, док су прави поклонници коњских трка благо речено — очајни. Зар ће та механичка створења угрожити и овај витешки спорт? До сада се тачно знало. На хиподром истрчава неки лепотан с гривом, на њему поносно јаше цокеј-човек. Како ће то изгледати кад ата зајаше нека „канта“?

Дејвид Кајм тврди да није имао намеру да вређа осећања љубитеља коњских трка, само је желео (и постигао) да направи мини-робота који ће служити за трке понија у

затвореном простору. Његови механички цокеји, тешки 11 килограма, управљани даљинским управљачем идеални су за мале расе коња који достижу тежину од око 250 килограма. Ако све буде у реду, „електронске“ трке ће се, још током ове године, одржати први пут у Канзас Ситију.

Механички цокеји покрећу се на сличан начин као модели летелица којима управљају моделирани. Наиме, ови вештачки јахачи примају команде од правих цокеја путем вишеканалног АМ радио-одашњача. Робот, у кога су уграђене батерије и мотор, може да се покреће на леву или десну страну и да „одређује“ брзину коња држећи га за узде.

Мањи од најмањег

НЕПОЗНАТИ ИЗ ПОКАРЕ

За нас, странце, Непал је земља чудеса. Видимо их свуда, на сваком кораку. Све нам је необично: и понашање и обичаји, архитектура, живот. За Непалце, то је свакодневница коју нико и не примећује. Ипак, нешто је и њима запало за око. Једног суботњег преподнева у Покари, градићу подно Анапурне, баш када је на улицама владала највећа гужва, изненада се појавио патуљак. Ходао је лагано, ногу пред ногу. Његов изглед био је у тој мери необичан да чак ни иначе равнодушни Непалци нису одолели изазову: остављали су дућане, куће и трчали на улицу да што боље осмотре шетача. Трљали су очи у неверици, ишчуђавали се, сашаптавали и богато га даривали уверени да им га је само небо послало. Ни 20 рупија, целодневна зарада, није много ако треба детету неба. А божји изасланик је мирно, без речи, примао дарове и ишао даље. Све онако, ногу пред ногу. За њим се стварала колона несташне деце и одраслих радозналаца запањених патуљком који је чак и њима, људима ниског раста, једва сезао до колена. Локални кројач га је и измерио: ако је вероватно његовом метру, у питању је висина од само 58 центи-

метара. То би значило да је патуљак који се сасвим изненада, „ниоткуда“, појавио у Покари нижи од Антониа Ференре, званично најнижег човека на свету, за читавих 17 центиметара.

Све време док је прола-

зио кроз Покару патуљак није ни реч проговорио. Онако како је и отишао, ногу пред ногу, тако је и изшетао не примећујући какво је узбуђење изазвао. Или се бар правећи да га не примећује.

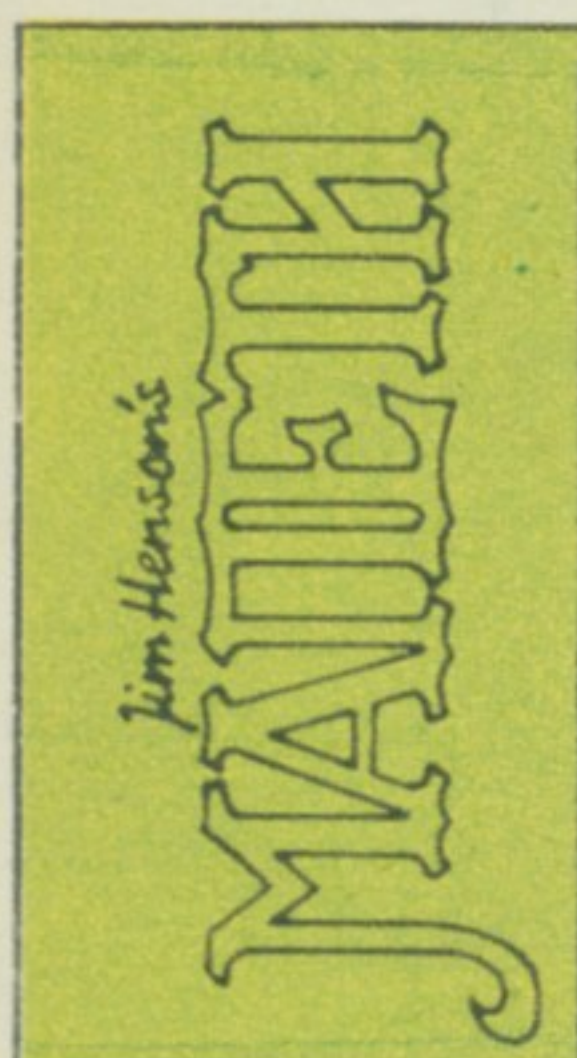
Б. Домин

ПАНТЕР ПАНТА

1010 NAGRADA

Šalje vam Petar
Svako meseca na adrese ljubite-
lja PEZ bombona poslaćemo

500 majica PEZ

500 kapa PEZ

10 bicikla BMX-turbo **Rog**

2 pretplate na ZABAVNIK

pošalji 10 omota bombona

POLITIKA - PP- 1010 nagrada -
11000 Beograd
Makedonska 35
PRIJATNO i SREĆNO, želi vam
vaš prijatelj PETAR PEZ!

20% ПОПУСТА
ПОУЗЕЋЕМ

ЦРТАЊЕ ЗА ПОЧЕТНИКЕ хајде да цртамо

КЊИГА ЗА ЖВРЉАЊЕ, ЦРТАЊЕ И БОЈЕЊЕ

Прича и слика: БОСИЉКА КИШЕВАЦ,
академски сликар
Рецензент: мр ДРАГУТИН ОГЊАНОВИЋ,
проф. педагогије
Консултант: Проф. др КСЕНИЈА КОНДИЋ,
психолог

- Ово је прва књига упутстава о цртању за почетнике у нашој земљи.
- Књига ничим не спутава децу, већ напротив подстиче и развија машту и обогаћује духовни живот најмлађих.
- Књига учи децу како да гледају свет око себе, да запажају шта је округло, криво, шта је таласасто, право, шта је изломљено...
- Као пример за углед, књига садржи мноштво илустрација које су довршене и започете илустрације које ће деца доцртати.
- ХАЈДЕ ДА ЦРТАМО је књига у чијем стварању су учествовали угледни стручњаци за педагогију и психологију.

Формат: 28,5 x 20 cm. Обим: 84 стране. Колори. Пластифициране корице. Књига излази крајем децембра и одмах се шаље порукицима. Цена: са попустом је 5.700 динара /урачунати трошкови паковања и поштарине.

Књига се може наручити и телефоном:
011/444-7189, 455-295.
Порукици слати на адресу: КИЗ „ЛИТЕРА“ 11001 Београд П.Ф. 776
ШКОЛЕ И БАЧКЕ ЗАДРУГЕ ИМАЈУ ЕКСТРА ПОПУСТ! Обавештења 011/444-7189

ПРЕКО **20%** ПОПУСТА ПОУЗЕЋЕМ

КЊИГА КОЈУ СТЕ ВИ ТРАЖИЛИ
ВАСИЛИЈЕ Б. ЛАТИНКИЋ

акваријум

ОПШТИ ПОЈМОВИ
САВРЕМЕНЕ АКВАРИСТИКЕ

Израда и место акваријума у стану.
Прибор. Намена (заједнички, мрестилишни, биотопни, „Холандски акваријум“, базени на отвореном простору). Уређење акваријума. Вода. Биље. Грађа и особине риба. Дисање. Чула риба. Размножавање. Исхрана. Пренос. Аклиматизација. Фотографисање риба.
Обим: око 130 страна. Формат: 14 x 24 cm. Колори. Пластифициране корице.
Цена са попустом је 5.800 динара (урачунати трошкови паковања и поштарине).

Vasilije B. Latinkic AKVARIJUM 1

Vasilije B. Latinkic

AKVARIJUM 1

Opšti pojmovi savremene akvaristike

ЛИТЕРА

НАРУЧЕНИЦА

Издавач: „ЛИТЕРА“ Књижевно-издавачка задруга, 11000 Београд, Сава Ковачевића 42а

Молим да ми пошаљете књигу (заокружите број):
1. ХАЈДЕ ДА ЦРТАМО попузећем по 5.700 дин. комада
а) ћирилицом
б) латиницом

2. АКВАРИЈУМ попузећем по 5.800 дин. комада

Име и презиме порукицица (штампано)

Адреса порукицица, поштански број

Порукици слати на адресу: КИЗ „ЛИТЕРА“ 11001 Београд П.Ф. 776
Све књиге се могу наручити телефоном: 011/444-7189, 455-295

У ГЛАВНОЈ УЛОЗИ

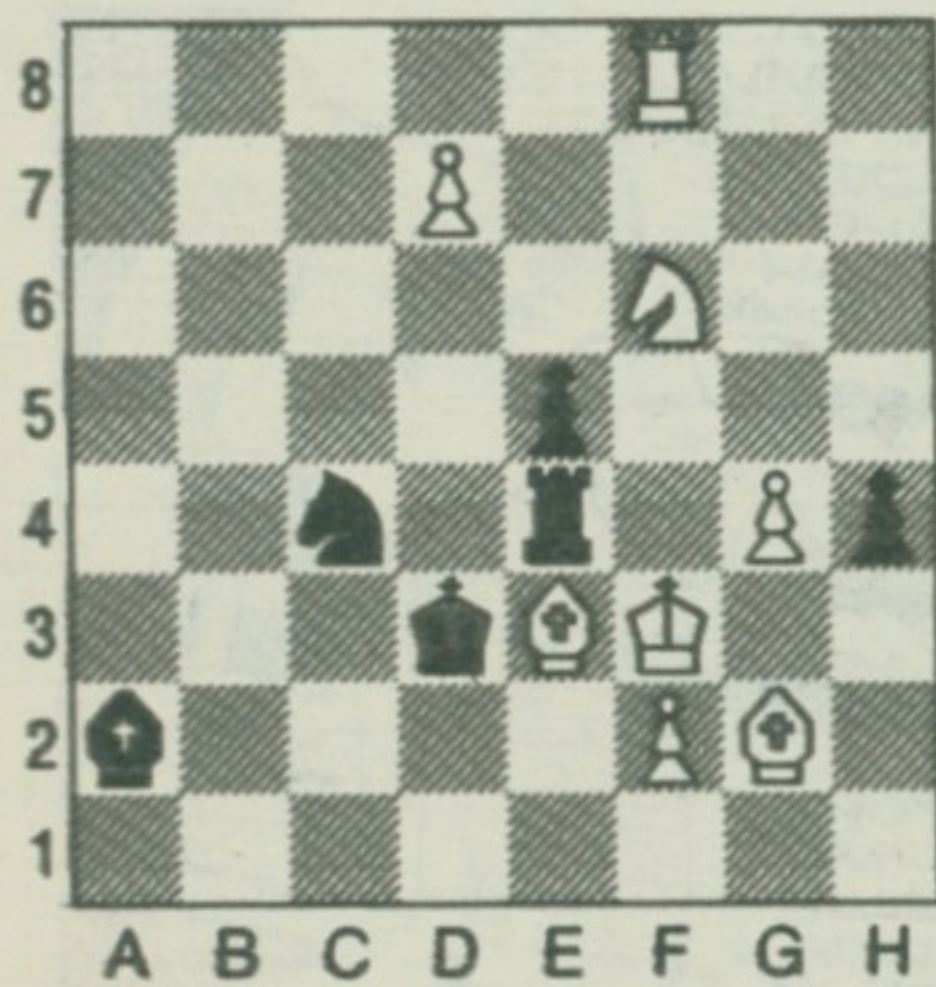
ЦРНИ ПЕШАК

Шта је циљ сваке шаховске партије? Дати мат, зар не!?

Кад ме матирају дама или топ – немам примедби. Ако је то ловац или коњ, па некако и да се прогута... Али замислите, молим вас, да вам мат дâ обичан пешак! И то онај пешак који изгледа тако беспомоћно на почетку партије! Рецимо онај са „h7“. Па ко још обраћа пажњу на њега?

Многи шахисти још у почетку жртвују понеког пешака да би боље развили остале фигуре. Значи, њихова главна улога је да омогуће важнијим фигурама да дођу до изражаја. Зато ме и нервира када пешак преузме главну улогу и поведе главну реч, па се чак усуди да матира и самог краља. Тврдим да је неопрезан сваки шахиста који дозволи пешаку да се шепури по целој табли. А још ако га пропусти до последњег реда... Ништа друго се и не може очекивати него да ће тај пешак желети да постане много вреднија фигура, на пример дама. А кад постане нова дама, одједном промени и своју ћуд – више се и не обазире на своју ранију браћу и почиње да тамани противничке пешаке.

Морам, ипак, признати да је шаховска публика одувек била радознала – како то мали пешак матира великог краља. Можете десет пута да дате мат дамом или топом, а само једном пешаком и увек ће овај последњи пример бити забележен. Филип Стаме је 1737(!) године у једном од најстаријих шаховских уџбеника навео пример где је црни жртвовао све своје фигуре да би на крају дао мат пешаком!

Црни вуче и даје мат у четвртм потезу

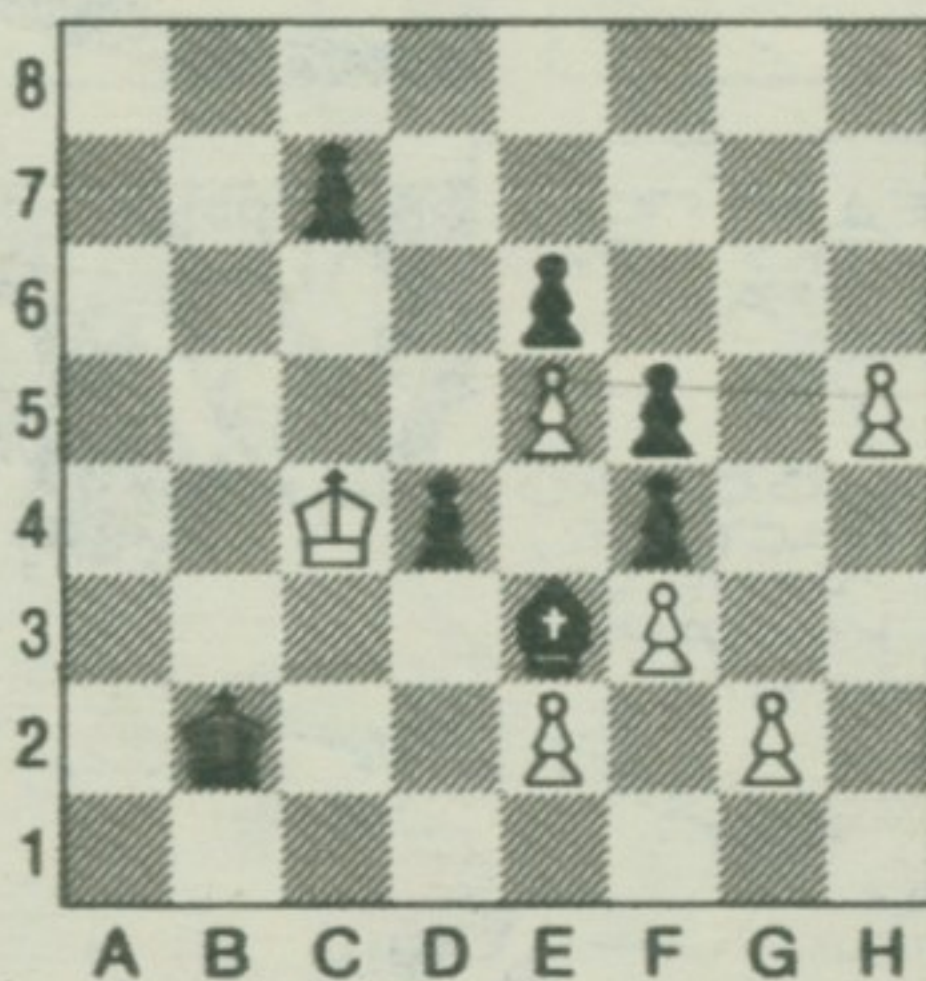
Уз пут да вам кажем да је у првој половини 18. века велику славу постигао арапски шахиста Филип Стама који је дошао у Европу и радио као преводилац. Но, како је био врстан шахиста он је на француском језику објавио и књигу „Примери шаховске игре“ у Паризу, 1737. године. Када је прешао у Лондон, допунио је ову књигу и 1745. је објавио под називом „Племенита игра шаха“ на енглеском језику. Према томе, овај проблем у четири потеза стар је 250 година.

1. ... Sc4-d2+
2. Le3:d2 Te4-f4+
3. Ld2:f4 La 2-d5+
4. Sf6:d5 e5-e4 мат!

Можда сте ову комбинацију видели у извођењу белог пешака, али бар у шаху не постоји дискриминација. Без обзира на боју коже, расу, националност, политичку припадност, религију, професију привилегије, пол, без обзира да ли је неко млад или стар, богат или сиромашан – у шаху су сви исти. Зато у при-

мерима који следе главну улогу нема бели, већ црни пешак.

Погледајте следећу позицију: ако бисте могли да бирате између дивног белог h-пешака и трмог црног c-пешака не сумњам да бисте гласали за белог. Међутим, ситуација је управо обрнута.

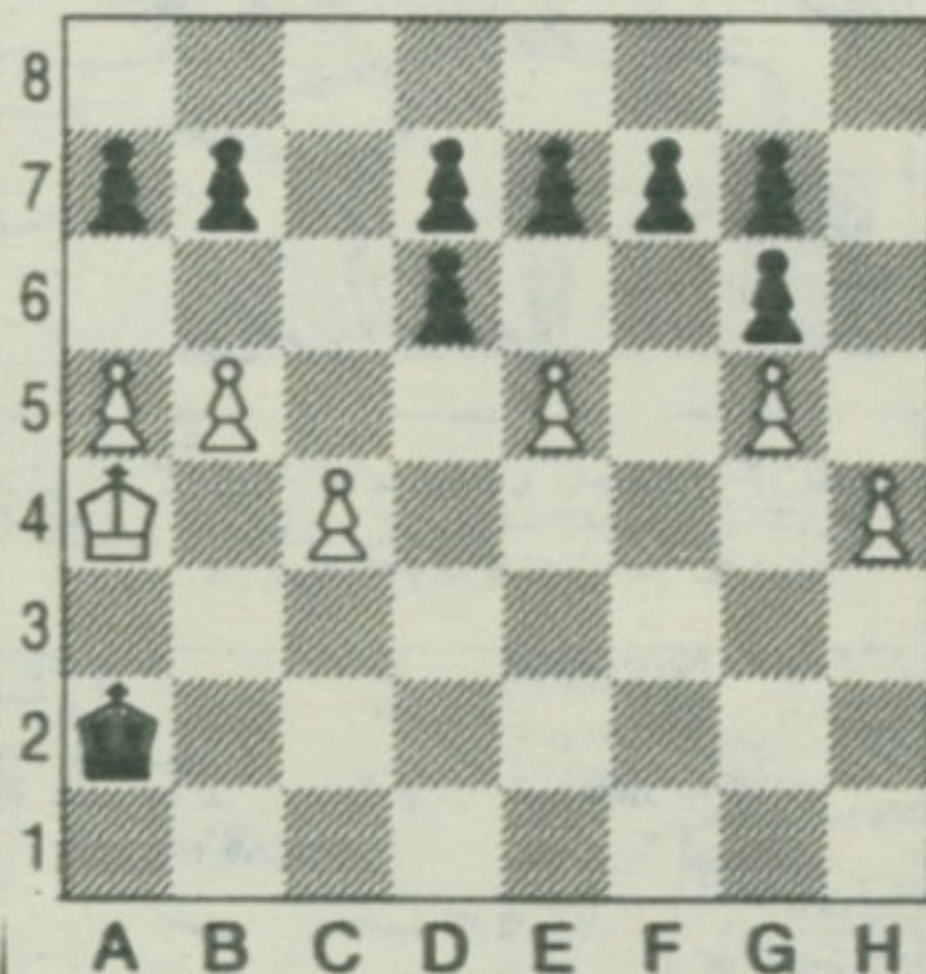

Црни вуче и добија

Још кад вам кажем први потез 1. ... Ka3!! очекујем да ћете узвикнути оно познато „Ма, је

ли то могуће!“. Да, да... то је потез који добија! А ко је овде у главној улози? Па, мали црни пешак на c7! Сећате ли се приче у којој су се тркали зец и корњача и зец никако није могао да престигне корњачу? Тек кад сам видео ову позицију схватио сам како је црна корњача са c7 бржа од белог зeca на h5.

На крају ево и једне студије која личи на шалу.

Бели вуче и ремизира

Сигурно сте се досетили да ће бели играти на пат. Зато ће бити потребно да се „ослободи“ свих својих пешака. Треба их једноставно гурати... али којим редом? Ако волите „криме“ сигурно сте читали „Девет малих црнаца“ Агате Кристи?! Овде их додуше нема девет већ осам, али сваки од тих малих црних пешака има своју улогу.

Интернационални мајстор
Никола Караклајић

Решења:

1. ... Ka3!!
2. Kb5 (мат)
3. Kd4 (мат)
4. Kf4 (мат)
5. Kf6 (мат)
6. Kf8 (мат)
7. Kf7 (мат)
8. Kf6 (мат)
9. Kf5 (мат)
10. Kf4 (мат)
11. Kf3 (мат)
12. Kf2 (мат)
13. Kf1 (мат)
14. Kf2 (мат)
15. Kf3 (мат)
16. Kf4 (мат)
17. Kf5 (мат)
18. Kf6 (мат)
19. Kf7 (мат)
20. Kf8 (мат)
21. Kf9 (мат)
22. Kf10 (мат)
23. Kf11 (мат)
24. Kf12 (мат)
25. Kf13 (мат)
26. Kf14 (мат)
27. Kf15 (мат)
28. Kf16 (мат)
29. Kf17 (мат)
30. Kf18 (мат)
31. Kf19 (мат)
32. Kf20 (мат)
33. Kf21 (мат)
34. Kf22 (мат)
35. Kf23 (мат)
36. Kf24 (мат)
37. Kf25 (мат)
38. Kf26 (мат)
39. Kf27 (мат)
40. Kf28 (мат)
41. Kf29 (мат)
42. Kf30 (мат)
43. Kf31 (мат)
44. Kf32 (мат)
45. Kf33 (мат)
46. Kf34 (мат)
47. Kf35 (мат)
48. Kf36 (мат)
49. Kf37 (мат)
50. Kf38 (мат)
51. Kf39 (мат)
52. Kf40 (мат)
53. Kf41 (мат)
54. Kf42 (мат)
55. Kf43 (мат)
56. Kf44 (мат)
57. Kf45 (мат)
58. Kf46 (мат)
59. Kf47 (мат)
60. Kf48 (мат)
61. Kf49 (мат)
62. Kf50 (мат)
63. Kf51 (мат)
64. Kf52 (мат)
65. Kf53 (мат)
66. Kf54 (мат)
67. Kf55 (мат)
68. Kf56 (мат)
69. Kf57 (мат)
70. Kf58 (мат)
71. Kf59 (мат)
72. Kf60 (мат)
73. Kf61 (мат)
74. Kf62 (мат)
75. Kf63 (мат)
76. Kf64 (мат)
77. Kf65 (мат)
78. Kf66 (мат)
79. Kf67 (мат)
80. Kf68 (мат)
81. Kf69 (мат)
82. Kf70 (мат)
83. Kf71 (мат)
84. Kf72 (мат)
85. Kf73 (мат)
86. Kf74 (мат)
87. Kf75 (мат)
88. Kf76 (мат)
89. Kf77 (мат)
90. Kf78 (мат)
91. Kf79 (мат)
92. Kf80 (мат)
93. Kf81 (мат)
94. Kf82 (мат)
95. Kf83 (мат)
96. Kf84 (мат)
97. Kf85 (мат)
98. Kf86 (мат)
99. Kf87 (мат)
100. Kf88 (мат)
101. Kf89 (мат)
102. Kf90 (мат)
103. Kf91 (мат)
104. Kf92 (мат)
105. Kf93 (мат)
106. Kf94 (мат)
107. Kf95 (мат)
108. Kf96 (мат)
109. Kf97 (мат)
110. Kf98 (мат)
111. Kf99 (мат)
112. Kf100 (мат)
113. Kf101 (мат)
114. Kf102 (мат)
115. Kf103 (мат)
116. Kf104 (мат)
117. Kf105 (мат)
118. Kf106 (мат)
119. Kf107 (мат)
120. Kf108 (мат)
121. Kf109 (мат)
122. Kf110 (мат)
123. Kf111 (мат)
124. Kf112 (мат)
125. Kf113 (мат)
126. Kf114 (мат)
127. Kf115 (мат)
128. Kf116 (мат)
129. Kf117 (мат)
130. Kf118 (мат)
131. Kf119 (мат)
132. Kf120 (мат)
133. Kf121 (мат)
134. Kf122 (мат)
135. Kf123 (мат)
136. Kf124 (мат)
137. Kf125 (мат)
138. Kf126 (мат)
139. Kf127 (мат)
140. Kf128 (мат)
141. Kf129 (мат)
142. Kf130 (мат)
143. Kf131 (мат)
144. Kf132 (мат)
145. Kf133 (мат)
146. Kf134 (мат)
147. Kf135 (мат)
148. Kf136 (мат)
149. Kf137 (мат)
150. Kf138 (мат)
151. Kf139 (мат)
152. Kf140 (мат)
153. Kf141 (мат)
154. Kf142 (мат)
155. Kf143 (мат)
156. Kf144 (мат)
157. Kf145 (мат)
158. Kf146 (мат)
159. Kf147 (мат)
160. Kf148 (мат)
161. Kf149 (мат)
162. Kf150 (мат)
163. Kf151 (мат)
164. Kf152 (мат)
165. Kf153 (мат)
166. Kf154 (мат)
167. Kf155 (мат)
168. Kf156 (мат)
169. Kf157 (мат)
170. Kf158 (мат)
171. Kf159 (мат)
172. Kf160 (мат)
173. Kf161 (мат)
174. Kf162 (мат)
175. Kf163 (мат)
176. Kf164 (мат)
177. Kf165 (мат)
178. Kf166 (мат)
179. Kf167 (мат)
180. Kf168 (мат)
181. Kf169 (мат)
182. Kf170 (мат)
183. Kf171 (мат)
184. Kf172 (мат)
185. Kf173 (мат)
186. Kf174 (мат)
187. Kf175 (мат)
188. Kf176 (мат)
189. Kf177 (мат)
190. Kf178 (мат)
191. Kf179 (мат)
192. Kf180 (мат)
193. Kf181 (мат)
194. Kf182 (мат)
195. Kf183 (мат)
196. Kf184 (мат)
197. Kf185 (мат)
198. Kf186 (мат)
199. Kf187 (мат)
200. Kf188 (мат)
201. Kf189 (мат)
202. Kf190 (мат)
203. Kf191 (мат)
204. Kf192 (мат)
205. Kf193 (мат)
206. Kf194 (мат)
207. Kf195 (мат)
208. Kf196 (мат)
209. Kf197 (мат)
210. Kf198 (мат)
211. Kf199 (мат)
212. Kf200 (мат)
213. Kf201 (мат)
214. Kf202 (мат)
215. Kf203 (мат)
216. Kf204 (мат)
217. Kf205 (мат)
218. Kf206 (мат)
219. Kf207 (мат)
220. Kf208 (мат)
221. Kf209 (мат)
222. Kf210 (мат)
223. Kf211 (мат)
224. Kf212 (мат)
225. Kf213 (мат)
226. Kf214 (мат)
227. Kf215 (мат)
228. Kf216 (мат)
229. Kf217 (мат)
230. Kf218 (мат)
231. Kf219 (мат)
232. Kf220 (мат)
233. Kf221 (мат)
234. Kf222 (мат)
235. Kf223 (мат)
236. Kf224 (мат)
237. Kf225 (мат)
238. Kf226 (мат)
239. Kf227 (мат)
240. Kf228 (мат)
241. Kf229 (мат)
242. Kf230 (мат)
243. Kf231 (мат)
244. Kf232 (мат)
245. Kf233 (мат)
246. Kf234 (мат)
247. Kf235 (мат)
248. Kf236 (мат)
249. Kf237 (мат)
250. Kf238 (мат)
251. Kf239 (мат)
252. Kf240 (мат)
253. Kf241 (мат)
254. Kf242 (мат)
255. Kf243 (мат)
256. Kf244 (мат)
257. Kf245 (мат)
258. Kf246 (мат)
259. Kf247 (мат)
260. Kf248 (мат)
261. Kf249 (мат)
262. Kf250 (мат)
263. Kf251 (мат)
264. Kf252 (мат)
265. Kf253 (мат)
266. Kf254 (мат)
267. Kf255 (мат)
268. Kf256 (мат)
269. Kf257 (мат)
270. Kf258 (мат)
271. Kf259 (мат)
272. Kf260 (мат)
273. Kf261 (мат)
274. Kf262 (мат)
275. Kf263 (мат)
276. Kf264 (мат)
277. Kf265 (мат)
278. Kf266 (мат)
279. Kf267 (мат)
280. Kf268 (мат)
281. Kf269 (мат)
282. Kf270 (мат)
283. Kf271 (мат)
284. Kf272 (мат)
285. Kf273 (мат)
286. Kf274 (мат)
287. Kf275 (мат)
288. Kf276 (мат)
289. Kf277 (мат)
290. Kf278 (мат)
291. Kf279 (мат)
292. Kf280 (мат)
293. Kf281 (мат)
294. Kf282 (мат)
295. Kf283 (мат)
296. Kf284 (мат)
297. Kf285 (мат)
298. Kf286 (мат)
299. Kf287 (мат)
300. Kf288 (мат)
301. Kf289 (мат)
302. Kf290 (мат)
303. Kf291 (мат)
304. Kf292 (мат)
305. Kf293 (мат)
306. Kf294 (мат)
307. Kf295 (мат)
308. Kf296 (мат)
309. Kf297 (мат)
310. Kf298 (мат)
311. Kf299 (мат)
312. Kf300 (мат)
313. Kf301 (мат)
314. Kf302 (мат)
315. Kf303 (мат)
316. Kf304 (мат)
317. Kf305 (мат)
318. Kf306 (мат)
319. Kf307 (мат)
320. Kf308 (мат)
321. Kf309 (мат)
322. Kf310 (мат)
323. Kf311 (мат)
324. Kf312 (мат)
325. Kf313 (мат)
326. Kf314 (мат)
327. Kf315 (мат)
328. Kf316 (мат)
329. Kf317 (мат)
330. Kf318 (мат)
331. Kf319 (мат)
332. Kf320 (мат)
333. Kf321 (мат)
334. Kf322 (мат)
335. Kf323 (мат)
336. Kf324 (мат)
337. Kf325 (мат)
338. Kf326 (мат)
339. Kf327 (мат)
340. Kf328 (мат)
341. Kf329 (мат)
342. Kf330 (мат)
343. Kf331 (мат)
344. Kf332 (мат)
345. Kf333 (мат)
346. Kf334 (мат)
347. Kf335 (мат)
348. Kf336 (мат)
349. Kf337 (мат)
350. Kf338 (мат)
351. Kf339 (мат)
352. Kf340 (мат)
353. Kf341 (мат)
354. Kf342 (мат)
355. Kf343 (мат)
356. Kf344 (мат)
357. Kf345 (мат)
358. Kf346 (мат)
359. Kf347 (мат)
360. Kf348 (мат)
361. Kf349 (мат)
362. Kf350 (мат)
363. Kf351 (мат)
364. Kf352 (мат)
365. Kf353 (мат)
366. Kf354 (мат)
367. Kf355 (мат)
368. Kf356 (мат)
369. Kf357 (мат)
370. Kf358 (мат)
371. Kf359 (мат)
372. Kf360 (мат)
373. Kf361 (мат)
374. Kf362 (мат)
375. Kf363 (мат)
376. Kf364 (мат)
377. Kf365 (мат)
378. Kf366 (мат)
379. Kf367 (мат)
380. Kf368 (мат)
381. Kf369 (мат)
382. Kf370 (мат)
383. Kf371 (мат)
384. Kf372 (мат)
385. Kf373 (мат)
386. Kf374 (мат)
387. Kf375 (мат)
388. Kf376 (мат)
389. Kf377 (мат)
390. Kf378 (мат)
391. Kf379 (мат)
392. Kf380 (мат)
393. Kf381 (мат)
394. Kf382 (мат)
395. Kf383 (мат)
396. Kf384 (мат)
397. Kf385 (мат)
398. Kf386 (мат)
399. Kf387 (мат)
400. Kf388 (мат)
401. Kf389 (мат)
402. Kf390 (мат)
403. Kf391 (мат)
404. Kf392 (мат)
405. Kf393 (мат)
406. Kf394 (мат)
407. Kf395 (мат)
408. Kf396 (мат)
409. Kf397 (мат)
410. Kf398 (мат)
411. Kf399 (мат)
412. Kf400 (мат)
413. Kf401 (мат)
414. Kf402 (мат)
415. Kf403 (мат)
416. Kf404 (мат)
417. Kf405 (мат)
418. Kf406 (мат)
419. Kf407 (мат)
420. Kf408 (мат)
421. Kf409 (мат)
422. Kf410 (мат)
423. Kf411 (мат)
424. Kf412 (мат)
425. Kf413 (мат)
426. Kf414 (мат)
427. Kf415 (мат)
428. Kf416 (мат)
429. Kf417 (мат)
430. Kf418 (мат)
431. Kf419 (мат)
432. Kf420 (мат)
433. Kf421 (мат)
434. Kf422 (мат)
435. Kf423 (мат)
436. Kf424 (мат)
437. Kf425 (мат)
438. Kf426 (мат)
439. Kf427 (мат)
440. Kf428 (мат)
441. Kf429 (мат)
442. Kf430 (мат)
443. Kf431 (мат)
444. Kf432 (мат)
445. Kf433 (мат)
446. Kf434 (мат)
447. Kf435 (мат)
448. Kf436 (мат)
449. Kf437 (мат)
450. Kf438 (мат)
451. Kf439 (мат)
452. Kf440 (мат)
453. Kf441 (мат)
454. Kf442 (мат)
455. Kf443 (мат)
456. Kf444 (мат)
457. Kf445 (мат)
458. Kf446 (мат)
459. Kf447 (мат)
460. Kf448 (мат)
461. Kf449 (мат)
462. Kf450 (мат)
463. Kf451 (мат)
464. Kf452 (мат)
465. Kf453 (мат)
466. Kf454 (мат)
467. Kf455 (мат)
468. Kf456 (мат)
469. Kf457 (мат)
470. Kf458 (мат)
471. Kf459 (мат)
472. Kf460 (мат)
473. Kf461 (мат)
474. Kf462 (мат)
475. Kf463 (мат)
476. Kf464 (мат)
477. Kf465 (мат)
478. Kf466 (мат)
479. Kf467 (мат)
480. Kf468 (мат)
481. Kf469 (мат)
482. Kf470 (мат)
483. Kf471 (мат)
484. Kf472 (мат)
485. Kf473 (мат)
486. Kf474 (мат)
487. Kf475 (мат)
488. Kf476 (мат)
489. Kf477 (мат)
490. Kf478 (мат)
491. Kf479 (мат)
492. Kf480 (мат)
493. Kf481 (мат)
494. Kf482 (мат)
495. Kf483 (мат)
496. Kf484 (мат)
497. Kf485 (мат)
498. Kf486 (мат)
499. Kf487 (мат)
500. Kf488 (мат)
501. Kf489 (мат)
502. Kf490 (мат)
503. Kf491 (мат)
504. Kf492 (мат)
505. Kf493 (мат)
506. Kf494 (мат)
507. Kf495 (мат)
508. Kf496 (мат)
509. Kf497 (мат)
510. Kf498 (мат)
511. Kf499 (мат)
512. Kf500 (мат)
513. Kf501 (мат)
514. Kf502 (мат)
515. Kf503 (мат)
516. Kf504 (мат)
517. Kf505 (мат)
518. Kf506 (мат)
519. Kf507 (мат)
520. Kf508 (мат)
521. Kf509 (мат)
522. Kf510 (мат)
523. Kf511 (мат)
524. Kf512 (мат)
525. Kf513 (мат)
526. Kf514 (мат)
527. Kf515 (мат)
528. Kf516 (мат)
529. Kf517 (мат)
530. Kf518 (мат)
531. Kf519 (мат)
532. Kf520 (мат)
533. Kf521 (мат)
534. Kf522 (мат)
535. Kf523 (мат)
536. Kf524 (мат)
537. Kf525 (мат)
538. Kf526 (мат)
539. Kf527 (мат)
540. Kf528 (мат)
541. Kf529 (мат)
542. Kf530 (мат)
543. Kf531 (мат)
544. Kf532 (мат)
545. Kf533 (мат)
546. Kf534 (мат)
547. Kf535 (мат)
548. Kf536 (мат)
549. Kf537 (мат)
550. Kf538 (мат)
551. Kf539 (мат)
552. Kf540 (мат)
553. Kf541 (мат)
554. Kf542 (мат)
555. Kf543 (мат)
556. Kf544 (мат)
557. Kf545 (мат)
558. Kf546 (мат)
559. Kf547 (мат)
560. Kf548 (мат)
561. Kf549 (мат)
562. Kf550 (мат)
563. Kf551 (мат)
564. Kf552 (мат)
565. Kf553 (мат)
566. Kf554 (мат)
567. Kf555 (мат)
568. Kf556 (мат)
569. Kf557 (мат)
570. Kf558 (мат)
571. Kf559 (мат)
572. Kf560 (мат)
573. Kf561 (мат)
574. Kf562 (мат)
575. Kf563 (мат)
576. Kf564 (мат)
577. Kf565 (мат)
578. Kf566 (мат)
579. Kf567 (мат)
580. Kf568 (мат)
581. Kf569 (мат)
582. Kf570 (мат)
583. Kf571 (мат)
584. Kf572 (мат)
585. Kf573 (мат)
586. Kf574 (мат)
587. Kf575 (мат)
588. Kf576 (мат)
589. Kf577 (мат)
590. Kf578 (мат)
591. Kf579 (мат)
592. Kf580 (мат)
593. Kf581 (мат)
594. Kf582 (мат)
595. Kf583 (мат)
596. Kf584 (мат)
597. Kf585 (мат)
598. Kf586 (мат)
599. Kf587 (мат)
600. Kf588 (мат)
601. Kf589 (мат)
602. Kf590 (мат)
603. Kf591 (мат)
604. Kf592 (мат)
605. Kf593 (мат)
606. Kf594 (мат)
607. Kf595 (мат)
608. Kf596 (мат)
609. Kf597 (мат)
610. Kf598 (мат)
611. Kf599 (мат)
612. Kf600 (мат)
613. Kf601 (мат)
614. Kf602 (мат)
615. Kf603 (мат)
616. Kf604 (мат)
617. Kf605 (мат)
618. Kf606 (мат)
619. Kf607 (мат)
620. Kf608 (мат)
621. Kf609 (мат)
622. Kf610 (мат)
623. Kf611 (мат)
624. Kf612 (мат)
625. Kf613 (мат)
626. Kf614 (мат)
627. Kf615 (мат)
628. Kf616 (мат)
629. Kf617 (мат)
630. Kf618 (мат)
631. Kf619 (мат)
632. Kf620 (мат)
633. Kf621 (мат)
634. Kf622 (мат)
635. Kf623 (мат)
636. Kf624 (мат)
637. Kf625 (мат)
638. Kf626 (мат)
639. Kf627 (мат)
640. Kf628 (мат)
641. Kf629 (мат)
642. Kf630 (мат)
643. Kf631 (мат)
644. Kf632 (мат)
645. Kf633 (мат)
646. Kf634 (мат)
647. Kf635 (мат)
648. Kf636 (мат)
649. Kf637 (мат)
650. Kf638 (мат)
651. Kf639 (мат)
652. Kf640 (мат)
653. Kf641 (мат)
654. Kf642 (мат)
655. Kf643 (мат)
656. Kf644 (мат)
657. Kf645 (мат)
658. Kf646 (мат)
659. Kf647 (мат)
660. Kf648 (мат)
661. Kf649 (мат)
662. Kf650 (мат)
663. Kf651 (мат)
664. Kf652 (мат)
665. Kf653 (мат)
666. Kf654 (мат)
667. Kf655 (мат)
668. Kf656 (мат)
669. Kf657 (мат)
670. Kf658 (мат)
671. Kf659 (мат)
672. Kf660 (мат)
673. Kf661 (мат)
674. Kf662 (мат)
675. Kf663 (мат)
676. Kf664 (мат)
677. Kf665 (мат)
678. Kf666 (мат)
679. Kf667 (мат)
680. Kf668 (мат)
681. Kf669 (мат)
682. Kf670 (мат)
68

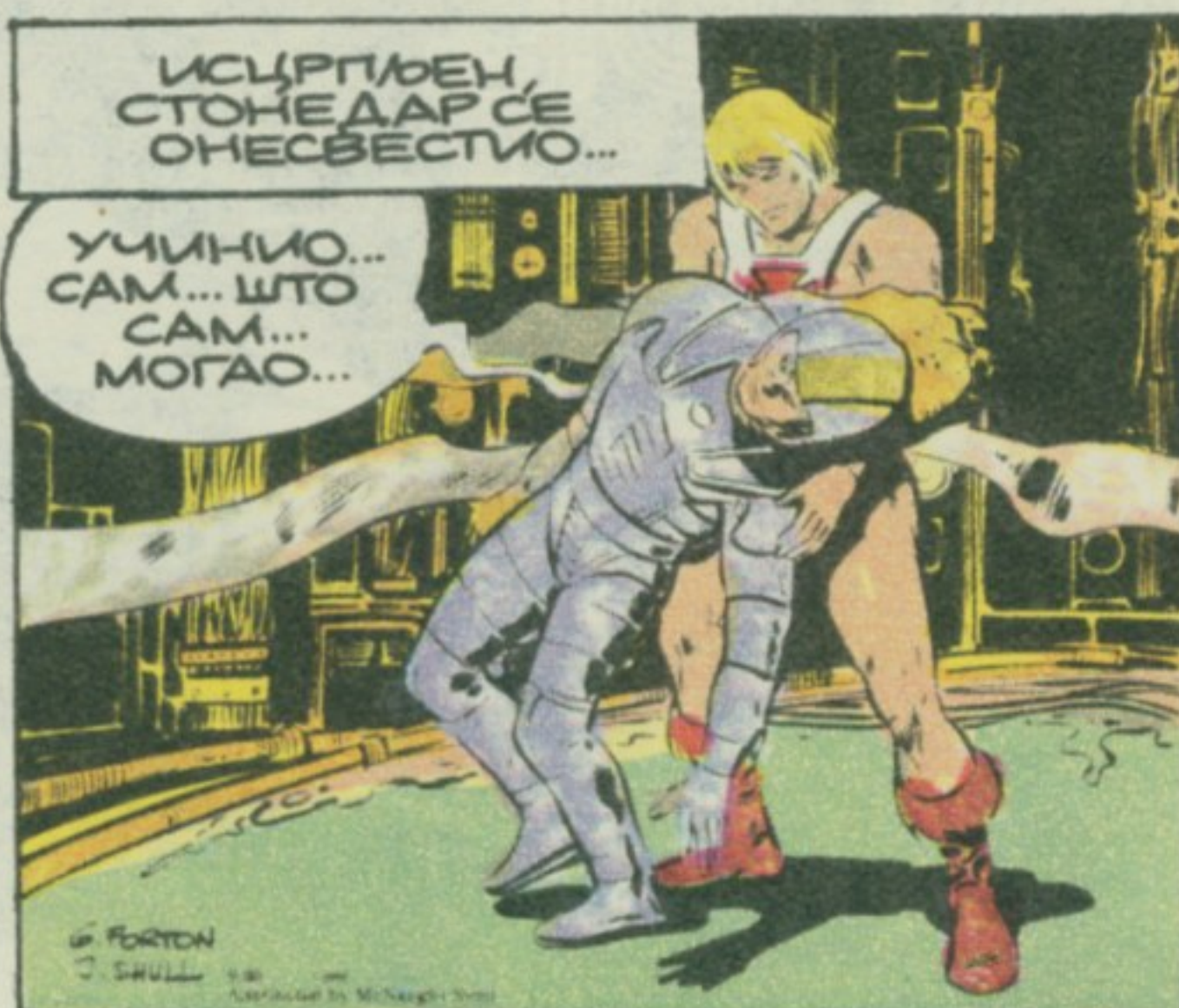
ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

Г. ФОРТОН и Ј. ШУЛ

У НАРЕДНОМ БРОЈУ:
СКЕЛЕТОР ПОМАЖЕ ХИ-МЕ-
НУ ДА СКРЕНЕ КОМЕТУ

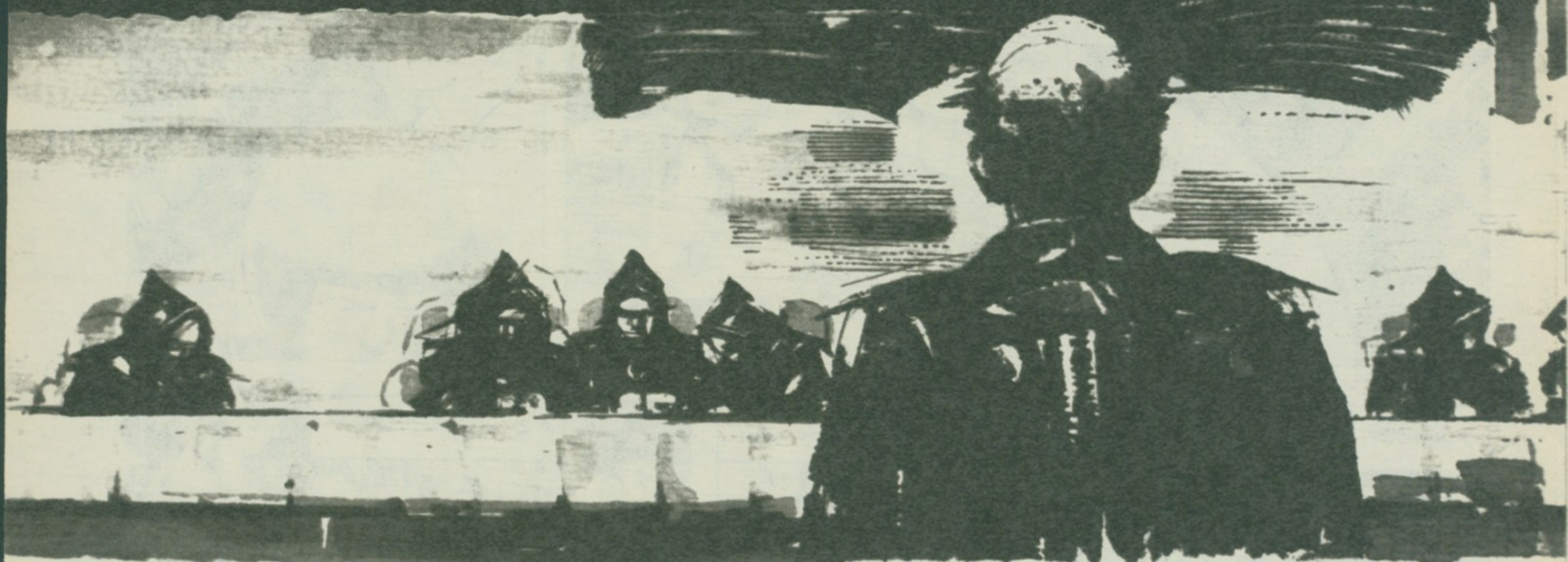

Уређује
др Зоран Живковић

Радмило Анђелковић

ПРИЗНАЊЕ

Горе и доле су исто и месечина је копрена којом се смерна супруга скрива од свог блиставог мужа. Тешко је кривотворити истину јер све је записано кинеским-мастилом, танинским бојама или крвљу. Проучио сам све записе сачуване на разапетој и истањеној јарећој кожи, на рашчешљаним и поново слеђеним влакнима трске, на избељеном папиру из сулфитне целулозне пулпе, записе микрофилмоване и оне смештене на магнетним и биодискковима... **Ох, не, не... сигурно сам се негде забунно...**

Решимо, може се веровати Смарагдној Плочи и речима Хермеса Трисмегистуса са Лајденског папируса. Исте су то ствари и златом добијеним по каснијим рецептима не једном је потврђена њихова истинитост. Нејасно јесте, чини се неразумним плодом небројених преписивача, игром скривања ничега у празној шаши, али, то злато, у тешком ланцу што окива ваш врат, потеже главу надоле у знак невољне сагласности. Читали сте много тога из сачуваних рукописа Вавилонa и Александрије. Њихове тајне још нису закопане у подрумима Ватикана и знате да је мало тога немогуће, сви простори и сва времена могу

бити сабијени у једну тачку, али у њу се не може, призори теку и стоје истовремено, сложени један преко другог и један у другом као запис на холографској плочи... **Не приближавај ми се, ти масни створе са учвореном опутом! Нећеш ми је ставити на чело, јер је урезивање записа у плоче било познато још у Сумеру...!**

Хвала ти, господине, што поново климаш главом и дивим се твојој учености. Видели сте и клинасто писмо, баш као што сам га и ја видео. И то су биле књиге са истинама у које се могло веровати. Све књиге су написане да би се поверовало у неку истину, јасне и симболичне приче о прошлости, поучне у својим порукама данашњим људима, да би већ сутра почеле да се расплињују у камену мудрости. Мало је књига са вечним истинама и само у њима треба трагати за одговорима на вечна питања.

Да, рекли су вам да сам говорио и о књигама за будуће време, о причама будућности које ће се тек догодити, за људе којима ће оне бити прошлост. Наилази се и на такве ствари у вечном трагању. На пример, много учених се отиснуло алхемијским путем, у потрази за

везама које спајају дух и материју. Они који су трагали за својом истином затворили су све прилазе да би се котрљали у нераскидивом лимбу сопствене овојнице. Други су се изгубили на раскрсници опредељења за једно или друго. Као да се чистота душе разликује од чистоте злата. Исто у истом, а суштина је у одсуству мрља и нечистоће. И свеједно је којим су правцем кренули по временској нити. Са обе стране су чворови који успостављају јединство. Иза Аристотела и Платона је један низ, а исти такав, као одсликан у ђаволском огледалу, јесте и са друге стране, тамо од Претерина и Мајсена до коначног удвајања. Труљење и чишћење су у предворју усијања са било које стране. Ајнштајнов простор се криви и у Гилгамешовом царству.

Књиге су све то рекле и безброј пута ће поновити, али мора постојати и петља. Читао сам теорије Раска и Лавагета, а они су се у својим радовима позвали на Манрока, Вајнингера, Шилова и Фројда са једне и Пенхита, Ајнштајна, Галеркина и Аренијуса са друге стране. Читали сте их сигурно, мој пресветли. Видим да и друга господа климају главама. А само да знате како је тек мени би-

Антологија
мими
SF
приче

рацелзусу. Кврга је то био, а не обичан човек. Његов поглед као да је допирао до крајева на обе стране, као да је тамо био. Морамо поново пронаћи лекове, писао је, јер су преписивачи сигурно унели много грешака. Хемија и алхемија су се у њему поново ујединиле. Готово да је то урадио и са духом и материјом. Признајем, веровао сам његовим књигама више него он сам, читао у њима и оно што није написао. Затајио или само наслутно свеједно. Мислио сам да се налазим на трагу путовања кроз време... О... опростите... омакло се убогом читачу књига...

Даље је много тога недостајало... Не, не мислим да је то уништила или склонила Света Црква... Пакао нека стигне оне који тако мисле! Успео сам ја да стигнем до самог краја. Сви записи полако су почели да теже један другоме, вечна истина је почела да се пробија кроз маглу. Веде, Гилгамеш, Мојсије, Лао Це... Сви су они писали о двојству изнад и испод нас, у нама самим. Позивали се на само једно име пре њих. На Лавагет Раска, сина Ангха и ханна који је био Ангхани. Уроборос је загризао свој реп, Преузвишени Инквизиторе, и моја маленкост више никада неће тврдити да је путовање кроз време могуће... Ни Сабат кад душе размењују светове...

Manila Markovitch

Илустровао: Бранислав Марковић

ло. Свако од њих се позивао најмање на четворицу или петорицу. Јесте ли чули за Дрексона или Церка? Или за радове Киријеве која је мислила да је пронашла радиоактивност...?

Стазе су почеле небројено пута да се рачвају и ускоро ме је са свих страна вребало понеко значајно име. Један период, нисам сигуран да такво смеће држите у Лавиринтској Библиотеци, посебно је мучан јер су књиге небројено умножавале исту садржину са јединим циљем да се на последњим странама помене што више оних који су писали то исто. Исто у истом, помислили бисте. И да је то био крај мог трагања. Само ме је туга да би то могло бити истина натерала да се пробијем кроз крш. Као да сам на том месту прешао преко најширег обода чигре где је све претило да склизнем у празан простор понет силама које издвајају масло из млека. Та вртоглава чигра морала је имати упориште негде на свом почетку. И заиста, број књига се почео смањивати, а њихова садржина је постајала све одређенија. Доле је почело да бива као и горе. Аквински, Мор, Парацелзус...

Не, немојте ми, господо, замерити на Па-

SF

МОЗАИК

У америчком граду Нешвилу додељене су почетком новембра традиционалне „Награде за фантастику“. Ево лауреата овог водећег светског признања за такозвану „епску фантастику“ у 1987. години.

Роман: Патрик Саскинд, **Парфем**
Новела: Орсон Скот Кард, **„Река Хатрак“**

Прича: Дејвид Шоу, **„Црвена светлост“**

Збирка: Џејмс Трипти Млађи, **Приче о Квинтани Ру**

Илустратор: Роберт Гулд.

Специјална награда за професионалну делатност: **Џејн Јолен**

Специјална награда за аматерску делатност: **Џеф Конер и Пол Ганлеј**

Награда за животно дело: **Џек Фини**

Специјална награда: **Андре Нортон**

Уредништво југословенске библиотеке за научну фантастику

ПОЛАРИС

расписује претплату на поновљена издања свих досадашњих књига из своје едиције. Уколико сте раније пропустили да обезбедите неку од њих, ево прилике да то сада учините. Како је, међутим, тираж ограничен, препоручујемо вам да нам се што пре јавите. Излазак из штампе ових поновљених издања очекујемо почетком марта 1988. Изаберите наслове који вас занимају и њихове редне бројеве наведите у претплатници. Повлашћена претплатна цена сваког наслова износи 10.000 динара.

1. А. Кларк, 2001: ОДИСЕЈА У СВЕМИРУ	10. И. Асимов, ЗАДУЖБИНА И ЦАРСТВО
2. А. Кларк, 2010: ДРУГА ОДИСЕЈА	11. И. Асимов, ДРУГА ЗАДУЖБИНА
3. И. Асимов, НА РУБУ ЗАДУЖБИНЕ	12. А. Кларк, ПЕСМЕ ДАЛЕКЕ ЗЕМЉЕ
4. Ф. Херберт, БОЖАНСКИ ЦАР ДИНЕ	13. И. Асимов, ЗАДУЖБИНА И ЗЕМЉА
5. К. Симак: ТРАНЗИТНА СТАНИЦА	14. Ф. Пол, РАТ ТРГОВАЦА
6. Л. Нивеб, ИНЖЕЊЕРИ ПРСТЕНА	15. Ф. Пол, ГЕМ
7. Ф. Херберт, ЈЕРЕТИЦИ ДИНЕ	16. И. Асимов, ТРИЛОГИЈА О ЦАРСТВУ
8. Ф. Херберт, КАПИТОЛ ДИНА	17. Ф. Пол, АНАЛИ ХИЧИЈА
9. И. Асимов, ЗАДУЖБИНА	18. А. Кларк, 2061: ТРЕЋА ОДИСЕЈА

ПРЕТПЛАТНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на следећа поновљена издања библиотеке ПОЛАРИС (навести редне бројеве):

Име и презиме: _____

Улица и број: _____

Поштански број и место: _____

(Претплатницу попунити читко штампаним словима и послати на адресу: Библиотека ПОЛАРИС, Зоран Живковић, Сењачка

32, 11000 Београд.)

НЕПОЗНАТЕ ПРИЧЕ СА ДИВЉЕГ ЗАПАДА

ЈЕДНА

ЖЕНА

- АРМИЈА

**Са пет пушака,
једним револве-
ром и рањеном
једанаестого-
дишњом ћерком
Мери Харис је
цео дан успешно
одбијала нападе
Индијанаца
жељних освете**

на сви су отишли у лов. „Храбри” момци оставили су за собом само лешеве жена, деце и онемоћалих стараца.

Када су људи Џексонвила сазнали за ово гнусно дело, постидели су се што су убице њихови суграђани. Али, нису ни сањали до чега ће све довести безумни чин неколицине пијаних младића.

Освета гневних Индијанаца почела је већ сутрадан. Од индијанских стрела и пушака страдали су сви који су

дан. Обављали су уобичајене послове у својој кућици удаљеној 35 миља северозападно од Џексонвила. Нису знали да су Индијанци почели осветнички поход.

Отац породице Џори Харис рано ујутро отишао је до оближње шуме да исече дрва како би поправио ограду око куће. Његова жена Мери била је у дворишту и спрема се да пере веш. Деветогодишњег сина Дејвида послала је до баште, мало даље од куће, да извади кромпира. Једино је њихова ћерка Ен Софи била у кући.

Џори је, не знајући зашто, случајно погледао према својој кући. Приметио је неколико Индијанаца како се шуњају кроз грање. Брзо се окренуо и потрчао кући. Управо када је стигао до Мери, чуо је пуцњаву и осетио оштар бол у грудима. Пао је испред своје жене. Мери није губила главу. Успела је да га унесе у кућу, затворила врата и заједно са ћерком одне-ла до спаваће собе на спрату. Јасно им је било да не могу да остану у приземљу.

Одбрана са тавана

Рањеник је знао да ће умрети, али бринуо је, наравно, за породицу. Наредио је жени да брзо покупи све пушке које имају и да се припреми да пуца на нападаче. На брзину јој је показао како се рукује оружјем, јер, на несрећу, раније није мислио на то. Имали су пет пушака и један пиштољ.

Чим су га сместиле у кревет, Мери и Ен Софи попеле су се на таван. Кроз рупе на распуклом блату, којим је спајан дрвени кров, могле су добро да виде шта се догађа око куће. Мери је брзо, на све четири стране тавана, наместила пушке, узела пиштољ и почела да пуца кроз пукотине. Није циљала ни у шта и ни у кога, само је пуцала што је брже могла желећи да остави утисак да је у кући више људи спремних да се бране.

Убрзо пошто је напад почео, један метак је прошао кроз неку од многих пукотина на крову и погодио Ен Софи у раме. Сломљена јој је кост а дубока болна рана обилно је крварила. Ен Софи је ипак остала са мајком додајући јој муницију.

Чим би испалила метак, Мери би брзо поново напунила пушку, трчала до друге, пуцала, напунила је, па онда до треће, четврте... и тако све у круг. Чинило јој се да је на некој бескрајној вртеши која не може да се

Недеља, 7. октобар 1855. Леп и сунчан дан изма-мио је многе становнике Џексонвила да дођу у нову, тек саграђену методистичку цркву.

И док су грађани у цркви певали, група обесних, пијаних младића које је предводио Џејмс Лаптон смишљала је паклени план – забављаће се убијањем.

У овом крају Аризоне никада није било мирно – сукоби белих досељеника и Индијанаца нису престајали. Иако су у последње време били, додуше, све ређи а Индијанци пријатељски расположени, у ваздуху се осећала нека напетост. Понекад су грађани у салунима, уз пиће, причали о томе шта треба радити и како се понашати према Индијанцима. Али, то су све до ове злокобне недеље када је Џејмс Лаптон окупио око себе групу младића, били само разговори. Лаптон, тврдоглав и бучан самозвани мајор, направио је од ових младих људи гоми-лу жељну уништења и убијања. Огромна количина вискија коју су попили урила им је храброст да сами узму „правду” у своје руке и истребе црвене „невернике”. Брзо су сакупили оружје и, наравно, обезбедили добру залиху вискија. Тако опремљени кренули су из града „узвишеног” духа тражећи Индијанце да изврше своју намеру.

Гнусни злочин – крвава освета

Јахали су ка западу, до ма-лог залива, познатог као Прва граница, где се улого-рила група Индијанаца.

Већ је пао мрак а то младићима није одговарало. У току ноћи храброст су не-престано подгревали пићем.

У зору су се пришуњали логору и почели да пуцају...

Вратили су се у град пуни хвале да су убили најмање педесет Индијанаца. На жалост, прећутали су горку истину. У том логору није било ниједног одраслог мушкарца – претходног да-

им се нашли на путу: фарме-ри и њихове породице, руда-ри, случајни путници, војни-ци... Уништавали су, пали-ли. Индијанци су напредова-ли брже од вести о њиховој освети, тако да је само неко-лико породица досељеника са усамљених ранчева било опоменуто па су стигли да се спасу.

Тај уторак је за породицу Харис био као и сваки други

заустави: трчи и пали, пали и трчи...

Ен Софи јој је неуморно додавала метке. Једва је подносила све јачи бол у рамену. Још више ју је ужасавала помисао шта ће се догодити ако мајка изгуби снагу или Индијанци запале кућу. Али, она је била храбра девојчица као и њена мајка, па је брзо одбацила такву помисао. Веровала је у своју мајку.

Касно по подне Индијанци су престали да пуцају и повукли се до малог потока и запалили ватру да би спремили вечеру. Уморна Мери добила је тако мало времена да предахне, освежи се водом и превеје ћерки раме. Јецала је над преминулим мужем раздирана сумњом да се нешто десило сину Дејвиду.

У једном тренутку помислила је да би било боље ако изађу и склопе се у дрвену колибу одмах иза куће. Била је сигурна да ће им Индијанци запалити дом чим схвате да су се браниоци повукли. Ипак, није могла да остави мртвог Џорџа. Умотала га је у бели чаршав и везали јаким канапом. Некако је успела да га спусти до приземља а онда одвуче у колибу. Више јој се ни та дрвена колиба није чинила тако сигурним местом. Отишла је са девојчицом до густих врба које су расле дуж пута. Шћућуриле су се и чекале да се спусти мрак.

Ноћ им је донела још теже искушење. Чуле су завијање вукова које је привукао мирис крви. Знала је да су гладне животиње опколиле колибу у којој је лежало тело њеног мужа. Шта да ради ако вукови нађуше крв из ране на рамену Ен Софи? А оружје је остало на тавану!

Целу ноћ су пречучале у врбама чекајући, молећи се и надајући да ће стићи нека помоћ.

Остала је само дрвена пушка

У међувремену су се вести о крвавом покољу прошириле и многе породице су појуриле у Џексонвил, у безбедност. Регуларна војска и добровољци из града покушавали су да нађу преживеле тамо куда су Индијанци већ прошли у својој слепој освети.

Касно тог јутра мала група војника из тврђаве Лејн, које је предводио мајор Фиццелалд, и још двадесетак добровољаца, стигли су до главног пута. Видели су како се из спаљених домова извија дим а око кућа су лежала

беживотна тела несрећних људи.

Мери је из свог скровишта видела неке јахаче на путу. Препознала их је и потрчала према њима.

Кад су је угледали онако гаравог лица, разбарушене косе и крваве одеће, војници су се преплашили. Један је, не размишљајући, подигао пушку спреман да пуца у њу, али га је други, ударивши га кундаком, омео. У даху је испричала мајору шта је све претрпела. Оставио је поред ње четворицу војника а онда са осталима кренуо даље.

Мери је одмах отрчала да види да ли је тело њеног мужа још у колиби. На срећу, вукови нису успели да уђу. Џорџа су сахранили у дворишту, на истом месту где је пао смртно рањен.

Само што је покопала мужа, Мери је почела да тражи малог Дејвида. Цео дан и целу ноћ мислила је да ли је жив, где је. Трчала је око куће и загледала лешеве. Све су то били Индијанци које је она, у оној слепој пуцњави, успела да убије. Ен Софи је одјурила до шуме у којој је њен отац био када је угледао нападаче. Ни ту није нашла брата. Мајка је избежљиво дозивала, али узалуд. Дејвида нигде.

Војници више нису смели да чекају. Индијанци су могли да се врате, а њих је било мало да се одбране. Једва су убедили Мери да узме оно најпотребније и са ћерком крене за Џексонвил. Обећали су јој да ће касније потражити Дејвида а можда је он већ у Џексонвилу, безбедан.

У град су стигле само са нешто најнужније одеће, Библијом и Дејвидовом најомиљенијом играчком – дрвеном пушком. На жалост, нико није чуо ни видео малог дечака.

Мери и Ен Софи остале су у Џексонвилу до краја живота. Град их је прихватио свим срцем. Људи као да су хтели некако да ублаже несрећу коју је изазвала група пијаних младића чија је обесна „игра“ однела шездесетак недужних живота.

Храбра Мери, која се и даље надала да ће јој се син вратити јер су га, мислила је, Индијанци отели, дочекала је да се Ен Софи уда и да јој подари три унучета.

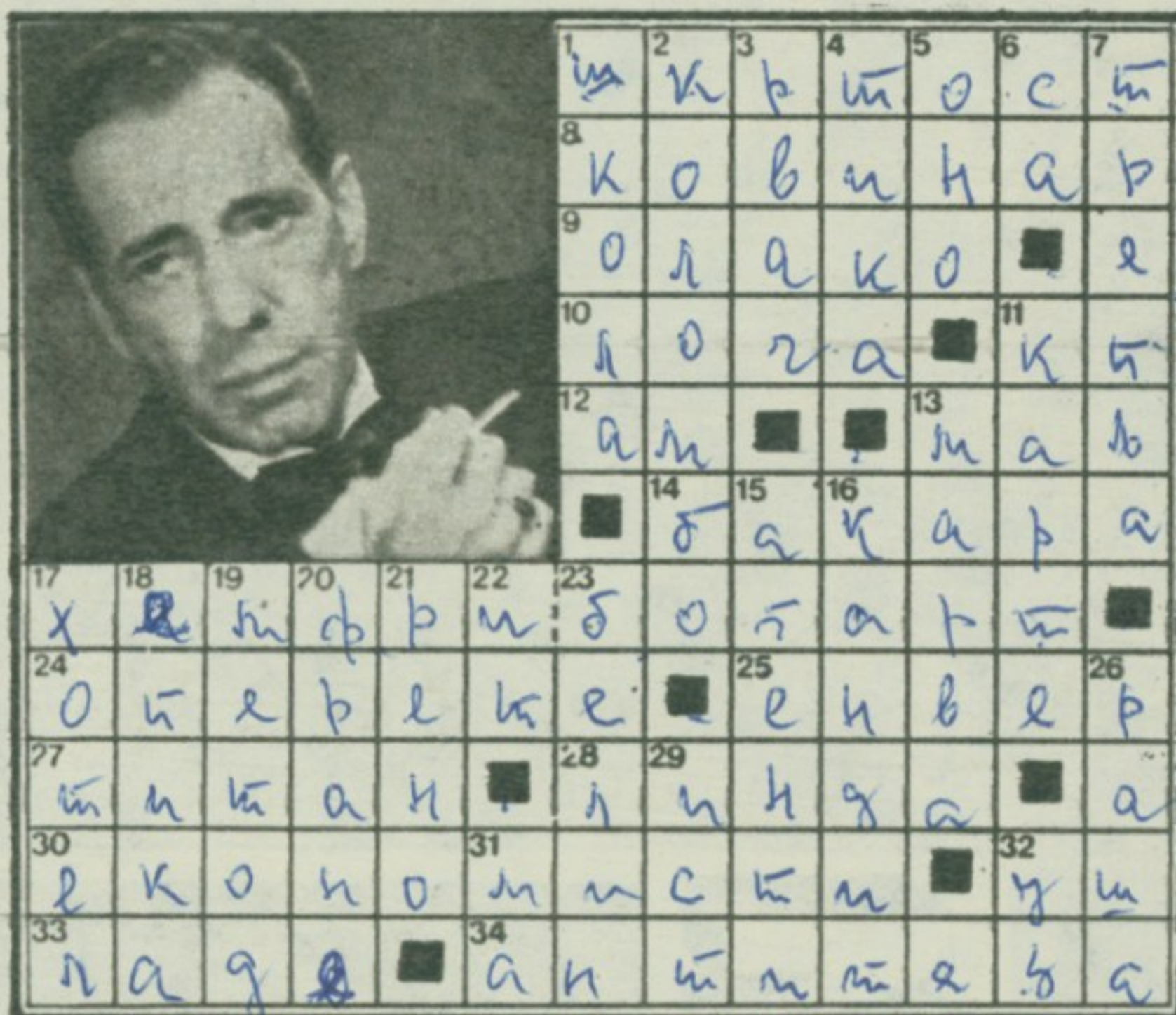
Када је умрла, испунили су јој две жеље: сахранили су је поред мужа у дворишту њиховог старог дома, а Ен Софи је чувала дрвену пушку, играчку свог несталог брата.

Кен Антони

Енигматика

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

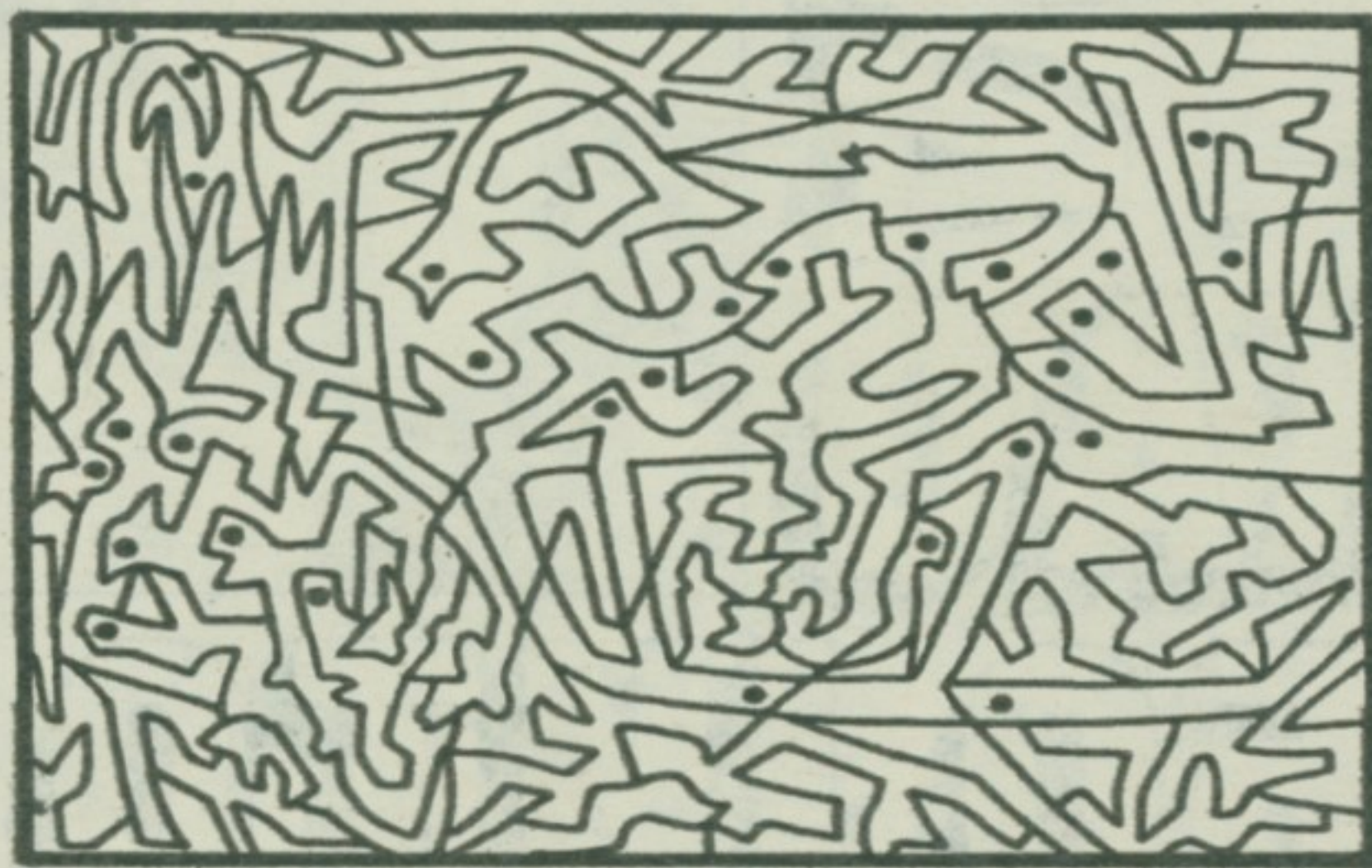
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Тврдиљук, цицијаштво, 8. Металац, 9. Прилично лако, 10. Бакља, луч, 11. Ауто-ознака за Копар, 12. Део коњске опреме, 13. Велики чекић, бат, 14. Хазардна игра, 17. Славни холивудски глумац са слике, 24. Музичка сценска дела, 25. Име фудбалера Хаџиабдића, 27. Џин, колос, 28. Име америчке глумице Еванс, 30. Економски стручњаци, 32. Вашка, ваш, 33. Совјетски аутомобил (мн.), 34. Противтеза.

УСПРАВНО: 1. Образовна установа, 2. Славни морепловац и истраживач, Кристифор, 3. Такмичар у једном борилачком спорту, 4. Мушко име, Тихомир, 5. Лична заменица, 6. Ауто-ознака за Сарајево, 7. Длачица, 11. Улазнице, 13. Стока, 15. Шпијуни, 16. Ушећерено воће, 17. Туристичко-угоститељски објект, 18. Епска поезија, 19. Начин рада, 20. Име ранијег фудбалера Матошића, 21. Француски аутомобил, 22. Упишите: ит, 23. Наш ранији фудбалер, Рудолф, 26. Рудник у Истри, 29. Наше острво, 31. Ауто-ознака за Макарску, 32. При, до.

СКРИВЕН ЦРТЕЖ

Зацртите све сегменте означене тачком и добићете занимљив цртеж.

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

Ратници меког срца

ДЕЛФИНИ

КАО

УБОЈИТО
ОРУЖЈЕ

лико месеци Пентагон послао у Персијски залив, да би учествовали у уклањању мина из мора, није ризиковало живот. Америчко министарство одбране је макар у томе било сасвим јасно: требало је само да открију где се налазе мине које су Иранци посејали да би спречили прилаз терминалима за истовар нафте, а не да их активирају.

За оне који су тражили додатна објашњења Пентагон је био нем: остало је државна тајна, речено је. То је, наравно, изазвало додатну радозналост и полемике. У САД се још од 1962, откако је почело коришћење делфина, китова, фока и морских лавова у војне сврхе, много говори о овој теми уз сумње које су постале узнемирујућа истина када се сазнало да су неки делфини већ били упућивани у Вијетнам.

Чему игле?

Понешто о начину коришћења ових морских животиња у рату у Вијетнаму процурело је 1976. током суђења двојци бораца за заштиту природе. Они су оптужени да су из базена пустили на слободу два делфина која су коришћена за војна истраживања. На овом суђењу сведо-

Група делфина изабрана је после пажљивог посматрања између великог броја њихових сродника. Затим су са највећом строгошћу увежбавани у познатим војним центрима за обуку маринаца и послати у ратну зону. Али, за разлику од правих морнара, пет делфина које је пре неко-

**У Вијетнаму су
масакрирали
рониоце и били
претходница
ратних бродо-
ва. Морнарица
их је користила
за демонтира-
ње мина у Пер-
сијском заливу.
Једна од најин-
телигентнијих
животиња више
није само глав-
ни забављач у
луна парковима**

на који начин или да макар демантују гласине које су се шириле захваљујући изјавама њихових бивших официра. Због тога се поставило питање: да ли су делфини, послати у Персијски залив, имали задатак само да откривају где су мине или и да пресретну евентуалне иранске рониоце? Да ли се и ту поновила операција „Уништавање пливача“?

Ћузепе Нотарбартоло, биолог и истраживач мора, одличан познавалац великих морских сисара, радио је четири године у САД у Окенаографском институту Скрипса сада у Италији руководи институтом Тетис, покушавао је, и у САД и касније, да потврди ове сумње али нигде није наишао на чињенице које би на то тачно указивале.

– Веома ме је изненадила вест о коришћењу делфина у Персијском заливу – каже он. – Колико ја знам, главна војна истраживања са делфинима воде се на плану разумевања рада њиховог сонарног система и како га имитирати вештачким путем. А то су у научној сфери много крупније ствари него тражење мина или убијање ронилаца.

Око овог последњег Нотарбартоло је веома сумњичав.

– Зашто наоружавати које-каквим иглама животиње које су у стању да ударом кљуна убију ајкулу? Затим, чини ми се прилично тешким да се те животиње науче да нападају људе према којима се никад нису понашале агресивно.

Кад је реч о лепљењу мина за брод, Нотарбартоло, који је и спретан навигатор, каже да експлозија умногоме зави-

си од тога где ће се она залепити за корито као и од врсте брода, а то би, у дресирању делфина, било тешко премостити.

Друге врсте увежбавања нису толико тешке. Многи експерименти показали су да делфини могу прилично лако да се издресирају за откривање предмета под водом. Кад га нађу, испуштају сигнале које инструменти могу да бележе и посебним звуковима обавештавају свог инструктора. Прављене су пробе и са делфинима који су надгледали одређени морски појас у којем би, у случају уласка неког непознатог предмета, требало да покрену систем аларма.

Затим, за време подводних експеримената у оквиру америчког свемирског програма за неке задатке коришћени су делфини. Људи који су радили ван подводне базе били су за њу везани неком врстом „пупчане врпце“ да би могли да се врате. У случају да се то уже прекине, покушало се са коришћењем делфина који би, узнемирени алармом, унесрећеном доносили ново уже. С друге стране, делфини могу и да одржавају везу са површином, преносећи материјале и инструменте, писане поруке и слично, могу да зароне шест или седам пута веома дубоко за време које би једном рониоцу било потребно само да се обуче.

Живи сонар

Али, шта то делфини могу да ураде боље од људи и њихових инструмената кад изазивају толики интерес војске. Испод водене површине виде боље и даље од нас и бржи су. Могу да зароне и изроне невероватном брзином а да им не прети опасност од емболије на пример. Ако се мало боље размотре врсте опита којима војни стручњаци подвргавају делфине, лако се примећује да их највише занима невероватно осетљиво чуло слуха ових животиња. То значи да делфин може не само да осети звучне таласе који допиру са различитих страна, него и да емитује сигнале и користи њихов ехо да би добио податке о објекту који их је произвео. Он је биолошки сонар.

До сада су такве појаве проучаване само код слепих мишева и делфина, односно морских сисара који имају зубе. Људи, који немају биолошки сонар, морали су да се задовоље израдом вештачког. Измислили су их да би на време открили присуство подморница за време рата, али сада их користе и за под-

водна геолошка истраживања и у биологији, за проучавање понашања риба. Објашњење великог занимања војних стручњака за делфине изгледа да се састоји баш у проучавању апсолутно најбољег биолошког сонара код ових животиња.

– Функционисање сонара – објашњавају стручњаци – и вештачких и природних, дели се на три фазе: откривање, одређивање места путем еха и препознавање. Прва фаза служи да би се преко емитовања звукова који се враћају путем еха сазнало за постојање „нечега“, ако то нешто постоји. Друга фаза служи за одређивање положаја „предмета“ у односу на сонар и прерачунавање брзине његовог приближавања или удаљавања. Већ у те две фазе биолошки сонар је много бољи од вештачког због брзине, прецизности, муњевитог реаговања и сажимања података међу многим другим елементима који га окружују. Али, главна разлика је у трећој фази.

Процес препознавања „предмета“ узима у обзир колико су међусобно слични или различити ехо тонови који се одбијају о један или више предмета. Овде је, дакле, реч о томе да се из еха „извуку“ неке особине које се тичу природе предмета (облик, материјал, величина, итд) тако да се одмах може одговорити на такво питање. Биолошки сонари то могу да учине. Некакав сложен и још нерасветљен ланац биоакустичних, неуролошких и психоакустичких процеса успева да препозна димензије „предмета“ исте форме и од истог материјала, облике предмета истих димензија и материјала и материјал од којег су начињени предмети истих димензија и облика. Вештачки сонари то још нису у стању.

По речима истраживача то је пресудно за развој подводног акустичког истраживања. За велике силе (експериментисањем са делфинима већ дуго се баве и стручњаци у Совјетском Савезу), од овога зависи и будућност подводног ратовања.

А делфини у Персијском заливу? Могућно је да је њихово коришћење у овом случају било оперативног типа, да би се у пракси испитале могућности за дешифровање и разумевање рада делфиновог биосонара.

Међутим, постоји једна невоља са делфинима: кад се једном нађу ван контроле, дакле кад једном оду у неку мисију, они поново постају – слободне животиње. **М. И. Ш.**

чио је и Мајкл Гринвуд, истраживач који је у морнарици САД дуго радио на пројекту у који су били укључени морски сисари. Ту је изјавио да су у рату у Вијетнаму учествовали делфини обучени да открију и убију непријатељске рониоце.

Гринвуд је још рекао да се програм звао „Уништавање пливача“ као и да су истренирани делфини на кљуна носили нарочиту иглу којом су у рониоца убризгавали гас под високим притиском, што је изазивало смрт. После извесног времена и Џејмс Фицџералд, шеф одељења CIA за пројекат „Делфини“, потврдио је да су те животиње убиле неколико људи жаба у морима око Вијетнама. Сасвим су друге природе открића Кена Вудејла, члана команде специјалних снага „Сил“. У његовом одељењу, причао је бивши војник, била су три делфина посебно увежбана за намештање мина на непријатељске бродове и докове. Животиње, међутим, никад нису коришћене као камикадзе: удаљавале су се пре него што би тајмер активирао мине.

Иако су CIA и Армија САД признале да су користиле делфине у рату у Вијетнаму, увек су одбијале да објасне

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „Политика“
др Живорад Миновић

Руководилац ООУР-а и главни и одговорни уредник „Политикиног Забавника“
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрнгић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарновић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 400 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 4.416 динара, полугодишња 8.832 динара, годишња 17.664 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 8.832 динара, полугодишња 17.664 динара, годишња 35.328 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	\$ 39.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 70.-
ШВЕДСКА	Шкр. 247.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 235.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 59.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговара: Миливоје Весовић, руководилац ООУР-а „Дубока штампа“.

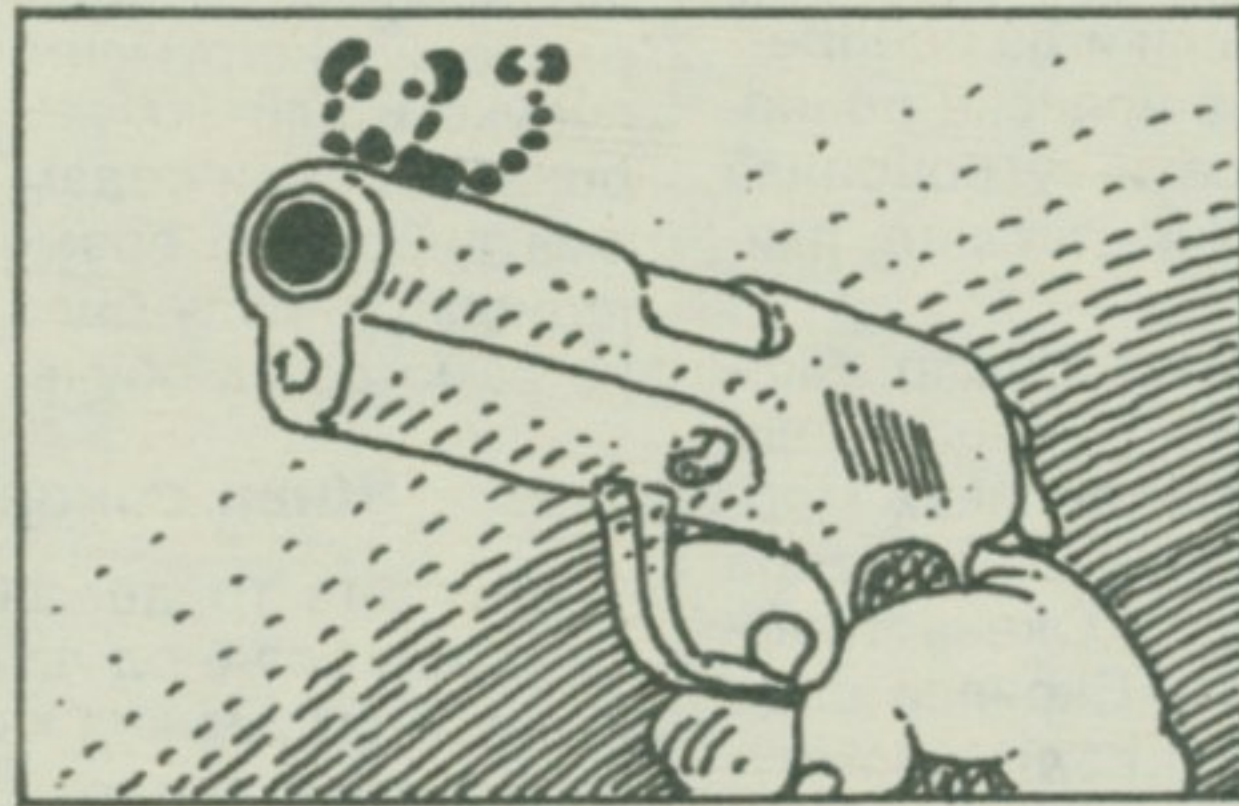

Имамо пиштоље „шкорпион“

Поздрав редакцији забавног листа чијем се кошу ово писмо не нада! Сигурно сте чули за аутоматске пиштоље чешке производње, „шкорпионе“, изврсне у блиској борби. Да ли јединице ЈНА имају ово оружје, ако није војна тајна? Мене од војске деле још две године. Ваш

DXL

Могао си баш и да се потпишеш, кад већ тражиш одговор на „војне тајне“! Ево, Забавник је ипак обезбедио одговор за тебе, а и за друге дечаке који једва чекају у војску. Наше оружане снаге имају у наоружању пиштољ

„шкорпион“. То је аутоматски пиштољ калибра 7,65 mm. Први су га произвели Чехословаци, а ми смо унели још неке новине и тако побољшали квалитет.

Мали, али скупи

Молио бих те да напишеш нешто о визонима, животињама чије је крзно веома познато.

СИНИША ТОРЊАНСКИ
Цвијићева 13
Панчево

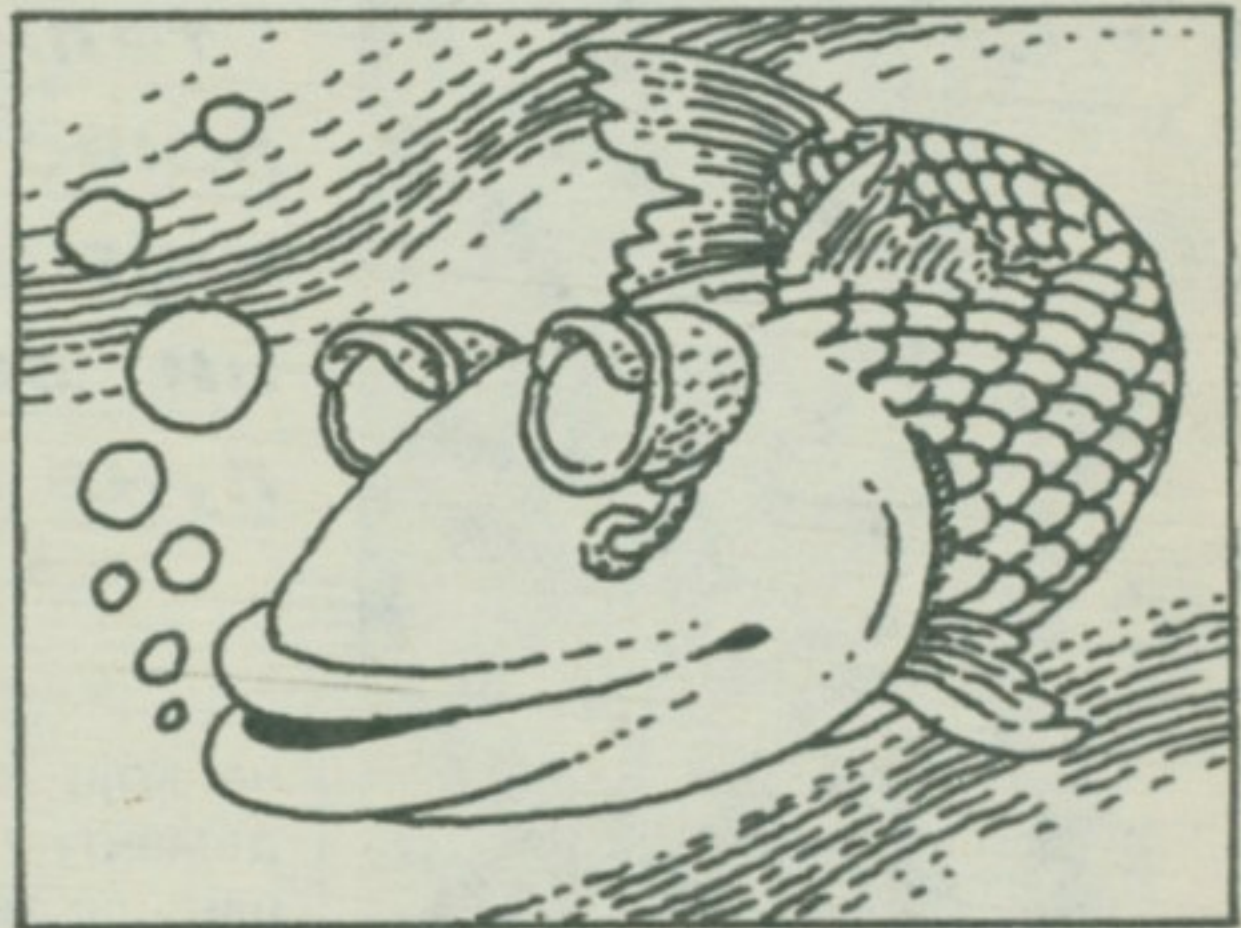
Визони или куње-видрице (*Lutreola*) су месождери из породице куна. Има их у Северној Америци и Евроазији, мада су у Европи углавном истребљене сем у Финској и СССР-у. Све до почетка овог века трапери нису сматрали да се исплати ловити их. Међутим, данас се њихово крзно сматра најскупоценијим после крзна самура. Зато се оне данас у великом броју гаје и у заробљеништву где се помоћу „генетског инжењеринга“ стварају различите боје крзна. У природи, визон-куње живе у јазбинама поред воде, а хране се рибама, жабама и осталим воденим животињама.

Рибе са „фаровима“

Која је највећа морска дубина и које врсте риба живе у њој?

ДЕЈАН БЕНИН
С. Гринчарског 1
26330 Улма

Просечна морска дубина је 3800 метара, а највећа дубина је 11022 метра измерена југоисточно од Маријанских острва у Пацифику. У морским дубинама живи пуно врста риба необичног изгледа. Велики број тих врста поседује светлосне органе који им служе за привлачење плена или као знак распознавања. Неке врсте на глави имају „пецаљке“ чи-

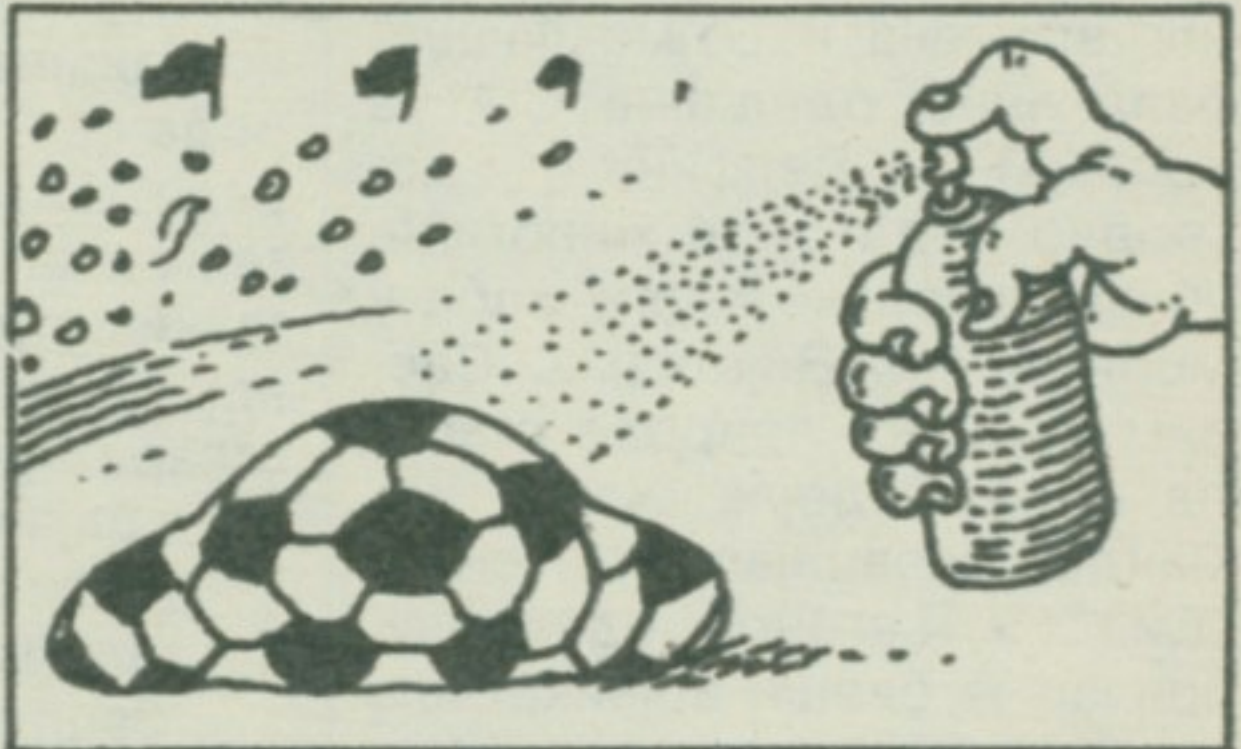
јим покретањем намамљују плен. Међу необичне рибе морских дубина спадају и гигантуриди, мале рибе са огромним устима које су у стању да прогутају плен два пута већи од њих самих. Поред ових врста које стално живе у великим дубинама, ту се често могу наћи и разне врсте ајкула.

Спреј за „фудбалске болове“

Ћао, драги Забавниче! Да ли би ми могао рећи како се зове и где могу да купим онај спреј који доктори шприцају фудбалерима кад се озледе?

БРАНКО ДУМАНОВСКИ
Браће Вучића 1
САРАЈЕВО

Постоје две врсте спрејева којима лекар помаже фудбалеру кад га на терену „покуси“ колега из противничке екипе. Једни су за хлађење и направљени су

на бази хлоретила. Не могу да се набаве ни на рецепт нити их има у слободној продаји. Лекари их добијају само преко болница. Друга врста су спрејеви за загревање мишића, миоспрејеви, који се добијају на рецепт. Али, за утеху нашим читаоцима који би желели да овим препаратима допуне своје кућне апотеке, рећи ћемо да они нису чудотворни: помажу само код лакших повреда, док се за теже користе друге терапије.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

СПИСАК ДОБИТНИКА НАГРАДА АКЦИЈЕ

„ТРАЖИМО ИМЕ“

Од свих предлога читалаца за име РО ПКБ Пчеларски комбинат „Београд“, као најуспешнији изабран је УНИМЕД. По оцени жирија, најуспешнији слогани били су „Од цвета до цвета, за стотину лета“ и „Да вас прође беда, сви купујте меда“. Ауторима ових предлога припале су и главне награде.

Жири РО ПКБ Пчеларски комбинат „Београд“ извршио је избор најуспешнијих предлога имена, слогана, имена лековитих и хранљивих препарата. Добитници награда су:

ПРВА НАГРАДА

– Мед у количини сопствене тежине: **Ратко Пантис**, САРАЈЕВО, Палмира Тољатија 92; **Марко Медис**, БИХАЋ, Петра Кочића 2.

ДРУГА НАГРАДА

– Зимовање у трајању од 7 дана: **Милош Лукшић**, БЕОГРАД, Авалска бр. 6; **Драган Петковић**, ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ, Браће Радојевића 3 а;

ТРЕЋА НАГРАДА

Не додељује се јер није било колективних предлога.

ЧЕТВРТА НАГРАДА

Не додељује се јер није било колективних предлога.

ПЕТА НАГРАДА

– Медена кућна апотека: **Иван Боричић**, ЛАЗАРЕВАЦ, XIII пролетерске 72; **Франци Зупанац**, СЕНЧУР, Вогље 130; **Огњен Ковачевић**, ЗЕМУН, Ивана Цанкара 21; **Иванка Огњанов**, СУБОТИЦА, Пут Моше Пијаде 15/136; **Никола Танасковић**, КРУШЕВАЦ, Веце Корчагина 226; **Рок Кркишић**, ЛУБЉАНА, Сижона Братовшева пл. 38; **Иван Павловић**, БАРИЧ – ОБРЕНОВАЦ, Језерски пут 57 а; **Радослав Иковић**, ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ, Коче Поповића 24.

ШЕСТА НАГРАДА

– Медом до бољих резултата: **Милан Мораца**, ТИТОВ ДРВАР, Маршала Тита 95; **Слободан Ђурић**, РАКОВИЦА, Партизанска 31; **Милица Јакшић**, БЕОГРАД, Цара Душана 72; **Немад Веледаревић**, ЗВОРНИК, Б. Скопљакковића Б-12 ст. 30/VI; **Милојко Вељовић**, СМЕДЕРЕВО, Милоје ђак 2-2/40; **Горан Алексић**, КРАЉЕВО, Хајдук Вељка 51/5; **Стеван Карановић**, БЕОГРАД, Добрачина 59; **Диана Јакшић**, ГАРЕШНИЦА, Трг маршала Тита 1; **Драгана Поповић**, БЕОГРАД, Бачка 15/8; **Дарко Стошић**, ПОЖАРЕВАЦ, Угљешина 1; **Ивана Николић**, ЛЕСКОВАЦ, Бул. М. Тита 39/5; **Лаура Влахушић**, ДУБРОВНИК, Грушка Обала 117; **Лидија Шкоручак**, СОМБОР, Розе Луксембург 11; **Јасмина Крсмановић**, ЛОЗНИЦА, Моше Пијаде 7/6; **Зоран Жарчанин**, НОВИ САД, Тургењева 2/232; **Милијана Нововић**, КОТОР, Свети Стасје, ламела XII; **Светлана Петровић**, СОМБОР, Војвођанска 3, II/12; **Сара Балач**, БЕОГРАД, Мариборска 4; **Небојша Кургић**, НИШ, Шабачка 10; **Миомир Стојанов**, ПАРАЋИН, 29. новембра 60;

СЕДМА НАГРАДА

– Медис – еликсир виталности: **Милан Чукарић**, ПРИЗРЕН, Јадранска 18; **Маја Ведровић**, КРАЉЕВО, Шарпланинска 16 – Рибница; **Антун Бабијански**, УМАГ, ЈНА 4ц; **Лазар Карабрилоски**, ОХРИД, Д. Војвода 99; **Ивана Романић**, КРАЉЕВО, Босанско херцеговачка 27; **Слободан Ђурић**, БЕОГРАД, Партизанска 31/IV; **Зоран Тодић**, ЛИПЉАН, Браће Аксић 7; **Дане Ганић**, АЛЕКСИНАЧКИ РУДНИК, 6. августа 115/15; **Марко Михаић**, БЕОГРАД, Витановачка 38-II-13; **Јулиса Форназаровић**, КАМНИК, Вилка Рожића 4; **Мирослав Добријевић**,

ТЕМА, И. Маринковића 14 а; **Тома Здравковић**, БЕОГРАД, Љ. Ненадовића 79; **Тања Рајковић**, БЕОГРАД, Лошињска 32 ц; **Драган Стодић**, ПОЖАРЕВАЦ, Угљешина 1; **Љубомир Илић**, БОР, Моше Пијаде 33-3; **Саша Цопић**, МЕТКОВИЋ, С. Филиповића 6; **Бојана Стевчић**, БЕОГРАД, Косанчићев венац 1а; **Драган Турчин**, ЗРЕЊАНИН, 4. јула 37/5; **Силвана Жарчанин**, НОВИ САД, Тургењева 2; **Горан Кључевић**, БОСАНСКИ БРОД, Хасана Бркића бр. 29.

УТЕШНЕ НАГРАДЕ

– Пчелињи производи: **Петар Цветић**, БОР, О. Револуције 8/3; **Мироје Баошић**, ТИТОГРАД, Предград 40; **Лепосава Поп-Митић**, Н. БЕОГРАД, Јурија Гагарина 57/32; **Иван Васић**, КРАЉЕВО, Танаска Рајића 13; **Огњен Тубић**, ЛЕШТАНЕ, Авалска 11; **Драгољуб Илијић**, НОВИ БЕОГРАД, Други булевар бр. 124. ул. II ст. 24; **Мирослав Ахаџић**, БЕОГРАД, Преспанска 19/II; **Стево Костић**, ЗРЕЊАНИН, Бориса Кидрича А2; **Павле Шубатија**, ЛАЂАРАК, 1. новембра 79; **Снежана Радишић**, БЕОГРАД, Милана Ракића 3; **Ђорђе Гавриловић**, ТИТОВО УЖИЦЕ, Немањина 74/17; **Данило Панић**, ДОРОСЛОВО, Лугарски стан; **Зоран Гвозденовић**, ШАБАЦ, Партизанска 52; **Ненад Чворовић**, ЖАБЉАК; **Милош Царановић**, КЛАДОВО; С. Михајловић 8/10; **Зоран Тодић**, ЛИПЉАНИ, Браће Аксић 7; **Александар Вученовић**, ТЕМЕРИН, Е. Кардеља Б1/12; **Франц Жеровић**, ГОРЊИ ГРАД, Дол 23; **Зоран Марков**, КИКИНДА, В. Маслеше 7; **Радица Јањић**, СМЕДЕРЕВО, Партизанска 69; **Драган Тешановић**, ВОГОШЋА, Туре Салаја 19; **Вера и Жељко Војиновић**, ЖАБЉАК; **Дарко Војиновић**, ЖАБЉАК; **Мартина Магас**, СЕЛЦЕ, Андреје Антика 26; **Павле Стојановић**, НИШ, Сретена Младеновића 32/24; **Весна Пантелић**, БЕОГРАД, Трубарева 32; **Миодраг Гавриловић**, ТИТОВО УЖИЦЕ, Немањина 74/17; **Драгица Ђурђевић**, СВЕТОЗАРЕВО, Мариборска 120/11; **Мирко Пашкван**, РАВНЕ НА КОРОШКЕМ, Јаворник 27; **Саша Димић**, СЕНТА, П. Шандора 64; **Светлана Петровић**, СОМБОР, Војвођанска 3 II/12; **Мирослав Димитријевић**, Н. БЕОГРАД, Гандијева 142/23 блок; **Гордана Петровић**, БЕОГРАД, Вишњички венац 85; **Милијана Нововић**, КОТОР, Свети Стасје, ламела XII; **Војо Здравковски**, СКОПЈЕ, Косовска 20; **Сандра Милер**, БЕОГРАД, Стеве Тодоровића 35; **Мирослава Благојевић**, НОВИ БЕОГРАД, III булевар 132/151; **Виолета Грујић**, ЛЕСКОВАЦ, Бул. председника Тита 173/13; **Бошко Пицула**, ШИБЕНИК, Тежачка 17/III; **Слађана Краљевић**, КОТОР, Ново Насеље Е-3; **Дарио Буторац**, НОВИ БЕОГРАД, Бул. АВНОЈ-а 80/24; **Симка Радосављевић**, БЕОГРАД, Маричка 21; **Мартин Дурутовић**, НИКШИЋ, В. Маслеше 14; **Станислава Васиљевић**, Н. БЕОГРАД, П. Тољатија, 42, стан 115; **Драгомир Јаредић**, ТИТОГРАД, Ул. 27. марта 48; **Озрен Карталовић**, НОВИ САД, Орловића Павла 41; **Тијана Суботић**, БЕОГРАД, Делиградска 23; **Славен Хрватин**, КАСТАВ, Белићи 29; **Мирослав Павловић**, БОРЧА, III нова 44; **Иван Шаренац**, КРАГУЈЕВАЦ, Бориса Кидрича 35/11а; **Саша Недељковић**, БОР, 3. октобра 107/13; **Владимир Стојановић**, ПРОКУПЉЕ, Змај Јовина бр. 5; **Саво Божић**, ПОЖАРЕВАЦ, Е. Кардеља 64; **Младен Стилиновић**, БИТОЛА, Милтон Манаки 30/3; **Харис Бешлија**, САРАЈЕВО, Браће Рибар 45; **Марија Рудић**, ПАЛИЋ, Хоргошки пут 15/а; **Рајна Митровић**, Н. БЕОГРАД, Р. Дакића 39/70; **Емилија Крстеска**, СКОПЈЕ, Васил Горгов 29; **Ивана Родић**, БАЊАЛУКА, Тина Ујевића 1; **Јанош Боцка**, ВУКОВАР, Олајница 5.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Renata Starčević, Kolonie strasse 27, 1000 Berlin 65, Deutschland – има 15 година, жели да се дописује са вршњацима.

Владимир Станишић, 32234 Каона – воли музику и спорт, сакупља постере и значке.

Александра Марјаш, Иве Андрића 17, 21000 Нови Сад – има 14 година, воли спорт, музику и дописивање, сакупља постере и салвете.

Јелена Мурић, Београдског батаљона 56, 11500 Обреновац – има 13 година, воли музику, одбојку и тенис, сакупља салвете.

Далиборка Поповић, Ивана Гундулића 7, 78000 Бањалука – има 14 година, воли музику, путовања и дописивање.

Гордана Стојановић, Призренска 13, 17500 Врање – има 10 година, воли музику, сакупља салвете и постере.

Силвана Мишова, Иве Лоле Рибара 12, 92000 Штип – има 13 година, воли музику, сакупља постере, сликовнице, салвете и разгледнице.

Азра Капетан, Нушићева 6, 63000 Цеље – има 13 година, сакупља постере Michaela J. Foxa.

Никола Ђурић, Браће Барух 1, 11000 Београд – има 10 година, сакупља значке, марке, привеске, упаљаче и постере, навија за „Црвену звезду“.

РЕШЕНЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: шкртост, ковинар, олако, е, луча, кл, ам, маљ, бакара, Хемфри Богарт, оперете, Енвер, титан, Линда, а, економисти, уш, ладе, антитеза.

СКРИВЕНИ
ЦРТЕЖ

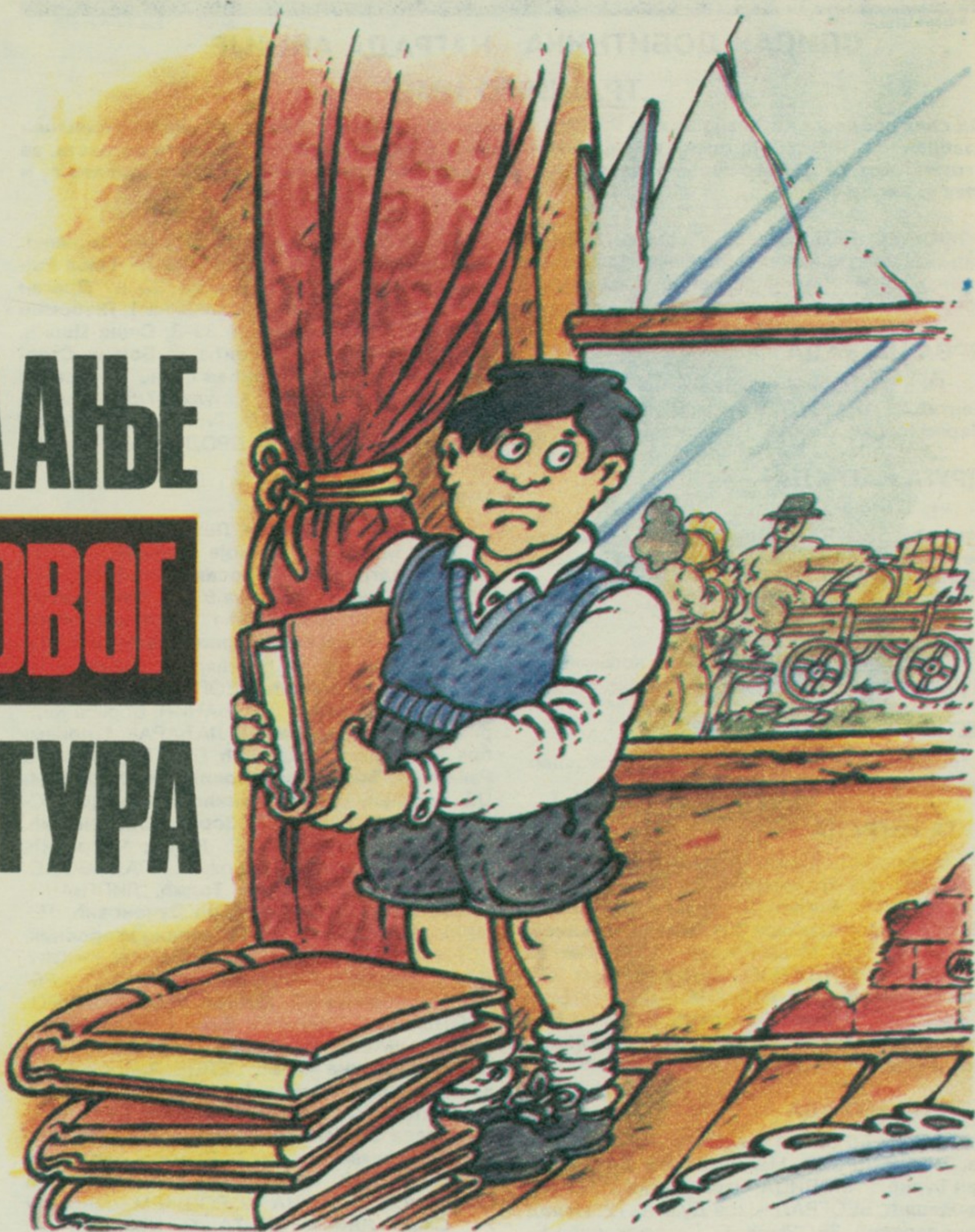

Уз рођендан
„Политикиног
Забавника“

СТРАДАЊЕ МИЛОМИРОВОГ

ТУРА

У тренутку кад је свет спасавао голи живот, мој брат је спасавао омиљени лист. У целој ствари највише је страдао његов тур

Април 1941. Престају детињства, почиње рат.

Миломир и Драгомир Божанић, касније познатији као Гидра, не разумеју тачно шта се дешава, прича се о неком слому, каквом, њих баш много и не занима. Да је рат нешто опасно и страшно схватиће тек уз помоћ неба. Истог дана кад и Београд, бомбардован је и Младеновац.

У том хаосу који је настао кад су „штуке“ надлете града, сналазио се како је ко знао и умео. Неко је спасавао ствари, неко главу. Миломира, мене и још петоро деце из комшилука спасао је комшија који је имао ауто. Потрпао нас је за трен ока и кренуо пут Тополе. Зауоставили смо се у селу Крћевцу. Нама, деци, ту и није било тако лоше, могли смо да се играмо до миле воље. Како је било нашим родитељима, схватили смо много касније.

У Крћевцу нисмо дуго остали. Чим се прочуло да су Немци ушли у Младеновац, по нас је из Крагујевца до-

шао ујак Витомир. Наврат-нанос паковале су се најнеопходније ствари и товарице на шпедитер који је ујак дотерао. И док се мајка ломила шта да спакује а шта да остави и Миломир се нашао на муци: шта да понесе за читање? У кући је било доста књига али, коју изабрати? Мој брат је ствар решио тако што је на шпедитер утоварио укоричене комплете „Политикиног Забавника“. Они су некако увек могли изнова да се читају и буду подједнако занимљиви као кад их човек има први пут у рукама.

Ова Миломирова одлука која се показала врло мудра, прошла је у првом тренутку незапажено од стране наше маме. У следећем, спопао ју је бес кад га је угледала са комплетом у рукама. Зар сада, кад се човек одриче и неопходних ствари, он нашао „Забавнике“ да носи? Резултат свега биле су батине. Добре, богами. Миломиру је

тур данима бридео. Ипак, свој наум је спровео до краја. Прво што је унео у празан стан у Крагујевцу били су управо комплети „Забавника“.

Користи од нашег омиљеног листа показале су се вишеструке: не само што смо могли да га читамо већ нам је послужило и као изванредно средство размене. Ми деца из комшилука дамо лист, два, па и цео „Забавник“, а они нема кликере, понеки куглаер, чак и стакленац који је тих ратних година био невероватна реткост па самим тим и драгоценост. Разуме се, „Забавник“ нам није служио само за трampu: наши комплети кружили су по читавој Ердоглији, како се звао крај града у коме смо становали. Они су уједно били и једина литература деци из Кондине, Гарашанинове, Вардарске и још неколико улица. Није ни чудо што је наше „благо“ дочекало ослобођење у прилично јадном

стању. Ивице искрзане, поцепане... Ту и тамо фално је понеки Флаш Гордон: у недостатку налепница популарни стрип-јунак красно је корице наших свезака.

Када су совјетске јединице прошле кроз Крагујевац, ми клинци имали смо прилику да први пут у животу видимо камиле. Како те необично издржљиве животиње изгледају знали смо само са слика, јасно, из „Забавника“. Он је нама деца заиста много значио: не само што смо уживали у његовим стриповима, што смо из њега сазнавали много тога што иначе не бисмо имали прилику да чујемо, већ смо по њему правили цртеже, па и играчке од шпер-плоче. Додуше, оне којима смо се највише играли, разне пиштоље и пушке, виђали смо свакодневно. И мада смо знали да доносе смрт, нису нам се, можда баш захваљујући „Забавнику“, чиниле тако страшним.

О. Вукадиновић

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

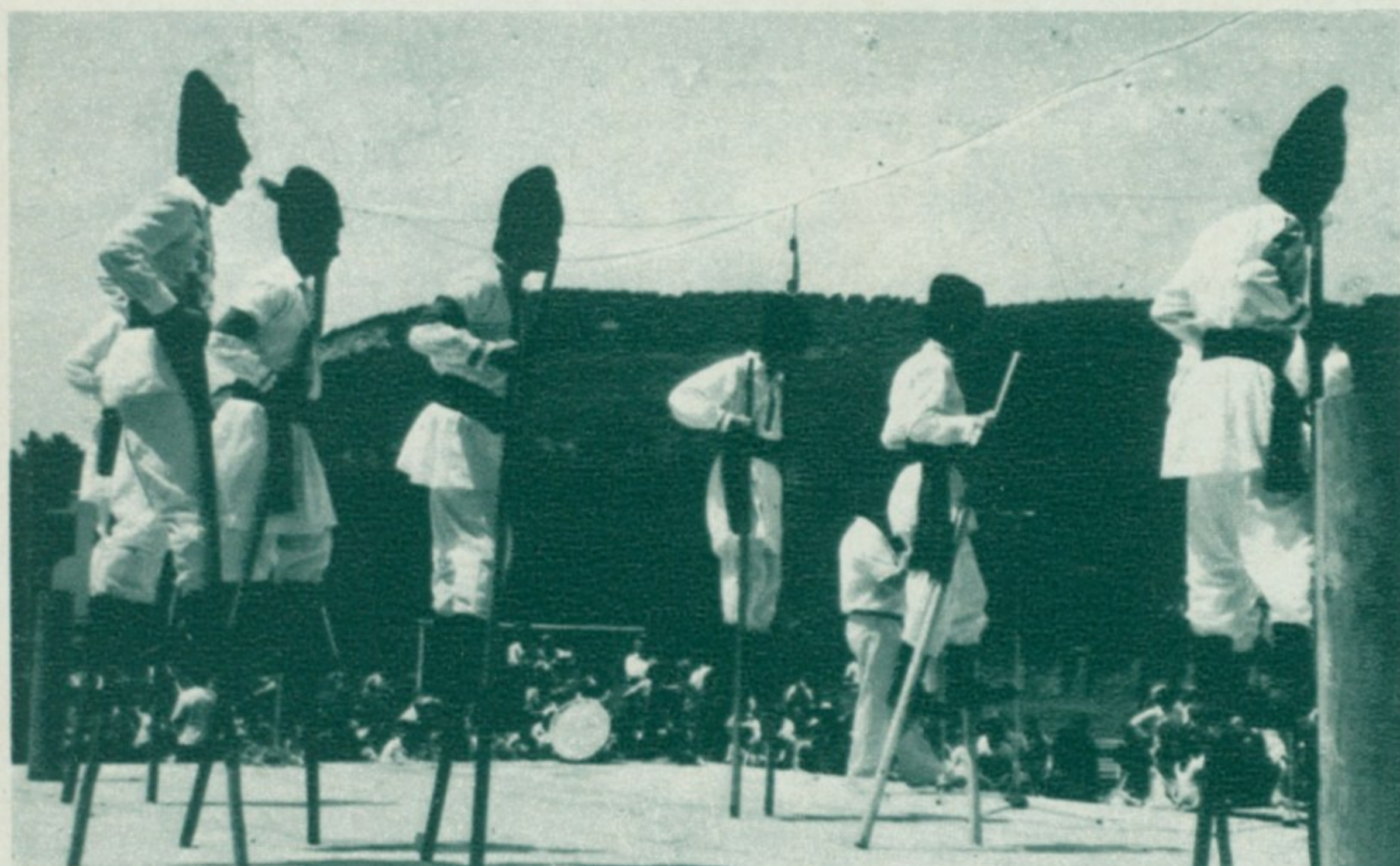
КОНКУРС за читаоце фото-репортере

ОБЈЕКТИВОМ – ОБЈЕКТИВНО

СИНЕРНОТО – БЕОГРАД

дуга традиција,
висок квалитет,
фотографија

ТОМИСЛАВ
ВУЈЧИЋ,
Велико
Лаоле

ПРЕДРАГ
МИЛОЈ-
КОВИЋ,
Булевар
АВНОЈ-а, 132
Београд

МИРОСЛАВ
РАДУЛОВИЋ,
Пљеваљска
48,
Титоград

СЛАВОЉУБ
ГЛИГОРИ-
ЈЕВИЋ,
Карађорђева 48,
Смедерево

Од прошлог броја започело је друго коло наградног конкурса за читаоце фото-репортере ОБЈЕКТИВОМ, ОБЈЕКТИВНО са темом „ОД СРЦА САМ СЕ НАСМЕЈАО“. INEX СИНЕРНОТО и даље награђује најбоље ауторе, појединце и групе изузетно вредним наградама. Сваког месеца, у сваком колу, по пет аутора (укупно 15) добијају фото-апарате, соларне дигитроне и утешне награде. На крају тромесечног циклуса за најбољу фотографију сви аутори поново учествују у извлачењу СУПЕРНАГРАДА. Фото-апарати, дигитрони и утешне награде намењени су најуспешнијим појединцима у сва три кола, а комплетно опремљена фото-лабораторија најуспешнијој фото-секцији или групи.

Очекујемо и даље ваше прилоге, црно-беле фотографије слободног формата, сада на тему „ОД СРЦА САМ СЕ НАСМЕЈАО“. Наша адреса је: „Политикин ЗАБАВНИК“, Македонска 29, Поштански фах 124, 11000 Београд, са назнаком – За конкурс „ОБЈЕКТИВОМ, ОБЈЕКТИВНО“. Не заборавите, у последњем колу конкурса за читаоце фото-репортере објављиваћемо фотографије на тему „У СУСРЕТ ПРОЛЕЋУ“ које већ можете слати. Имена добитника награда првог кола објавићемо у једном од следећих бројева.

